

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalian koulutusohjelma / Kasvatus- ja perhetyö

Harri Nuutinen

NUORTEN PARISKUNTIEN ELÄMÄNTYYLI HYVINVOINNIN
VOIMAVARANA ENNEN LAPSIA

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

NUUTINEN, HARRI

Nuorten pariskuntien elämäntyyli hyvinvoinnin
voimavarana ennen lapsia

Opinnäytetyö

79 sivua

Työn ohjaaja

Lehtori Pirjo Ojala

Toimeksiantaja

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Maaliskuu 2011

Avainsanat

elämäntapa, hyvinvointi, parisuhde, onnellisuus, nuoruus

Tämä opinnäytetyö on tehty osana Voi hyvin nuori -hanketta, joka pyrkii tarkastelemaan nuorten hyvinvointia ja pahoinvointia positiivista näkökulmaa korostaen. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää nuorten lapsettomien parien elämäntyyliä sekä tekijöitä, jotka tuottavat hyvinvointia heidän arjessaan. Hyvinvoinnin selvittämiseksi tutkimisen kohteena olivat kohderyhmän nuorten elämäntyyli ja -tavat. Nuorten aikuisten tilanteeseen vaikuttaa tällä hetkellä Kymenlaaksossa taloudellinen rakennemuutos ja hankkeen tekemä tutkimus auttaa reagoimaan tähän muutokseen. Alueelliset erityispiirteet luovat mahdollisuuden tuottaa kansallisestikin merkittävää tietoa, joten hanke tulee hyödyttämään siten sekä Kymenlaakson palvelujen kehittämistä että kansallista hyvinvointia.

Tutkimus on kvalitatiivinen, ja siinä on käytetty teemahaastattelumenetelmää. Tutkimuksessa käytettiin valmiiksi laadittua teemahaastattelurunkoa, jossa oli 16 teemaa. Tutkimukseen haastateltiin kahdeksaa lapsetonta nuorta paria Kymenlaakson alueelta. Aineiston analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua.

Tutkimustulosten mukaan nuorten parien elämäntyyliissä korostuu yhdessä tekeminen. Parisuhde nähdään voimavarana ja tärkeimpänä hyvinvointia tuottavana tekijänä. Nuorten parien arki on työtä tai opiskelua. Työ ja sitä kautta saatu toimeentulo mahdollistavat valitun elämäntyylin toteuttamisen. Vapaa-aikaa vietetään mieluiten yhdessä puolison kanssa kotona tai matkustellen. Nuoret parit ovat realistisia suhteessa elämäntilanteeseensa ja näkevät tulevaisuutensa valoisana. Heidän mukaansa yhteiskunta antaa hyvät mahdollisuudet itsenäiseen ja hyvään elämään. Hyvät suhteet nuorten parien vanhempiin koettiin myös tärkeinä.

Huolenaiheeksi tutkimuksen mukaan nousi työssä jaksaminen. Työnantajan ja yhteiskunnan toimia toivottiin työajan lyhentämisen tai osa-aikatyömahdollisuuksien muodossa.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

NUUTINEN, HARRI

Lifestyle of the Young Couples as Recourse of Welfare
before Children

Bachelor's Thesis

79 pages

Supervisor

Pirjo Ojala, Senior Lecturer

Commissioned by

Kymenlaakso University of Applied Sciences

March 2011

Keywords

lifestyle, welfare, couple, happiness, youth

This study was made as a part of Voi hyvin nuori -project that seeks to examine the welfare and sickness of young people emphasising a positive point of view. The aim of this study was to find the life style of young couples before getting children and to see factors that generate welfare in their life. Finding out the welfare of the target group it was necessary to study target groups life style as well as their way of living. An economic structural change affects the young adults' situation at the moment in Kymenlaakso and the study made by the project helps to react to this change. The regional special characteristics create the possibility to produce even nationally significant information so the project will benefit both the developing of the services of Kymenlaakso and national welfare thus.

The study is qualitative and the empirical research method has been used in it. In the study there was a pre-drawn up thematic interview outline which contains 16 themes. The interviewees of the study were eight young couples before they have gotten children. All the material from the interviews has been analyzed by categorizing it to different themes.

At the interviewees' life style there was important to do things together. To get a husband or wife is the main recourse of the welfare. Every day life of the young couples is to do work or to study. Money they get from that gives them possibilities for the life style they have chosen. They want to be home or travel together at the leisure time. The young couples are realistic with the situation of their life and they see their future bright. They think the society gives good possibilities for the independent and good life. They see good relationships to the parents of them important too.

Young couples are worried about how to be able to survive in the work. They were thinking a possibility to do a part-time work.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	7
2 VOI HYVIN NUORI -HANKE	8
2.1 Hankkeen tavoite	8
2.2 Opinnäytetyön tavoite	9
3 ELÄMÄNTAPA	9
4 ELÄMÄNTYYLI	10
5 HYVINVOINTI JA ONNELLISUUS	15
5.1 Eräitä hyvinvoinnin teoreettisia kuvauksia	15
5.2 Subjekttiivinen hyvinvointi	17
5.3 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys	19
5.4 Eräitä onnellisuuden teoreettisia kuvauksia	20
6 HYVINVOINTI PÄÄKAUPUNKISEUDULLA	21
7 HYVINVOINTI KYMENLAAKSOSSA	22
8 LAPSUUS JA NUORUUS	27
8.1 Nuoresta aikuiseksi	29
8.2 Nuoren integraatio yhteiskuntaan	31
9 PARISUHDE	34
10 NUORTEN AIKUISTEN ELÄMÄNTYYTYVÄISYYS	39
11 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	41
11.1 Tutkimuskysymykset	41
11.2 Tutkimusmenetelmä	43

11.2.1 Aineistonkeruumenetelmä	43
11.2.2 Analyysitapa	45
12 TUTKIMUSPROSESSI	46
13 NUOREN AIKUISEN ELÄMÄNTYYLI JA SIIHEN LIITTYVÄT VOIMAVARATEKIJÄT	47
13.1 Lapsuus elämän perustana	47
13.2 Elintaso (having) leivän tuojana	49
13.3 Yhteisyyssuhteet (loving) elämän keskipisteenä	51
13.4 Itsensä toteuttaminen (being) työssä ja vapaa-ajalla	52
13.5 Elämäkatsomus ja arvot elämän pohjavireenä	54
13.6 Elämän ilot ja vaikeudet	55
14 NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTI TULEVAISUUDESSA	57
14.1 Tulevaisuudenkuva positiivisin silmin	57
14.2 Yhteiskunta hyvinvoinnin ja pakottavuuden tuottajana	59
14.3 Sosiaaliset suhteet tulevaisuudessa	61
14.4 Omat voimavarat tulevaisuuden pohjana	61
15 POHDINTA	62
15.1 Tutkimusten päätulosten tarkastelua	62
15.1.1 Nuorten elämäntyylit	62
15.1.2 Nuoren aikuisen elämäntyyliin ja -tapaan liittyvät voimavaratekijät ja niiden puutteet	63
15.1.3 Nuoren aikuisen hyvinvointi tulevaisuudessa	65
15.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	67
16 JATKOTUTKIMUSKYSYMYKSET	69
LÄHTEET	70
LIITTEET	
LIITE 1. TEEMAHAASTATTELURUNKO	

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö tehtiin yhtenä osuutena Voi hyvin nuori -hanketta. Voi hyvin nuori -hanke tavoitteena on tarkastella nuorten hyvinvointia positiivisena itsenäisenä käsitteenä. Tämä on poikkeuksellista, sillä nykyisin hyvinvoinnin tutkimus on pääsääntöisesti hyvinvoinnin puutteen ja erilaisten sosiaalisten ja terveysongelmien sekä syrjäytymisen tarkastelua. Hanke etsii malleja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen. (Voi hyvin nuori -hanke etsii malleja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen 2009.)

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoiden osuus Voi hyvin nuori -hankkeen alkuvaiheessa oli tehdä seitsemän opinnäytetyötä seitsemästä eri kohderyhmästä, iältään alle 30-vuotiaista nuorista. Opinnäytetöiden tavoitteena oli selvittää Kymenlaaksossa asuvien nuorten hyvinvointia sekä niitä tekijöitä, jotka synnyttävät hyvinvointia kohderyhmän arjessa. Tämän selvittämiseksi tutkimisen kohteena olivat nuorten elämäntyyliä ja -tavat. Elämäntyyliä ja hyvinvointia tutkitaan haastattelun subjektiivisesta näkökulmasta. Tämä toimii myös koko hankkeen lähtökohtana.

Hyvinvoinnin ja elämäntyylin selvittämisen spesifioimiseksi sekä mahdollisimman laaja-alaisen tiedon saamiseksi jaettiin nuoret seitsemään eri kohderyhmään. Kohderyhmiksi muodostuivat nuoret lapsettomat parit (Harri Nuutinen), työelämässä menestyvät nuoret (Markku Kokko), maahanmuuttajanuoret (Paula Kekki), koulutusvaiheessa olevat nuoret (Kaisa Vainonen), Aliupseerikoulusta ja Reserviupseerikoulusta valmistuneet nuoret (Hannemari Toivanen), nuoret perheen perustaneet parit, joilla on pieniä lapsia (Riina Tähti) ja vaikeasti koulutukseen tai työmarkkinoille kiinnittyvät nuoret (Eveliina Laurinanti).

Kaikki eri ryhmistä tehdyt opinnäytetyöt pohjautuvat samaan yhteisesti määriteltyyn teoreettiseen ja tutkimukselliseen viitekehykseen. Erot töissä syntyvät kohderyhmien erilaisuudesta ja haastattelujen analyysien tuloksista. Tutkimustulokset ovat kuitenkin vertailukelpoisia toistensa kanssa, koska ne jakavat saman teoreettisen viitekehyksen, saman tutkimusstrategian ja tutkimusmenetelmän.

Aineisto kerättiin teemahaastattelua käyttäen. Materiaali analysoitiin teemoittelemalla. Opinnäytetyön tekeminen oli toisaalta tiivistä ryhmätyöskentelyä ja keskustelua Moodle-oppimisympäristössä. Itsenäinen työskentely koostui teorian tiedon etsimisestä ja kir-

joittamisesta sekä haastatteluista ja analysoinnista. Lisäksi jokainen ryhmän jäsen pe-rehtyi omaan kohderyhmäänsä.

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa Kymenlaakson ammattikorkeakoulun lehtori Tuomo Paakkosen kerrottua Voi hyvin nuori -hankkeesta. Hanke vaikutti mielenkiintoiselta. Työssäni perhekodin isänä olen saanut vaimoni kanssa pohtia parisuhteen olemusta ja siihen vaikuttavia tekijöitä paljon vuosien varrella. Parisuhde on sijaishuollon näkö-kulmasta työn kokonaisvaltainen kulmakivi. Lapsen hyvinvointi lähtee vanhemmuu-den hyvinvoinnista, johon olen kokenut parisuhteen olevan voimakkaasti vaikuttava voima. Lastensuojelutyötä edeltävässä elämässäni työskentelin nuorten aikuisten kanssa seurakunnan nuorisotyönohjaajana. Tällöin pääsin lähelle heidän elämänpoh-dintojaan. Kumppanin löytäminen oli monelle ajankohtainen elämän haaste ja energi-aa sekä kuluttava että antava tekijä. Toiset taas olivat jo löytäneet kumppaninsa. Li-säksi juuri näiden nuorten aikuisten kanssa sain käydä keskusteluja oman paikan löy-tymisestä ja tähän yhteiskuntaan ja sen tuottavaksi jäseneksi liittymisestä. Tämän his-toriataustani vuoksi koin, että saadessani tehdä opinnäytetyötäni yhtenä seitsemästä opinnäytetyöstä kohderyhmänäni juuri nuoret aikuiset, olin tekemisissä jo aiemmin tuntemani viitekehysten kanssa. Tehtäväkseni tuli selvittää nuorten parien, joilla ei vielä ole lapsia, elämäntyyliä ja hyvinvointia.

Opinnäytetyöhön on haastateltu kahdeksaa paria, joilla ei ole lapsia. Haastateltavat olivat iältään 20–28-vuotiaita. Pareista kuusi eli haastatteluhetkellä avioliitossa ja kak-si puolestaan avioliitossa.

2 VOI HYVIN NUORI –HANKE

2.1 HANKKEEN TAVOITE

Voi hyvin nuori -hankkeella selvitetään nuorten integroitumista yhteiskuntaan. Hanke selvittää, millainen on nuorten sosiaalistumisprosessi: miten prosessi on yksilöllinen, ryhmäkohtainen, vakio, pysyvä ja muuttumassa. Samalla selvitetään, ovatko sosiaalis-tumisen mahdollisuudet sekä väylät lisääntymässä vai kaventumassa. (Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2009.) Voi hyvin nuori -hanke keskittyy vähäiselle huomiolle jääneisiin nuoriin aikuisiin sekä heidän mahdollisuuksiinsa kiinnittyä yhteiskuntaan tuottavina jäseninä. Erityisen kiinnostuksen kohteena hankkeessa ovat hyvinvoinnin rakenteet. (Kymenlaakso nuorten asialla 2010.)

Nuorten aikuisten tilanteeseen vaikuttaa tällä hetkellä Kymenlaaksossa taloudellinen rakennemuutos. Vaikutukset kohdistuvat eri ryhmiin kuten koulutus- ja ikäryhmiin tai maahanmuuttajiin toisistaan poikkeavasti. Tutkimuksen tuottama tieto auttaa julkista sektoria reagoimaan muutokseen. Samalla alueelliset erityispiirteet luovat mahdollisuuden tuottaa kansallisestikin merkittävää tietoa. Hanke tulee hyödyttämään siten sekä Kymenlaakson palvelujen kehittämistä että kansallista hyvinvointia koskevaa keskustelua. (Kymenlaakso nuorten asialla 2010.)

Hanke on Tekesin Innovaatiot sosiaali- ja terveystalouden palvelujärjestelmässä -ohjelman rahoittama. Hankkeessa toimivat mukana Kotkan kaupunki, Haminan kaupunki, Kouvolan kaupunki, Siviilipalvelukeskus, Puolustusvoimat, Kakspy ry, Sotek, Ekamin media- ja kulttuurityöpaja sekä Pietarin valtion yliopiston sosiologian laitos. (Voi hyvin nuori -hanke etsii malleja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen 2009.)

2.2 Opinnäytetyön tavoite

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun yhtenä osuutena Voi hyvin nuori -hankkeesta on tehdä seitsemän opinnäytetyötä, seitsemästä eri kohderyhmästä, iältään alle 30-vuotiaista nuorista. Opinnäytetöiden tavoitteena on selvittää Kymenlaaksossa asuvien nuorten hyvinvointia sekä niitä tekijöitä, jotka synnyttävät hyvinvointia kohderyhmän arjessa. Tämän selvittämiseksi tutkimisen kohteena ovat kohderyhmän eli nuorten elämäntyyli ja -tavat. Lisäksi tutkimus tuottaa arvokasta tietoa myös siitä, mitkä asiat uhkaavat nuorten hyvinvointia Kymenlaaksossa ja miten nämä asiat näkyvät heidän elämässään.

Tavoitteena on kuvata sekä elämäntyylin että elämäntavan käsitteet. Lisäksi selvitämme nuorten hyvinvointia elämäntyyliin liittyen. Teemakysymyksiä on tarkoitus esittää niin, että hyvinvointia aiheuttavat tekijät tulevat esiin. Samalla teemalla voi olla myös käänteinen pahoinvointia aiheuttava merkityksensä. Pääpainona haastatteluisa tulisi olla hyvinvoinnin ja positiivisuuden korostaminen.

3 ELÄMÄNTAPA

Elämäntapa voidaan määritellä yksilön omaksumien asenteiden, tunteiden ja käyttäytymistäipumusten muodostamaksi kokonaisuudeksi. Siihen vaikuttavat yksilön sosiaalinen tausta, kuten sukupuoli, ikä, asuinpaikka sekä oma että vanhempien koulutus ja

ammatti, mutta myös hänen sosiaaliset suhteensa. (Kantola, Koskinen & Räsänen 2004, 234.) Elämäntapa yhdistää yksilöä muihin samoissa oloissa eläviin ihmisiin. Elämäntapa on ainakin osittain sosiaalisesti perittyä (Karisto, Takala & Haapola 2003, 128).

Elämäntapa muodostuu yksilön tai perheen elämänvaiheiden, elinolosuhteiden, elämäntoiminnan, arkielämän, arvojen sekä normien kokonaisuudesta. Elämäntapa muodostuu ja järjestyy hänen subjektiviteettinsa kautta. Subjektiviteetilla tarkoitetaan esimerkiksi ihmisen arvomaailmaa, arvioita omasta elämästään sekä tärkeitä elämänalueita. (Roos 1985, 31.)

Elämäntapaa ja hyvinvointia voidaan tarkastella yhteisillä nimittäjillä. Näitä on pohjoismaissa perinteisesti mitattu indikaattoreilla, jotka liittyvät elintason, elinoloihin tai elämisen laatuun. (Turunen, Hoppania, Luhtamäki, Nenonen & Tuomaala 2010, 24.) Elämänlaadun käsitettä on hyvinvointitutkimuksessa käytetty lähes samassa merkityksessä kuin elämäntavan käsitettä (Karisto ym. 1998, 74). Erik Allardt on pohjoismaisessa hyvinvointitutkimuksessa sisällyttänyt elämänlaatuun kolmenlaisia asioita: ihmisten väliset suhteet, ihmisen ja yhteiskunnan väliset suhteet sekä ihmisen ja luonnon väliset suhteet (Allardt 1976, 32). Edellä mainittuja asioita voidaan tutkia selvittämällä ihmisten ystävyyssuhteita, poliittista aktiivisuutta, vapaa-ajan käyttöä sekä luonnosta nauttimista, eli niitä asioita, jotka kuuluvat myös hyvinvoinnin ulottuvuuksiin (Karisto ym. 1998, 74).

4 ELÄMÄNTYYLI

Elämäntyyli on lähellä elämäntapaa, mutta se on enemmän muotien ja yksilöllisten harkintojen muokkaamaa. Elämäntyyli on myös elämäntapaa yksilöllisempi siinä, että se ei kiinnity yhtä lujasti yhteiskunnan rakenteisiin ja omiin aineellisiin ehtoihinsa, kuten elämäntapa. Elämäntyyliin voi sisältyä yhtä aikaa jotain yksityistä sekä jaettua. Elämäntyyli ei myöskään ole yhtä tiedostamaton, sosiaalisesti sidoksissa ihmisen yhteiskuntaluokkaan oleva ja yksilöllisten harkintojen muokkaama asia, kuin elämäntapa. (Karisto & Konttinen 2004, 27.)

Sosiologi Max Weber määrittelee elämäntyylin strategiaksi, jossa yksilö pyrkii hyödyntämään esimerkiksi yhteiskunnallisen asemansa, koulutuksen sekä markkinoiden hänelle suomia mahdollisuuksia (Weber 1980 Sulkusen 1999, 228 mukaan). Weberin

mukaan elämäntyyli liittyy ihmisen sosiaaliseen statukseen. Ihminen pyrkii sen avulla viestittämään muille omaa sosiaalista asemaansa ja tämä näkyy ulospäin esimerkiksi kuluttamisessa. Hänen mukaansa elämäntyyli sisältää kilpailun siitä, kuinka yksilö kykenee parhaiten statustaan muille viestittämään. (Aro & Jokivuori 2009, 166.) Weber painotti myös, että ihmisillä ei ole täydellistä vapautta valita elämäntyyliään, vaan se valitaan ulkoisten olosuhteiden määrittämien mahdollisuuksien puitteissa. Tämän vuoksi Weber mielsi elämäntyylin pääosin kollektiiviseksi eikä individualistiseksi ilmiöksi. (Weber 1980 Watson & Plattin 2000, 60 mukaan.)

Elämäntyyli on tapa, jolla henkilö elää, suhtautuu elämään ja ympäristöön sekä valinta siitä, mihin hän käyttää aikansa ja rahansa (Bergström 2005, 98–100). Elämäntyyli pitää sisällään muun muassa uskonnon, mielipiteet, aktiviteetit ja arvot. Arvot muodostuvat käsityksistä ja näkemyksistä, joiden mukaan ihminen tavoittelee jotakin jollakin tietyllä tavalla. (Raatikainen 2008, 8–12.)

Ihminen pyrkii löytämään oman tyyliinsä elää ja näin pyrkii erottumaan muista ihmisistä toteuttamalla henkilökohtaista elämäntyyliään. Elämäntyyliin vaikuttavat ihmisen erilaiset pääomat, kuten kulttuuriset, sosiaaliset ja terveydelliset pääomat. Ihmisen elämäntyyli voi olla alati muuttuvaa ja se saa vaikutteita erilaisista muodeista ja muoti-ilmiöistä. (Kantola, Koskinen & Räsänen 2004, 234–235.)

Elämäntyyliä voidaan tutkia jakamalla tutkittavat asiat eri tasoille. Ylimmällä eli rakennetasolla (structural level) voidaan tarkastella maiden, yhteisöjen ja kulttuurien välisiä eroja. Näitä eroja määrittävät lähinnä yhteiskunnalliset rakenteet. Tällöin voimme puhua elämäntavan (way of living) käsitteestä. Toisella tasolla kohteena ovat erot eri yhteiskunnallisten ryhmien välillä. Tällaisia ovat esimerkiksi eri sosiaaliluokat, sukupuoli sekä ikäryhmät. Toimintaa kuvaava ”elämänkäsite” on elämänmuoto (form of life). (Pohjolainen & Syrén 2005, 15.)

Alimmalla tasolla tarkastellaan lähinnä yksilöiden elämää ja sitä, miten he kohtaavat elämän realiteetit. Käyttäytymiserot ovat seurausta pääsääntöisesti yksilöllisistä ominaisuuksista ja toimintatavoista. Tällä tasolla elämänkäsitteenä käytetään elämäntyyliä (lifestyle) tai yksilöllistä elämäntyyliä (individual lifestyle). (Pohjolainen & Syrén 2005, 15.) Tässä opinnäytetyössä on tutkittu tätä alinta tasoa.

Elämäntyyli voidaan jakaa kahteen komponenttiin: objektiiviseen ja subjektiiviseen. Objektiiviseen komponenttiin kuuluvat sellaiset jokapäiväiseen elämään liittyvät elintavat kuten ravinto, liikunta, nukkuminen, tupakointi ja alkoholinkäyttö. Samoin esimerkiksi sosiaalinen osallistuminen ja harrastukset sisältyvät objektiiviseen elämäntyyliin. Ne ovat siis toisten ihmisten havaittavissa ainakin periaatteessa. Sen sijaan elämäntyylin subjektiivisesta alueesta, johon sisältyvät esimerkiksi kokemukset, tunteukset, arvot ja valinnat, on tietoa vain henkilöllä itsellään. (Pohjolainen & Syrén 2005, 20.)

Ruotsalainen sosiologi Hans L. Zetterberg luokitteli vuonna 1977 teoksessaan *Arbete, livsstil och motivation* ruotsalaisten erilaisia elämäntyyliä. Tutkimuksen hän toteutti kyselylomakkeen avulla. Tutkittavat vastasivat kyselylomakkeen avulla elämänsä eri alueita koskeviin väittämiin. Zetterberg havaitsi tutkittavissaan yhdeksän pääryhmää, joiden lisäksi hän löysi erilaisia elämäntyylien yhdistelmiä. (Zetterberg 1977, 64.)

Zetterbergin tutkimuksessa ruotsalaisten elämäntyyleistä vastaajista 24 prosentin elämäntyyliä hallitsi *työelämä*, saman verran oli myös *koti-ihmisiä*. Kyselyyn vastanneista 23 prosentilla elämäntyyliä hallitsi *seurapiirielämä*: yhdessäolo ystävien ja tuttaviensa kanssa antoi heille eniten. *Kuluttaminen* hallitsi elämäntyyliä 22 prosentilla, heissä oli muun muassa muotikuluttajia, laatukuluttajia sekä kriittisiä kuluttajia. 10 prosenttia vastaajista, *kulinaristit*, koki palkitsevimpana ruokaan liittyvän elämäntyylin. Seuraavaksi suurimmalla ryhmällä, *osallistujilla*, elämäntyyliä hallitsi yhteiskunnallinen elämä; kansanliikkeiden tulisielut ja aktivistiryhmien ihmiset toteuttavat itseään edistämällä tiettyä yhteiskuntajärjestystä. Kuusi prosenttia vastaajista, *luonnonystävät*, löysivät luonnosta palkitsevan elämäntyylin. Päivittäistä aikaa nämä ihmiset viettivät vuoristoissa, merellä, metsässä, joskus kotieläinten tai vaikka kalastuksen parista. Pienimmät ryhmät olivat *uskovaiset*, viisi prosenttia, sekä *kuntoilijat*, 4 prosenttia. (Zetterberg 1977, 66–67.)

Ongelmallista Zetterbergin tekemässä luokittelussa oli se, ettei se perustunut mihinkään teoreettiseen näkemykseen ja luokat olivat päällekkäisiä, minkä voi huomata yhteenlasketuista prosenttiluvuista. Sama henkilö saattoi siis kuulua useampaan luokkaan, ja toisaalta 30 prosenttia vastaajista jäi luokkien ulkopuolelle. (Pohjolainen & Syrén 2005, 17.)

Suomessa ei, ainakaan sosiologian näkökulmasta, ole juurikaan tämänkaltaista luokittelua tehty. Teemoittelua emme voineet pohjata Zetterbergin typologioihin, koska elämäntyyli on osittain kulttuuriin ja aikaan sidottua – luokittelu on tehty ruotsalaiselle aikuisväestölle 1970-luvulla (Pohjolainen & Syrén 2005, 18). Kansallisessa nuorisotutkimuksessa oli havaittu suomalaisnuorissa seitsemän erilaista elämäntyyliä. Tutkimus on tehty markkinointitarkoituksiin, joten käytimme sitä on käytetty suuntaa antavana välineenä.

Kansallisessa Nuorisotutkimuksessa 2010 kuvataan nuorilta löytyvän seitsemän erilaista elämäntyyliä. Nuorisotutkimuksen tekijöiden mukaan käsitettä ”suomalainen nuori” ei ole, vaan nuorten elämäntyylit sirpaloituvat. (Mikola 2010.) Tutkimuksen pohjalta nuorten elämäntyylit voidaan kuitenkin erotella *kapinallisten, syrjäänvetäytyvien, älyköiden, maailmanparantajien, perinteisten, itsevarmojen ja trenditietoisten* ryhmiksi, joihin nuoret sijoittuivat melko tasaisesti (Elämäntyyliyhymät 2010).

Itsevarmat ovat ulospäin suuntautuneita, urheilullisia ja heillä on laajat sosiaaliset verkostot. He uskovat vahvasti omiin menestymisen mahdollisuuksiinsa ja suhtautuvat tulevaisuuteen optimistisesti. He ovat kovia kilpailemaan, ja heidän arvomaailmansa on armoton ja kova. Heidä kiinnostaa usein muun muassa urheilu, musiikki ja viihde-elektronikka. Itsevarmoilla on enemmän rahaa käytettävissään kuin nuorilla keskimäärin. Heidän kulutuskäyttäytymisessään korostuvat harrastukset, liikkuminen, ulkona syöminen ja alkoholi. (Mikola 2010.)

Trenditietoisilla on hyvin positiivinen minäkuva. He kuvailevat itseään ystävällisiksi, vastuuntuntoisiksi ja sosiaalisiksi. Trenditietoiset ovat nautinnonhaluisempia ja materialistisempia kuin nuoret keskimäärin. Heidä kiinnostavat ulkonäköön, pukeutumiseen ja trendeihin liittyvät asiat. Asennemaailmaltaan trenditietoiset ovat melko perinteisiä ja turvallisuushakuisia. Useimmat haaveilevat avioliitosta ja omista lapsista. (Elämäntyyliyhymät 2010.) Shoppailu ja ajankuluttaminen ostoskeskuksissa kuuluu trenditietoisten suosikkiharrastuksiin. He käyttävät selvästi muita nuoria enemmän rahaa merkkivaatteisiin ja kenkiin. (Mikola 2010.)

Perinteisten elämäntyyliissä korostuu turvallisuus. Erityisesti koti ja isänmaa ovat edelleen keskeisiä arvostuksen kohteita. Koti on perinteisten nuorten elämän keskus. Perinteiset eivät pyri johtavaan asemaan, vaan heidän onnellisuutensa kumpuaa lähipiiristä ja oman perheen parista. Turvallisuus nousee erittäin korkealle perinteisten

nuorten arvojen hierarkiassa. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Perinteiset suhtautuvat positiivisesti tulevaisuuteen ja uskovat omaan pärjäämiseensä. Kuluttamisessaan he suosivat perinteisiä arvoja ja karttavat riskejä. Rahaa he käyttävät maltillisesti musiikkiin, terveyteen, kotiin ja hyvinvointiin. (Mikola 2010.)

Syrjäänvetäytyville turvallisuus on tärkeä arvo. He pelaavat mieluummin varman päälle kuin ottavat riskejä. He eivät etsi jännitystä eivätkä seikkailua, vaan ovat onnellisempia tuttujen ja turvallisten asioiden parissa. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Kiinnostuksen kohteina heillä ovat tietokoneet, Internet ja lukeminen. Syrjäänvetäytyvien kuluttaminen on ei-tiedostavaa ja järkiperaistä. He panostavat kuluttamisessaan tekniikkaan ja tekevät ostopäätökset järkisyiden ja tarvittavuuden perusteella. (Mikola 2010.)

Maailmanparantajat ovat nuorten omatunto. He pyrkivät tekemään asioita, jotta maailmasta tulisi parempi paikka elää. Heidän kiinnostuksensa keskittyy kulttuuriin, taiteeseen ja musiikkiin. Suvaitsevaisuus on keskeinen arvo maailmanparantajien arvomaailmassa. He suhtautuvat maahanmuuttajiin ja seksuaalisiin vähemmistöihin selvästi myönteisemmin kuin muut nuoret. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Maailmanparantajat pyrkivät luomaan elämänsä merkityksellisyyttä toiminnan avulla. Heillä on suuri halu ilmaista itseään, hyödyntää kykyjään ja toteuttaa omassa itsessä piileviä mahdollisuuksia. Maailmanparantajien kulutusta määrittää tiedostavuus, ja he ovat hyvin kriittisiä kuluttamisessaan. He ostavat tuotteita vastuullisesti haluten näin tukea ostopäätöksillään kehitysyhteistyötä tai luonnonsuojelua, kunnioittaa immateriaalioikeuksia sekä vastustaa lapsityövoiman käyttöä. (Mikola 2010.)

Älykköjen arvomaailma on universalistinen, mutta heihin kuuluu myös markkinaliberaaliteja. Heidän arvomaailmaansa hallitsevat pehmeät arvot. Heitä kiinnostavat ihmiset niin lähipiirissä kuin sen ulkopuolellakin. Tärkeimpiä kiinnostuksen kohteita heillä ovat itsensä kehittäminen sekä älyllisten tietojen ja taitojen kartuttaminen. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Älyköt suosivat kuluttamisessaan rationaalisia arvoja, ja he ovat erittäin kriittisiä siitä mihin rahansa käyttävät. He haluavat tietää ja ottaa selvää tuotteista sekä yrityksistä, joista ostavat, tunteakseen tuotteiden riskit. (Mikola 2010.)

Kapinalliset elävät omalla tyylillään. Heitä eivät kiinnosta muiden mielipiteet tai yleiset ihanteet. He ovat uskollisia vain itselleen ja omalle elämäntyylilleen. Kapinallisuus ei tarkoita johonkin näkyvään alakulttuuriin kuten punkkareihin tai gooteihin kuulumista, vaan kyse on arvoista ja asenteista. (Elämäntyyliyhdyt 2010.) Heidän suhtau-

tumisensa perinteisiin järjestelmiin on varauksellista. Kapinalliset toteuttavat omaa elämäntyyliään välittämättä muiden mielipiteistä. Kuluttamisessaan kapinalliset ovat impulsiivisia ja välinpitämättömiä, he ostavat sitä mikä juuri sillä hetkellä tuntuu mielekkäältä. (Mikola 2010.)

5 HYVINVOINTI JA ONNELLISUUS

5.1 Eräitä hyvinvoinnin teoreettisia kuvauksia

Hyvinvointitutkimuksia on tehty tarkastelemalla hyvinvointia sekä yksilön näkökulmasta että sosiologisesta näkökulmasta, jolloin tarkastellaan yksilön toimintaa yhteisön jäsenenä ja sosiaalisena toimijana. Hyvinvointitutkimuksiin voidaan ajatella kuuluvan myös elämänlaadun tutkimukset ja terveystutkimukset, sillä hyvinvointi, elämänlaatu ja terveys ovat toisiinsa sidoksissa olevia käsitteitä. Hyvinvointitutkimuksen moninaisuus edellyttääkin tutkijalta oman tutkimuskäsitteensä tarkkaa rajausta ja määrittelyä. (Konu 2002, 12.)

Hyvinvointia voidaan tarkastella hyvin monesta eri näkökulmasta. Hyvinvoinnilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi terveydentilaan, toiminnan autonomiaan, elämänhallintaan sekä toimeentuloon liittyvää hyvinvointia. Esimerkiksi velkaantumisongelmat, puutteet perustarpeiden tyydyttämisessä, stressioireiden kasaantuminen, heikoksi koettu terveydentila sekä puutteellisiksi koetut vaikutusmahdollisuudet omaa elämää kohtaan voivat heikentää hyvinvointia. (Marski 1996, 5.)

Hyvinvoinnin teoreettiset kuvaukset eroavat jonkin verran toisistaan, mutta useimmissa niissä ilmenee muutamia keskeisiä tekijöitä. Ollakseen hyvinvoiva yksilön on koettava elämänsä ainakin suurin piirtein oikeudenmukaiseksi ja järkeväksi, jotta hänen toivonsa tulevaisuuteen nähden säilyy. Yksilön on koettava elämänsä jollakin tapaa mielekkäänä. (Ojanen 2009, 20.) Tulevaisuuteen suuntautuminen on nuoruusiässä keskeistä, koska nuoren tulee tehdä realistisia valintoja tulevaisuuden elämän suhteen. Positiivinen tulevaisuuden kuva ja usko omien tavoitteiden saavuttamiseen on tärkeä tekijä nuoren hyvinvoinnin kannalta. (Aalto-Kallio 2004, 18.)

Hyvinvointiin katsotaan kuuluvaksi läheiset ihmissuhteet, sillä yksilön on vaikea selviytyä ilman tukea antavia ja vastavuoroisia ihmissuhteita. Useimmissa hyvinvoinnin jäsennyksissä nostetaan esiin myös yksilön oma autonomia, eli hänen mahdollisuuten-

sa päättää itseään koskevista asioista. Myös itsensä hyväksyminen nähdään hyvinvointia kuvaavana tekijänä, sillä itseään väheksyvä ihminen tuskin voi hyvin. Perusturvallisuus, fyysinen suoja sekä ravinto ovat hyvinvoinnin ehtoja, mutta hyvän ympäristön määrittäminen ei kuitenkaan ole yksiselitteistä. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavat lisäksi ympäristön mahdollistama järkevä tekeminen ja mahdollisuus kokea itsensä tarpeelliseksi. (Ojanen 2009, 20–21.)

Hyvinvointi voidaan määritellä tarvekäsitteen avulla Erik Allardtin sosiologisen hyvinvointimallin mukaisesti. Voidaan sanoa, että hyvinvointi on tila, jossa ihmisellä on mahdollisuus saada keskeiset tarpeensa tyydytyiksi. (Allardt 1976, 21). Nämä tarpeet on luokiteltu kolmeen perusluokkaan: elintaso (having), yhteisyysuhteet (loving) ja itsensä toteuttaminen (being). (Allardt 1976, 38.)

Elintaso käsittää ihmisen fysiologiset tarpeet. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset tarvitsevat esimerkiksi ravintoa, nestettä, lämpöä, ilmaa ja perusmäärän turvallisuutta. Elintason osatekijät ovat ihmiselle välttämättömiä ja siksi hyvin perustavia hyvinvoinnin näkökulmasta. Alhainen elintaso vaikuttaa ihmiseen kokonaisvaltaisesti. Esimerkiksi kuolemanvaarassa olevat ihmiset unohtavat muut tarpeensa ja sietävät suuriakin puutteita selviytyäkseen hengissä. Elintason arvot ovatkin keskeisiä ja ensisijaisia hyvinvointianalyyseissä. Elintason voidaan ajatella olevan puutostarve, koska sillä on yleensä yläraja. Tarpeet nähdään tyydytyiksi silloin, kun yläraja on saavutettu. Yläraja voi olla esimerkiksi kylläisyys tai terveys. Yhteisyysuhteilla sekä itsensä toteuttamisella taas ei usein ole mitään ylärajaa ja tästä syystä niitä kutsutaan kehitystarpeiksi. (Allardt 1976, 39–42.)

Yhteisyysuhteilla tarkoitetaan ihmisen tarvetta solmia sosiaalisia suhteita ja kuulua yhteisöihin, joissa toisistaan pitäminen ja välittäminen ilmaistaan. Yksilöillä on siis rakkauden ja hellien suhteiden tarve. Rakkaus ei tässä jaottelussa merkitse samaa kuin seksuaalisuus, jonka katsotaan kuuluvan fysiologisiin perustarpeisiin. Yhteisyysuhteet tuottavat teorian mukaan hyvinvointia silloin, kun ihminen sekä saa osakseen rakkautta, huolenpitoa ja on pidetty että puolestaan rakastaa, osoittaa muita kohtaan huolenpitoa ja pitää muista. Hyvinvointianalyyseissä tärkeää on ottaa huomioon sekä rakkauden vastaanottava että antava puoli. (Allardt 1976, 42–43.)

Allardtin mukaan itsensä toteuttaminen on hyvinvoinnin tärkeä osa. Itsensä toteuttamisella tarkoitetaan yksilön tarvetta kehittää persoonallisuuttaan ja integroitua yhteis-

kuntaan. Itsensä toteuttamisen positiivinen puoli tarkoittaa henkilökohtaista kehittymistä, kun taas negatiivinen näkökulma on yksilön syrjäytymistä ja vieraantumista yhteisöstä. Itsensä toteuttaminen on jaettu osatekijöihin, jotka ovat korvaamattomuus, status, tekeminen sekä yksilön mahdollisuus poliittiseen osallistumiseen. Korvaamattomuus tarkoittaa sitä, että yksilöä pidetään ainutlaatuisena persoonana. Status merkitsee sitä, että yksilöä saa arvostusta. Tekemisellä viitataan yksilön mahdollisuuksiin harrastaa ja vapaa-ajan viettoon. (Allardt 1989 Konun 2002, 19–20 mukaan.)

Itsensä toteuttamista voidaan mitata esimerkiksi sen perusteella, voiko yksilö osallistua itseään ja omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin tai onko hänellä mahdollisuuksia mielekkääseen työhön ja vapaa-ajan toimintaan (Allardt 1989 Konun 2002, 20 mukaan). Arvoluokkana itsensä toteuttaminen on laaja ja sitä on vaikea mitata. Itsensä toteuttamista ei voida mitata tarkastelemalla yksilön saavutuksia tai tekoja, sillä osa ihmisistä ja kulttuureista pyrkii toteuttamaan itseään saavutusten avulla, toiset taas eivät. (Allardt 1976, 46.) Myöhemmissä kirjoituksissaan Allardt (1998, 1999) on selittänyt itsensä toteuttamisen tarpeen sosiaalisen identiteetin omaamisen tarpeeksi. Tällä tarkoitetaan yksilön tarvetta muodostaa minäkuva ja elää tämän minäkuvan mukaisesti. (Konu 2002, 20.)

Erik Allardt (1989) korostaa, että hyvinvoinnin indikaattoriksi tarvitaan sekä objektiivisiä että subjektiivisiä määrittelyjä. Objektiivisillä määrittelyillä tarkoitetaan ulkopuolisen havaintoja kyseisistä asioista, kun taas subjektiiviset ovat yksilön itsensä esittämiä mielipiteitä ja havaintoja omasta hyvinvoinnistaan. (Konu 2002, 20.)

5.2 Subjektiivinen hyvinvointi

Murrosikäisten subjektiivinen hyvinvointi heidän sosiaalisissa konteksteissaan (opin näytetyön tekijöiden suomennos) on englanninkielinen pro gradu- tutkimus. Tutkimus on tehty Tampereen yliopistossa terveystieteiden maisterin tutkintona. (Joronen 2005, 1–2.)

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa nuorten hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä tekijöistä nuorten kokemana sekä ymmärtää paremmin perheen vaikutusta nuorten hyvinvoinnin kokemisessa, kaverisuhteissa ja koulunkäynnissä. Näitä tutkittiin omien hyvinvointikokemusten kautta ja peilattiin toteutuneiden arvojen, perhedynamiikan, terveyskäyttäytymisen ja koulutyytyväisyyden näkökulmista. Tarkastelussa oli myös

perheen rooli nuoren hyvinvoinnissa, koulunkäynnissä ja kaverisuhteissa. (Joronen 2005, 88.)

Tutkimus toteutettiin kahdessa osassa. Ensimmäisessä osassa tehtiin tutkimuslomake 245 henkilön otokselle. He olivat 12–17 vuotiaita nuoria. Lisäksi 239 heidän vanhempansa osallistui kyselyyn. Toisessa osassa haastateltiin niitä 19 nuorta, jotka ilmoittivat halustaan osallistua tutkimuslomakkeen jatkohaastatteluun. Tutkimus osoitti, että valtaosa nuorista on tyytyväisiä elämäänsä, mutta huomattavaa oli että joka 10. nuori ei kokenut elämän iloa, joka useimmiten selittyi sisäisellä pahalla ololla ja kehoilla perhesuhteilla. (Joronen 2005, 88.)

Kun nuoret olivat elämäänsä tyytyväisiä ja voivat hyvin, syinä olivat vahva itsetunto, sisäinen tasapaino, turvalliset perhesuhteet, huumori elämänvoimana, tyytyväisyys painoon ja kouluun ja itse arvioitu hyvä oma terveys. Nuoret olivat tutkimuksen mukaan tyytyväisiä perheessään sen rakastavaan ilmapiiriin, perheen toiminnalliseen tukeen ja avoimeen kommunikaatioon. Lisäksi tutkimustulokset osoittivat että hyvinvointia nuorelle toi se, että nuori koki olevansa tärkeä perheessä. Nuorten elämän iloa vahvisti kokemus mukavasta kodista. (Joronen 2005, 88–89.)

Negatiivisina eli kurjina asioina nuoret kokivat perheenjäsenten väliset ristiriidat, vanhempien avioeron, perheenjäsenen sairaudet tai kuoleman ja liiallisen riippuvuuden tunteen. Ristiriitoja perheen ja nuorten välillä aiheuttivat luvattomat poissaolot koulusta, huono koulumenestys, rahankäyttö ja kodin sääntöjen rikkominen. (Joronen 2005, 89.)

Nuorten ja heidän vanhempiensa käsitys perhedynamiikasta erosi huomattavasti toisistaan. Vanhemmat arvioivat yleensä perheensä toimintaa paremmaksi, kuin mitä nuoret sen kokivat. Tutkimuksessa tuli myös ilmi, että nuorten kokema perheen pysyvyys ja yhteenkuuluvuus olivat vahvasti yhteydessä heidän elämän tyytyväisyyteen, kun taas tunne perheen hajaannuksesta yhdistyi nuorten pahan olon kokemuksiin. Perhe nähtiin mahdollistajana, keskustelijana, tukijana, mutta myös rajoittajana ja pakottajana. Nuoret kokivat kaikki nämä perheen roolit kuitenkin tarpeellisina. (Joronen 2005, 89.)

5.3 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys

Suomen akatemian hallituksen tutkimus Lasten ja Nuorten hyvinvointi ja terveystutkimus (SKIDI-KIDS) pohjaa tutkimusta siihen olettamukseen, että hyvinvointiin ja terveyteen liittyvät arvot ja asenteet, elintavat, käyttäytymismallit ja niihin vaikuttavat tekijät omaksutaan lapsuusvuosien aikana. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveystutkimus on Suomen akatemian hallituksen 8,5 miljoonalla eurolla rahoittama tutkimusohjelma, joka on parhaillaan käynnissä. Tutkimus sai rahoituksen vuonna 2009. Tutkimusohjelma toteutetaan nelivuotisena, jolloin se ajoittuu pääosin vuosille 2010–2013. (Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys 2010–2013, 2.)

Tutkimustarve perustuu siihen olettamukseen, jossa lasten elämänpiirien ja yhteisöjen katsotaan poikkeavan suuresti siitä, mitä ne ovat olleet edellisillä sukupolvilla. Tutkimus pohjautuu UNICEFin ja EU:n tekemiin raportteihin, joissa vertaillaan lasten ja nuorten hyvinvointia rikkaissa maissa. Näiden raporttien mukaan Suomi sijoittui vertailussa huonoimpien joukkoon lasten riskikäyttäytymisen suhteen, ruokatottumuksissa, fyysisen aktiivisuuden määrässä sekä painon kehityksessä. Hälyttäviä tuloksia tutkimuksessa saatiin myös perhe- ja ystävyys-suhteiden sekä kouluviihtyvyyden kielteisestä kehityksestä. Viitteitä lasten ja nuorten eriarvoistumisen lisääntymisestä Suomessa on, ja kasvava joukko lapsista ja nuorista on vaarassa jäädä ilman tasapainoista sekä tyydyttävää lapsuutta. Tämä taas vaikuttaa heidän mahdollisuuksiinsa tavoitella hyvää elämänlaatua aikuisena. Samalla heillä on riski jäädä myös ammattiin valmentavan koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle sekä syrjäytyä yhteiskunnasta. (Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys 2010–2013, 2–3.)

Hyvinvointiin ja terveyteen liittyviin arvoihin ja asenteisiin, elintapoihin, käyttäytymismalleihin ja niihin vaikuttaviin tekijöihin voidaan vaikuttaa taloudellisen hyvinvoinnin vahvistuttua, sillä se lisää nykyaikana mahdollisuuksia ottaa huomioon lasten ja nuorten määrittelemät tarpeet hyvinvoinnin suhteen. Tässä tutkimusohjelmassa on tarkoitus koota kriittistä massaa tutkimusohjelman teema-alueiden piiriin kuuluvien tutkimuksellisten haasteiden monipuoliselle ja poikkileikkaavalle tarkastelulle. Lisäksi tarkoituksena on tukea lasten myönteistä kehitystä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden kokonaisvaltaista tutkimista. (Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys 2010–2013, 3–4.)

5.4 Eräitä onnellisuuden teoreettisia kuvauksia

Onni ja onnellisuus tarkoittavat Allardtin (1976, 32) mukaan yksilön subjektiivista kokemusta eli yksilöt itse määrittelevät, kuinka onnellisiksi ihmiset kokevat tai tuntevat itsensä. Hyvinvoinnin ja onnellisuuden erottaa se, että hyvinvointia voidaan määrittellä myös objektiivisesti. Ihmiset voivat Allardtin mukaan olla epä tietoisia tarpeistaan ja tätä kautta hyvinvoinnistaan, mutta jokainen on oman onnensa paras arvioija.

Ojasen (2009, 32) mukaan onnellisuuteen liittyvät kuitenkin sekä ulkoiset että yksilön sisäiset tekijät. Viime vuosina on korostettu yksilökeskeisen kulttuurin hengen mukaisesti yksilön sisäisten tekijöiden, kuten asenteiden ja tulkintojen merkitystä onnellisuudelle. Ulkoisten tekijöiden merkitystä ei voida kuitenkaan kiistää. Ulkoiset tekijät korostuvat etenkin silloin, jos yksilö joutuu elämään puutteessa, on esimerkiksi pienituloisuus, työttömyys tai elää kehnoissa elinympäristöissä.

Persoonallisuuden piirteistä sosiaalisuus, tasapainoisuus, miellyttävyys ja vastuullisuus ovat yhteydessä yksilön onnellisuuteen. Lisäksi myönteinen kuva itsestä, optimismi, elämäntavoilla ja toiveikkuus ovat ominaisuuksia, joiden nähdään kuvaavan onnellista ihmistä. Tutkimusten mukaan onnellisuutta ja hyvinvointia lisäävät myös uskonnollisuus, arvot sekä usko ihmisten hyvántahtoisuuteen. Myös koetulla terveydentilalla ja terveillä elämäntavoilla on vaikutusta siihen, kuinka onnelliseksi yksilö kokee itsensä. Huomion arvoista on, ettei lääkärin arvioima terveydentila vaikuta yksilön onnellisuuteen yhtä vahvasti kuin itse arvioitu. Yksilöiden taustatekijöillä, kuten sukupuolella, iällä, asuinpaikalla sekä koulutuksella on vain viitteellisiä yhteyksiä onnellisuuteen. (Ojanen 2009, 32.)

Hyvinvointi on pysyvämpää kuin onnellisuus. Onnellisuuteen liittyy hetkellisyys ja katoavaisuus. Myös hyvinvointi voi tulla muuttua, mutta tällöin voidaan nimetä erityisiä ja ulkoisia syitä hyvinvoinnin muutokseen. Hyvinvoinnin arvioinnissa otetaan huomioon hyvinvoinnin vaikutukset ja syyt, mutta onnellisuuden arvioinnissa vaikutukset ja syyt eivät ole tärkeitä. (Allardt 1976, 33.) Onnellisuuden tunteen syyt vaihtelevat yksilöittäin. Jotkut ovat esimerkiksi onnellisia mietiskellessään ja levätessään toisten tuntiessa itsensä onnellisiksi voimakkaan rasituksen hetkellä. (Allardt 1976, 34.)

Hyvinvoinnin ja onnellisuuden tutkiminen eroaa toisistaan. Hyvinvointia tutkitaan havainnoimalla todellisia olosuhteita ja ihmissuhteita, jotka voidaan objektiivisesti havaita. Onnellisuutta taas tutkitaan selvittämällä subjektiivisia tunteita sekä asenteita. (Allardt 1976, 35.)

6 HYVINVOINTI PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Pääkaupunkiseudun sosiaaliosaamiskeskus (SOCCA) aloitti hyvinvointitutkimuksen vuonna 2008 Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten alueella. Tutkimuksen kohteena olivat huono- ja hyväosaisuuden kokemukset suurkaupungin näkökulmasta. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on lisääntynyt ihmisten väestöllinen eriytyminen kuten se, että huono-osaiset ovat kasautuneet tietyille alueille. Lähtökohtana on tutkia pääkaupunkiseudulla asuvien ihmisten hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä kuntalaisen subjektiivisesta näkökulmasta. Tutkimus on tehty kahdessa osassa, joista ensimmäinen osa, laaja kyselytutkimus tehtiin vuonna 2008 mainittujen kuntien asukkaille, jolla kerättiin kokonaisvaltaista tietoa kuntalaisten subjektiivisesta hyvinvoinnista sekä sen tekijöistä. Vastausprosentti oli 41 prosenttia. Kyselyn teemoja ovat asuminen, terveys, työelämä, taloudellinen tilanne ja arjen kokemukset. Asukkailta kysyttiin miten he kokevat hyvin- tai pahoinvointinsa ja kuinka se näkyy heidän päivittäisessä elämässään. Lisäksi kysyttiin millaisia odotuksia ihmisillä on heidän elämänsä suhteen ja miten he voivat vaikuttaa elämäänsä. Tutkimuksen toinen osa tehtiin haastatteluin vuonna 2009, jolloin keskityttiin alueen 18–25-vuotiaiden omaan kokemaansa hyvin- ja pahoinvointiin. (Turunen ym. 2010.)

Tutkimuksesta kävi ilmi, että voimavaroja hyvinvointiin elämässä ammennetaan ihmissuhteista, kiireettömyydestä ja viihtyisästä asumisesta. Hyvinvointia lisäsivät myös hyvin toimivat ja riittävät palvelut sekä niiden helppous. Integroitumista yhteiskuntaan ja omaan asuinympäristöön osoitti halu olla suunnittelemassa omaa kaupunkikuvaa ja sen palveluita tai ainakin mielipide siitä, että kuntalaisten ääni haluttiin kuuluviin asiassa. Myös kysytyt arjen ilot ja harmit pyörivät vastauslomakkeissa tulosten mukaan asuinympäristön kehittämisasian ympärillä. Luonnon merkitys korostui pääkaupunkiseudun asukkaille. Vastajat kokivat pienten rauhoittumishetkien olevan suuressa merkityksessä hyvinvoinnille. (Turunen ym. 2010.)

Suurin hyvinvoinnin tekijä olivat läheiset ihmiset ja ihmissuhteet, etenkin ne, jotka liittyivät omaan perheeseen, ystäviin, harrastepiireihin ja työkavereihin. Tärkeiksi ko-

ettiin myös paikat ja niiden kehittäminen, joissa olisi mahdollista kohdata ihmisiä. Hyvinvointia koettiin saatavan myös mielekkästä tekemisestä, osallistumisesta, osallistumisen riemusta ja taiteista. Sosiaalista eheyttä koettiin saatavan normaaleista kunnallisista palveluista, jotka toimivat samalla myös kohtaamispaikkoina, kuten kirjastoista. Arjen riemuina koettiin myös työ ja siellä menestyminen. (Turunen ym. 2010.)

Pahoinvointia taas koettiin aiheutuvan ympäristön tuottamista harmeista kuten melusta, yleisestä sotkusta ja likaisuudesta. Arjessa harmittivat myös rikollisuus ja ilkeä ja erilliset ihmisryhmät kuten juopot. Työhön sen hyvinvointia lisäävän vaikutuksensa myötä myös työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen koettiin hankaliksi. Pääkaupunkiseudun asukkaat kokivat myös itsensä yksinäisiksi ja väsyneiksi. Lisäksi arkeen harmia toi kiire ja stressi sekä ihmissuhdeasiat. (Turunen ym. 2010.)

Pääkaupunkiseudun hyvinvointitutkimuksen tuloksista nousee esille sekä hyvinvoinnin että pahoinvoinnin ilmiöitä jokaisen käsitellyn teeman osalta. Subjekttiivisen kokemuksen merkitys hyvinvoinnin tason määrittäjänä korostuu, sillä vaikka objektiivisin mittarein näyttäisi siltä, että asiat ovat hyvin, koetun hyvinvoinnin tila voi olla paljon huonompi. (Turunen ym. 2010.)

7 HYVINVOINTI KYMENLAAKSOSSA

Kymenlaakso on noin 182 000 asukkaan maakunta Kaakkois-Suomessa (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos 2010). Vuoden 2009 alussa Kymenlaaksossa sijaitsevat Anjalankosken, Kuusankosken ja Kouvolan kaupungit sekä Elimäen, Jaalan ja Valkealan kunnat yhdistyivät uudeksi Kouvolan kaupungiksi (Lamminmäki 2008). Kuntaliitoksen myötä Kymenlaakson muodostavat nykyisin seitsemän kuntaa: Kotka, Hamina, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti ja Iitti (Kymi kutsuu 2010). Maakunta koostuu kahdesta seutukunnasta, Kotka-Haminan seutukunnasta ja Kouvolan seutukunnasta, jotka muodostavat alueen toiminnalliset keskuksat (Kymenlaakson maakuntaohjelma 2007–2010, 7).

Kymenlaakso oli vuonna 2004 maamme viidenneksi tiheimmin asuttu maakunta, ja se oli myös maan keskiarvoa tiheimmin asuttua aluetta (Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2010). Lisäksi Kymenlaakso on kaupungistunut useimpia maakuntia selvemmin. Kymenlaakso on alueeltaan kompakti, ja etäisyydet maakunnan eri osista sen

pääkeskuksiin ovatkin kohtuullisen lyhyet. Myös etäisyys pääkaupunkiseudulle ja Pietarin alueelle on lyhyt. (Kymenlaakson maakuntaohjelma 2007–2010, 7.)

Kymenlaakso on aiemmin ollut maamme tärkein paperiteollisuuden tuotantoalue, sillä viidennes maan tuotannosta on syntynyt Kymenlaaksossa (Välinoro 2004). Vuonna 2006 lakkautettiin uuden Kouvolan alueella UPM:n Voikkaan tehdas (Niemi 2006). Lisäksi lopetettiin Summan tehdas Haminassa ja suljettiin Anjalan paperikone (Ala-Kiiskilä 2007). Tehtaiden lakkauttaminen ja paperikoneiden sulkeminen hävitti metsäteollisuudesta työpaikkoja Kymenlaaksossa eniten koko maassa vuosina 2006–2008. Massa- ja paperiteollisuudesta hävinneiden työpaikkojen vaikutus Kymenlaakson työllisyyteen oli yli kolme prosenttia. (Saarinen 2009.)

Kymenlaakson väkiluku on vähentynyt tasaiseen tahtiin koko 2000-luvun ajan, vuoden 2009 jälkeen Kymenlaaksossa oli 182 413 asukasta. Väestömäärä on ollut laskussa ikärakenteen ja muuttotappioiden takia. Kokonaisvähenevä on vaihdellut Kymenlaaksossa vuosittain noin 100–1000 asukkaan välillä. Väkiluvun kokonaisvähennys oli korkeimmillaan v. 2008, jolloin asukasluku pieneni 785 asukasta vuodessa. Vuonna 2009 laskusuhdanne tasoittui, mutta maakunnan luonnollinen väestönkasvu on ollut negatiivista viime vuosina, keskimäärin -550 henkilöä vuodessa. Maahanmuuttajat ovat nostaneet väestön kehitystä, koska heidän osuutensa vuonna 2008 oli +933 henkilöä. (Väestö 2010.)

Työttömyysaste on Kymenlaaksossa ollut muun maan keskiarvoa korkeampi ainakin vuodesta 1991 vuoteen 2008. Vuonna 2008 koko maan työttömyysaste oli 7,8 %, kun vastaava luku Kymenlaaksossa oli 10,1 %. (Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2010.)

Myös nuorisotyöttömyys 15–24-vuotiaasta työvoimasta on ainakin vuodesta 1991 vuoteen 2008 ollut Kymenlaaksossa muun maan keskiarvoa korkeampaa. Vuonna 2009 nuorisotyöttömyysaste koko maassa oli 8,4 %, kun taas Kymenlaaksossa vastaava luku oli 12,1 %. (Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2010.)

Kymenlaaksossa alkoholin ostot on ollut muun maan keskiarvoa korkeampaa ainakin vuodesta 1990 vuoteen 2009 lukuun ottamatta vuosia 1995 ja 2000. Vuonna 2009 alkoholin myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina oli Kymenlaaksossa 8,8 litraa vas-

taavan luvun ollessa koko maassa keskimäärin 8,3 litraa. (Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2010.)

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset 1000 asukasta kohti ovat Kymenlaaksossa olleet muun maan keskiarvoa vähäisempiä ainakin vuodesta 1996 vuoteen 2009. Vuonna 2009 koko maan keskiarvo oli 6,7 henkeen tai terveyteen kohdistunutta rikosta 1000 asukasta kohti. Vastaava luku Kymenlaaksossa oli 5,3 henkeen tai terveyteen kohdistunutta rikosta 1000 asukasta kohti. (Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2010.)

Kymenlaakson koulutusmahdollisuudet ovat moninaiset. Esimerkiksi Kouvolassa ammattikoulutusta tarjoavaa Kouvolan seudun ammattiopisto, jossa on mahdollista opiskella lähes neljäkymmentä eri perustutkintoa seitsemältä koulutusosalta. Lisäksi Kouvolan seudun ammattiopisto tarjoaa erityisopetusta, ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta, aikuiskoulutusta sekä oppisopimuskoulutusta. (Koulutustarjonta 2010.) Kotkan ja Haminan alueella ammatillista koulutusta tarjoaa Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto. Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto järjestää ammatillista peruskoulutusta 24 ammatilliseen perustutkintoon, talouskouluopetusta, maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta sekä valmentavaa ja ohjaavaa koulutusta. (Ekamin koulutustarjonta 2010.) Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Kouvolassa ja Kotkassa tarjoaa tutkintoon johtavaa koulutusta viidellä eri koulutusosalalla. Ammattikorkeakoulututkintojen lisäksi tarjolla on myös ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, muuntokoulutusta, avoin ammattikorkeakoulu, täydennys- ja jatkokoulutusta, erikoistumisopintoja, verkko-opintoja sekä kieliopintoja. (Koulutus 2010.) Kymenlaaksossa ei ole omaa yliopistoa (Yliopistot ja yhteistyöverkostot 2010).

Nupit Kaakkoon on kymenlaaksolainen hanke, joka on aloitettu Kotkassa vuonna 2007. Hanke aloitettiin Kotkan kaupungin nuorisotoimen johdosta, joka myös hallinnoi seudullista nuorisotyön hanketta. Hanke on kestänyt vuodesta 2007 ja se päättyy vuonna 2010. Hankkeella on jatkohanke nimeltään Nupit Kaakkoon - Osaava Kaakonkulma. Hanke on ajoitettu vuosille 2010–2013, ja hankkeen toteutusta hallinnoi Lappeenrannan nuorisotoimi. (Nupit Kaakkoon! -hanke 2010.)

Nupit Kaakkoon -hankkeen tarkoituksena on parantaa ja kehittää seudullisia ja maakunnallisia nuorisopalveluita. Hankkeella halutaan vetää Kymenlaaksolaisten päättäjien huomio nuoriin ja heidän asemaansa sekä sen kehittämiseen. Tällä tavalla halutaan

myös kehittää alueen vetovoimaisuutta nuorison kannalta. Tavoitteena on myös antaa tukea kunnalliselle nuorisotyölle ja saada tietoa Kymenlaakson nuorisopalveluiden vaikuttavuudesta. Hanke laajeni vuosina 2008–2009 ja nyt siinä oli mukana valtaosa Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan kunnista. (Nupit Kaakkoon! -hanke 2010.)

Nupit Kaakkoon -hankkeella kerätään tietoa siitä, mitä nuoret ajattelevat asuinkunnastaan, koulutus- ja työllisyysasioista, toimeentulosta, henkisestä hyvinvoinnista, vapaa-ajanvietosta, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja tulevaisuudesta. Kotkassa kysely toteutettiin nuorisobarometrinä, johon osallistuivat kaikki Etelä-Kymenlaakson kunnat, iältään nuoret olivat 19–25-vuotiaita. Etelä-Karjalassa suoritettiin nuorten elinolojen ja palvelujärjestelmän verkostoarviointi, jossa nuoret olivat 9. luokkien oppilaita ja 16–19-vuotiaita. Kouvolan alueella toteutettiin nuorisokysely, jonka kohderyhmänä olivat 13–18-vuotiaat nuoret. (Nupit Kaakkoon! -hanke 2010.)

Nuorten vastauksista käy hyvin ilmi Kymenlaakson viihtyvyyteen vaikuttavia asioita ja kehittämismahdollisuuksia. Kymenlaakson viihtyvyyteen eniten vaikuttivat perhe ja ystävät. Nuoret vastasivat perheen olevan heille tärkein tekijä siihen, miksi he asuivat vielä Kymenlaaksossa. Viihtyvyyteen vaikuttivat myös hyvät kulkuyhteydet ja luonto, etenkin Kotkassa meri vaikutti yli 18-vuotiaiden nuorten viihtyvyyteen positiivisesti. Nuoret olivat myös tyytyväisiä kouluihin ja opiskelumahdollisuuksiin. Kuitenkin nuoria huolestutti työllistymisen opiskelujen loputtua. Kotkan ja Kouvolan nuoret pitivät työllistymismahdollisuuksiaan asuinalueella heikkoina. Merkittävää oli myös se, että peruskoulussa olevista nuorista joka viidennellä ei ollut tulevaisuuden suunnitelmia tai toiveita opiskelun suhteen. (Kotkan nuorisobarometri 2008, 9–20; Kouvolan nuorisokysely 2009, 8–14.)

Tyytymättömiä nuoret olivat omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa ja kuulluksi tulemiseen. Tärkeimmiksi vaikutuskanavikseen nuoret kokivat omat nettisivustot ja koulujen oppilaskunnat. (Kotkan nuorisobarometri 2008, 30; Kouvolan nuorisokysely 2009, 26.) Liki puolet Kouvolassa asuvista nuorista ei uskonut omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa (Kouvolan nuorisokysely 2009, 25). Opiskelijat olivat tyytymättömiä työnsaantimahdollisuuksiinsa tulevaisuudessa, sillä he eivät uskoneet työllistyvänsä nykyiselle asuinalueelleen. Tämän takia Kotkan alueen vastaajista puolet suunnitteli poismuuttoa. Kymmenen vuoden sisällä poismuuttoa suunnitteli vastaajista 10 prosenttia. (Kotkan nuorisobarometri 2008, 13.) Kouvolan alueella liki 71 prosenttia opiskelijoista ja

puolet peruskoululaisista uskoo asuvansa muualla tulevaisuudessa (Kouvolan nuorisokysely 2009, 35).

Nuoret saivat antaa muutosehdotuksia Kymenlaakson alueelle. Erityisesti nuoret toivoivat nuorisopalvelujen kehittämistä. Nuoret halusivat enemmän paikkoja, joissa viettää vapaa-aikaansa kavereiden kanssa. Lisäksi nuoret toivoivat lisää harrastusmahdollisuuksia. (Kotkan nuorisobarometri 2008, 13; Kouvolan nuorisokysely 2009, 20.) Nuoret halusivat myös lisää vaikutusmahdollisuuksia. Esimerkiksi koulujen lakkauttamisissa nuoret kokivat, ettei heitä kuunneltu lainkaan. (Kouvolan nuorisokysely 2009, 25.)

Nuorten hyvinvointi Kymenlaaksossa 2002–2006 –tutkimuksessa kerrotaan, että Suomessa tehdään joka toinen vuosi kouluterveyskysely, johon osallistuu kuntia ympäri Suomea. Kyselyt tehdään aina samoissa kouluissa ja samoilla lomakkeilla. Aika ja menetelmät ovat samat, jotta tieto olisi mahdollisimman vertailukelpoista. Kyselyt tehdään yleensä opettajan ohjaamassa luokkakyselyssä. Kouluterveyskyselyn avulla halutaan saada tietoa nuorten koulu- ja elintavoista, terveydestä, terveysosaamisesta, terveystottumuksista ja oppilashuollosta. Kyselyistä saadut tiedot menevät koulujen ja kuntien käyttöön. (Luopa, Pietikäinen, Puusniekka, Jokela & Sinkkonen 2006, 3.)

Kysely on teetetty vuodesta 1996 lähtien ja se oli suunnattu peruskoulun 8.- ja 9.-luokkalaisille sekä lukion toisen vuosikurssin opiskelijoille. Vuodesta 1999 lähtien mukaan otettiin myös lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat. Kyselyyn on osallistunut kaiken kaikkiaan 400 kuntaa ja vuonna 2006 siihen osallistui 148 kuntaa. Kunnat olivat Etelä- Suomen, Itä- Suomen ja Lapin läänistä. Osallistuneita oppilaita on noin 46 000–88 000. Kymenlaakson kunnista Kotkan seutu on osallistunut kyselyyn vuosina 1997 ja 1999. Anjalankoski, Iitti ja Virolahti osallistuivat vuonna 2000. Kymenlaakson kunnat ovat osallistuneet kattavasti kyselyyn vuodesta 2002 lähtien. Peruskoulussa vastanneita on keskimäärin 3285–3459 ja lukiossa osallistujia on 1583–1680. (Luopa ym. 2006, 3.)

Elinoloissa oli tapahtunut myönteisiä muutoksia, sillä vanhempien tupakanpolto oli vähentynyt ja vanhemmat myös tiesivät paremmin nuorten viikonloppuviihtopaikat kuin aikaisemmin. Nuorten tekemien toistuvien rikkeiden osuus oli pienentynyt paljon etenkin pojilla. Nuorten kokemukset fyysisestä uhasta olivat myös vähentyneet. Keskimäärin nämä muutokset olivat parempia Kymenlaaksossa kuin muualla Etelä-

Suomessa. Kielteisiä asioita olivat nuorten kokemukset läheisten ystävien puutteesta, etenkin lukiolaistytöt kokivat, ettei heillä ollut läheisiä ystäviä. Kymenlaaksossa vanhempien työttömyys oli myös yleisempää kuin muualla Etelä-Suomessa. (Luopa ym. 2006, 4–5.)

Nuorten kokemukset kouluoloista olivat myös hieman parantuneet. Useat nuoret pitivät koulunkäynnistä ja kokemukset koulun työmäärästä oli pienempi etenkin lukiolaisten kokemana. Myös kouluntehtävien kanssa apua tarvitsevien määrä oli vähentynyt 14 prosentista 11 prosenttiin. Fyysiset työolot jakoivat nuorten mielipiteitä. Lukiolaiset ilmoittivat työolojen parantuneet, mutta yläluokkalaisten mielestä työolot olivat huonot. Nuorten kuulluksi tuleminen oli kuitenkin huonompaa Kymenlaaksossa kuin muualla Etelä-Suomessa. Koulukiusaaminen oli nuorten mukaan lisääntynyt ja se oli Kymenlaaksossa yleisempää. (Luopa ym. 2006, 6–7.)

Kokemukset terveydentilasta olivat parantuneet, sillä huonoksi terveydentilansa koki vain 18 prosenttia, kun aikaisemmin se on ollut 21 prosenttia. Terveystottumuksissa oli tapahtunut myönteisiä muutoksia, esimerkiksi nuorten tupakointi oli vähentynyt yläluokilla 22 prosentista 16 prosenttiin ja lukiolaisilla 16 prosentista 10 prosenttiin neljässä vuodessa. Humalajuominen ja huumekekeilut olivat myös vähentyneet. Terveysosaaminen oli kuitenkin puutteellista, koska joka neljäs nuori ilmoitti, etteivät terveystiedon aiheet kiinnostaneet heitä. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että joka viidennellä yläluokkalaisista oli huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Kouluterveydenhuollon nuoret kokivat vaikeaksi, koska heidän mielestään terveydenhoitajalle tai koululääkärille oli vaikea päästä. Yläluokkalaisista joka viides ja joka neljäs lukiolaisista koki, etteivät he saa apua kouluterveydenhuollosta henkilökohtaisiin asioihin. (Luopa ym. 2006, 10.)

8 LAPSUUS JA NUORUUS

Tässä tutkimuksessa nuorella tarkoitetaan 15–29-vuotiaita. Nuorisolaissa, joka astui voimaan 1.3.2006, nuori määritellään alle 29-vuotiaaksi (Nuorisolaki 27.1.2006/72). Tämä elämänvaihe ajoittuu myöhäislapsuuden ja varhaisaikuisuuden välimaastoon. Taloudelliset ja sosiaaliset muutokset teollistuneissa maissa ovat pitkittäneet nuoruutta ja riippuvuutta vanhemmista. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 160–161.)

Martikainen määrittelee nuoren aikuisuuden elämänvaiheeksi, jolloin elämän vastuut muuttuvat todellisuudeksi. Vastuilla tarkoitetaan työelämää, parisuhdetta, lasten kasvatusta ja asuntolainasta selviämiseen liittyviä ongelmia. Martikaisen mukaan nämä ovat yksilön itselleen asettamia elämän tavoitteita; vakituinen parisuhde, lapset, oma asunto ja kiinnostava työ. Joka tapauksessa jokainen yksilö asettaa aikuisuudelleen omat yksilölliset tavoitteet. (Martikainen 2009, 9-10.)

Nuoruus on silta lapsuudesta aikuisuuteen. Nuori muuttuu, ja hänellä on mahdollisuus tuon muutoksen kautta korjata lapsuuden ratkaisemattomia ongelmia. (Vuorinen 1997, 199.) Nuoruusvuodet määritellään kuuluvan ikävuosien 10–22 välille (Vuorinen 1997, 201–203). Toisaalta nykyinen kehitys näyttää siltä, että nuoruus pidentyy. Nuoruuden keskeisten kehitystehtävien, kuten sukupuoli-identiteetin omaksuminen, ja suhteiden luominen toiseen sukupuoleen, koulutuksen hankkiminen ja valmistautuminen työelämään ja perhe-elämään sekä ideologian muodostaminen, saavuttaminen kaikilta osin on siirtynyt myöhemmäksi kuin aikaisemmin. Jopa nelikymppisten kehitys saattaa työelämän ja perheen perustamisen osalta olla vakiintumattomassa vaiheessa. (Nurmi ym. 2006, 124–125, 131.)

Nuoruutta on aikaisemmin kuvattu kriisiksi ja aikuisiin kohdistuvan kapinan vaiheeksi. (Jarasto & Sinervo 1999, 11–12.) Tämä on toisaalta totta. Monille nuorille kamppailu on todellisuutta ja arkipäivää. Jo vuonna 1997 ilmestyneessä Risto Vuorisen tutkimuksessa kuitenkin todetaan nuoruusiän kuohunnan ilmenevän yksilöllisesti, jopa eri nuorilla vastakkaisin tavoin. Toinen vetäytyy, toinen näyttää tunteensa ulospäin. (Vuorinen 1997, 201, 205–206.)

Uudempi tutkimus osoittaa, että suurin osa nuorista ei käy läpi minkäänlaista kriisiä. Nuoren kehitys on jatkuvaa, asteittaista ja jopa ennustettavaa. Nuoren psyykinen kehitys käynnistyy ja etenee neljän kokonaisuuden kautta ja avulla. Nämä kokonaisuudet ovat fysiologiset muutokset ja kypsymisen, ajattelutaitojen kehittyminen, sosiaalisen kentän laajentuminen ja sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muutokset. Näiden avulla nuori Erik Eriksonin mukaan takoo uuden minän. Uudessa minässä ovat mukana lapsuuden minäelämykset ja identifikaatiot järjestettyinä uudeksi synteesiksi. (Lehtinen, Kuusinen & Vauras 2007, 26; Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 124, 126.)

Nuoruusiän aikana selviää ”Kuka minä olen?” ”Millainen on minun identiteettini?” olipa sitten kyse uudemmassa tai vanhemmasta nuoruuden teoretisoinnista. Nuoret valitsevat erilaisia kehitysympäristöjä itse oman motivaationsa, tavoitteidensa, temperamenttinsa ja elämänsähistoriansa perusteella. Oman elämän ohjaus perustuu nuoren yksilöllisiin motiiveihin ympäristön mahdollisuuksien ja rajoitusten puitteissa. Nuoren valintoihin vaikuttaa hänen historiansa. Esimerkiksi ne nuoret, joilla on myönteinen minäkäsitys, uskovat vaikutusmahdollisuuksiinsa. (Lehtinen ym. 2007, 27; Nurmi ym. 2006, 134–135.)

Lapsuudentapahtumilla on vaikutus nuoruuden ja aikuisiän elämäntyytyväisyydelle. Karoliina Koskenvuo on tehnyt katsauksen lapsuuden merkityksestä aikuisiän terveyteen ja selvittää lapsuuden kodin kuormittavien elämäntapahtumien yhteyttä elämäntyytyväisyyteen aikuisena. Mikäli lapsuuteen kasautuu paljon emotionaalisesti ja taloudellisesti kuormittavia asioita, on yksilöllä suurempi riski olla elämäänsä tyytymättömän aikuisiässä. Kuormittavat lapsuudentapahtumat saattavat ennakoida tulevia terveysongelmia, kuten aikuisiän depressiota, sepelvaltimotautia, syöpää ja migreeniä. Keskittymällä lapsuuden kuormittavien tapahtumien ennaltaehkäisyyn ja perheiden tukemiseen on mahdollista vaikuttaa yksilöiden elämänkaaren muodostumiseen hyvään suuntaan. Myös yksilön optimistinen elämänasenne aikuisuudessa suojaa lapsuuden ja nuoruuden tapahtumien kielteisiltä vaikutuksilta. Aikuisena voi pyrkiä muuttamaan opittuja käyttäytymismalleja, elintapoja sekä tapaansa suhtautua asioihin (Koskenvuo, Hämäläinen & Kangas 2010, 310.)

8.1 Nuoresta aikuiseksi

Siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen tapahtuu ikävuosina 17–22. Varhaisaikuisuuden ajaksi sanotaan ikävuosia 22–28. Varhaisaikuisuutta seuraa 28–33-vuotiaana siirtymä, jonka aikana siihen mennessä tehtyjä elämänratkaisuja arvioidaan uudelleen. Vakiintumisen ajaksi sanotaan ikävuosia 33–40. (Nurmi ym. 2006, 164.)

Nuoruuden huolettomuudesta siirtyminen kohti aikuisuutta ja vastuuta omasta elämästään ei voi pitää kovin helppona elämän vaiheena. Myöhäisnuoruuden kehitystehtäviin kuuluu emotionaalinen riippumattomuus vanhemmista, parisuhteeseen valmistautuminen, uran valinta ja ammattiin valmistautuminen sekä yksilöllisen eettisen ja moraalisen uskomusjärjestelmän kehittäminen. (Nurmi ym. 2006, 161.)

Oman identiteetin etsiminen ja löytäminen avaavat tien kohti varhaisaikuisuutta. Tässä vaiheessa nuoren aikuisen kehitystehtäviin kuuluvat elämäntoverin valitseminen, perheen perustaminen ja lasten kasvattaminen, työuran aloittaminen ja siihen liittyviin ehtoihin mukautuminen, yhteiskunnallisten tapahtumien seuraaminen ja niihin vaikuttaminen, taloudellisen perustan luominen, tyydytystä tuottavaan vapaa-ajan toimintaan osallistuminen, huolehtiminen omasta henkisestä ja eettisestä kehityksestä. Näiden kehitystehtävien onnistumisella tai epäonnistumisella on merkittäviä seurauksia nuoren aikuisen selviytymiselle ja onnellisuudelle. (Nurmi ym. 2006, 161.)

Tutkimusten mukaan työ on ihmisille tärkein sisällön tuoja. Työn tekeminen ja uralla eteneminen ovat tärkeässä roolissa rakennettaessa omaa identiteettiä. Jonkinlaista muutosta on tapahtunut työn näkemisenä ennemminkin toimeentulon välineenä kuin elämän sisältönä. (Martikainen 2009, 75.) Helven mukaan työhön meno on aikuistanut nuoret. Työelämään pääsemisen vaikeudet vaikeuttavat nuoren itsenäisen elämän aloittamista monella tavalla. Psykologiset vaikutukset näkyvät itsetunnossa, sosiaaliset ihmissuhteissa ja yhteiskunnalliset yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Nuoren siirtymävaiheessa integroituminen yhteiskuntaan tapahtuu Helven mukaan juuri työn kautta. (Helve 2002, 60–61.)

Siirtymät elämänvaiheesta toiseen aiheuttavat kriisejä. Kriisillä tarkoitetaan sellaista elämänvaihetta, jonka ihminen kokee jostakin syystä vaikeaksi. Siirtymät saattavat sujua ilman suurempia kriisejä tai sitten ne voivat aiheuttaa suuriakin hankaluuksia. Kriiseistä selviäminen vie elämää eteenpäin. (Turunen 2005, 17, 268.) Tärkeä kehitysvaihe nuorelle on erityisesti seksuaalisen identiteetin löytäminen. Vaikeudet ystävyys- ja seksuaalisuhteiden muodostamisessa voivat johtaa eristäytymiseen. (Nurmi ym. 2006, 163.)

Nuoren oman elämäntyylin löytymiseen, maailmakatsomuksen luomiseen ja perustan luomiseen pitkäaikaisille ihmissuhteille tarvitaan vuorovaikutusta itsen ja ympäristön kanssa. Tähän elämänvaiheeseen kuuluu erilaiset kokeilut, asioiden kyseenalaistaminen ja kriittinen suhtautuminen. Usko itseen kasvaa nuoren saadessa hyväksyntää ympäristöstään. Näin nuori luo omia arvoja ja eettistä ajattelua. (Turunen 2005, 156–159; Nuoruudesta aikuisuuteen 2009.)

Turunen määrittelee aikuisen persoonaksi, joka on löytänyt paikkansa yhteiskunnassa tai sen järjestelmissä. Hän ei pidä sopeutumista aikuisuuden mittana, vaan aikuisuu-

teen liittyy jonkinlaisen tyylin, aseman tai roolin löytyminen. (Turunen 2005, 175.) Martikaisen mukaan aikuistumisen perustavoite on omilla jaloilla seisomisen oppiminen. Näin aikuinen voi kohdata elämän moninaiset vaatimukset. (Martikainen 2009, 46.)

8.2 Nuoren integraatio yhteiskuntaan

Sosialisaatiolla on ollut yhteiskuntatieteisiin perustuvassa tutkimuksessa johtava rooli lapsia ja lapsuutta koskevassa tutkimuksessa. Sosialisaatio eli integroituminen yhteiskuntaan nähdään psykologisena, sosiologisena sekä sosiaalipsykologisena tapahtumana, jossa lapsen kehitys nähdään yksilön sisäisinä psyykkisinä prosesseina, korostaen yhteiskunnan rakenteita ja kulttuurin merkitystä. Sosialisaatio eli integroituminen yhteiskuntaan mielletään prosessina jossa minän ja sosiaalisten identiteettien synty ja sosiaalisen kehityksen vaiheet ovat sosiaalinen ja vuorovaikutuksellinen prosessi. (Pirkainen 2007, 111.)

Vuonna 1975 Ritva Aallon väitöskirja Nuorten sosiaalistuminen ja nuorisotyö määritteli ensimmäisiä kertoja suomalaisessa nuorisotutkimuksessa nuoruutta yhteiskunnallisena ilmiönä. Aalto toi esille tutkimuksissaan, ettei nuoruutta esiinny kaikissa yhteiskunnissa tavalla, jolla me sen tunnemme. Aallon mukaan nuoruuden sisältö määrittyy nuoriin suunnattujen yhteiskunnan odotusten, sosiaalisten ja taloudellisten rakenteiden sekä historiallisen tilanteen mukaan. Aalto määrittelee nuoruuden olevan lapsuuden jatke ja valmistautumisaika aikuisuuteen, jonka aikana opetellaan niitä tietoja, taitoja ja valmiuksia jota tarvitaan aikuisena. (Aalto 1975 Puurosen 2006, 122–123 mukaan.)

Aalto tuo esille, että nuoruudessa tapahtuu sosiaalinen kypsyminen. Sosiaalinen kypsyminen nuoruudessa voidaan Aallon mukaan jakaa erilaisiin vaiheisiin. Varhaisnuoruudessa nuori on pitkälti samanlaisessa sosiaalisessa asemassa kuin lapsi eli riippuvainen ympäristöstään: koulusta, kodista ja vanhemmista. Aalto tuo esille yhteiskuntaluokkien vaikutuksen sosialisaatioon eli kypsymiseen aikuisuuteen. Hänen mukaansa työläisnuorten aikuistuminen on nopeampaa kuin keskiluokkaisten ja tai yläluokkaisten nuorten. Aalto toteaa myös, että näistä syistä on ikään perustuvia ja biologisia rajoja vaikea vetää, sillä sosiaalinen kypsyminen on sidoksissa yksilöllisyyteen, elämäntapaan ja elämäntyyliin. (Aalto 1975 Puurosen 2006, 122–123 mukaan.)

Emilé Durkheimin, jota pidetään yhtenä sosialisatiion esi-isänä, mukaan sosiaalistuminen alkaa syntymästä ja jatkuu koko ihmisen eliniän ajan. Sosialisatiion alkamiseen vaaditaan kasvokkaista vuorovaikutusta, jota tapahtuu ensimmäisenä lapsen ja hänen vanhempiansa välillä. Sosialisatioprosesseissa yksilöt oppivat ja sisäistävät ajattelemisen, tuntemisen ja toimimisen tapoja, jotka ovat heidän yhteiskunnalleen luonteenomaisia. Samalla tässä prosessissa yksilö luo itselleen identiteettejä. Jokainen kohtaamistilanne, jossa on vuorovaikutusta, on myös sosialisatiotilanne. (Pirskanen 2007, 112–113.)

Yleisesti sosialisatio jaotellaan primaari- ja sekundaarisosialisatiioon. Ensimmäinen on lapsuusajassa tapahtuvaa, jälkimmäinen taas yksilön elämän myöhemmissä vaiheissa tapahtuvaa sosialisatiota. Primaarisosialisatiion aikana lapsen on opittava paitsi yhteisönsä kulttuuri, myös kehitettävä tunne minästä. (Pirskainen 2007, 114.)

Yksilön minä kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa ja on näin ollen luonteeltaan sekä yksilöllinen että sosiaalinen. Lapsi kokee maailman tässä vaiheessa objektiivisena, joten hän omaksuu sen arvot perustana myöhemmälle elämälleen. Tämän vuoksi lapsuuden aikana omaksutut arvot ovat usein voimakkaita ja pysyviä. Primaarisosialisatiiossa sisäistetään ns. ”perusmaailma”, se mitä minä olen. Myöhemmin elämässä tapahtuvassa sekundaarisosialisatiiossa yksilö sisäistää erilaisia instituutionaalisia osamaailmoja, joissa tarvitaan erilaisia rooleja. Pirskainen (2007) kertoo näiden erilaiset osamaailmojen kasaantumisesta perusmaailman päälle jolloin myös erilaiset roolit kasaantuvat ”perusminän” päälle. Yksilön tarvitsemia myöhempiä spesifisiä taitoja voivat olla esimerkiksi äidiksi tai isäksi opettelu tai ammatin ja sen mukaisen käytöksen ja sanavaraston omaksuminen. (Pirskainen 2007, 114–115.)

Perhe on lasten ja nuorten tärkein sosialisatiointituutio. Nyky-yhteiskunnassa perheen arkinen yhdessäolo on kuitenkin pirstaloitunut ja muuttunut niin, että se on jakautunut pelkän perhe-elämän lisäksi myös esimerkiksi päiväkotiin, työelämään, kouluun tai harrastusseuroihin. Perhe ei ole enää ainut sosiaalistaja. Pirskaisen (2007) mukaan rinnalle on noussut koulu, nuorten vertaisryhmät sekä kulttuuriteollisuuden tuotteet – elokuvat, musiikki ja muoti. Lisäksi kaverien on todettu joissain vaiheissa lapsen elämää olevan jopa tärkeämpiä vertaissosiaalistajina kuin vanhempien. (Pirskainen 2007, 125–127.)

Aalto näkee nuorten sosialisatioprosessin funktionaaliseen sosiaalistumisteoriaan perustuvana tapahtumaketjuna, jonka kuluessa nuori sisäistää odotukset, joita yhteiskunnalla on hänen suhteensa. Sisäistäminen on yksilöllistä ja riippuu ympäristötekijöistä kuten kodista, vertaisryhmistä, vallitsevasta nuorisokulttuurista, koulusta ja muista relevanteista tekijöistä. Aalto mieltää yhteiskunnan voimaksi, joka lopulta määrittelee nuorten toimintaa sekä niiden tekijöiden toimintaa, jotka vaikuttavat välillisesti nuoren sosialisatioon. (Puuronen 2006, 124.)

Perhe on kuitenkin yksilön tärkein sosialisatioinstituutio. Nyky-yhteiskunnan piirteisiin kuuluu vahvasti lyhytaikaisuus etenkin työelämässä, irrallisuus, lyhytjänteisyys ja pinnallisuus, mikä vaikuttaa yksilön luonteeseen ja etenkin pysyvän minän rakentumiseen ja sitä kautta minän sosialisatioon. Yksilön on toisaalta sopeuduttava hektisiin muutoksiin ja toisaalta hänen on pystyttävä oppimaan sitoutumista ja luotettavuutta arvoina. Tämä kehitys tuo mukanaan myös itserefleksiivisyyttä ja autonomiaa arvoina aikaisempaa enemmän. (Pirkainen 2007, 125.)

Aallon mukaan nuorten sosialisatioprosessin funktionaaliseen sosiaalistumisteoriaan perustuvana tapahtumaketjuna, jonka kuluessa nuori sisäistää odotukset, joita yhteiskunnalla on hänen suhteensa. Sisäistäminen on yksilöllistä ja riippuu ympäristötekijöistä, kuten kodista, vertaisryhmistä, vallitsevasta nuorisokulttuurista, koulusta ja muista relevanteista tekijöistä. Aalto mieltää yhteiskunnan voimaksi, joka lopulta määrittelee nuorten toimintaa sekä niiden tekijöiden toimintaa, jotka vaikuttavat välillisesti nuoren sosialisatioon. (Aalto 1975 Puuronen 2006, 124 mukaan.)

Maailman muuttuminen tuo tullessaan myös haasteita nuoren sosialisatioon. Yhteiskunta vaatii yksilöltä kykyä persoonallisiin ratkaisuihin ja rohkeutta sekä kykyä tehdä itselleen parhaat ratkaisut. Pirkainen nostaa esille amerikkalaisen tutkija David Riesmanin ratkaisun *toisjohteisesta ajattelumallista*, jossa korostetaan yksilön tekemistä vieraiden ja tuntemattomien ihmisten kanssa ja roolien käyttämistä arkisissa tilanteissa. Toisjohteisen ajattelumallin nuori on vuorovaikutustaidoiltaan lahjakas ja tuo itseään mielellään esille. Nyky-yhteiskunnassa kasvatustyössä kommunikaatiokykyä ja aloitteellisuutta korostetaan. Vanhemmat pyrkivät kasvattamaan lapsiaan ulospäin suuntautuneiksi, sillä menestyksen katsotaan vaativan entistä sosiaalisempaa käytöstä. Toisaalta myös pinnallisuus ja välinpitämättömyys muita kohtaan korostuvat. Huomion arvoista on myös arvojen muokkaamisen muutokset, jolloin hyvin useasti nuoren

arvot muokkautuvat enemmän, ei vanhassa yhteiskunnassa eläneen vanhemman, vaan modernin nuoren eli ajanhermolla elävän oman itsensä aloitteesta. (Pirskainen 2007, 127 -128.)

9 PARISUHDE

Tässä tutkimuksessa parisuhteella tarkoitetaan miehen ja naisen välistä suhdetta, jossa he elävät toistensa kanssa avo- tai avioliitossa. Myös erillissuhteet, joissa parit asuvat vanhempiensa luona tai omissa asunnoissaan, voidaan ymmärtää parisuhteiksi. (Kontula 2009, 10–11, 30–31.) Tässä tutkimuksessa kuitenkin keskityn avo- ja avioliitoissa asuvien parisuhteisiin, sillä kaikki haastateltavat elävät tällaisissa suhteissa.

Elämäntoverin valitseminen, perheen perustaminen, yhteisen talouden hallinta, työelämään tutustuminen, työuralla eteneminen ja kansalaisvelvollisuuksien omaksuminen ovat nuorten aikuisten kehitystehtäviä. Näiden toteuttaminen ei nyky-yhteiskunnassa ole kuitenkaan yksiselitteistä, sillä aikuistumisen vaihe on tullut pidemmäksi, yksilöllisemmäksi ja ristiriitaisemmaksi. Parisuhde ei nykyisin kovin usein merkitse elinikäistä sitoutumista toiseen. (Martikainen 2006, 14.)

Kontulan mukaan parisuhteessa eläminen on ihmisen elämän perustavimpia tarpeita. Suomalaisilla nuorilla on useampia seurustelukumppaneita ennen kuin he muuttavat yhteen. Seurustelu muuttuu parisuhteeksi, kun ihmiset muuttavat yhteen ja heidän yhteiselämänsä kuuluu seksuaalista läheisyyttä sekä tunne ja halu vastata toisen odotuksiin. Parisuhde siirtyy intimiteetin piiristä sosiaalisesti instituutioksi, kun aletaan suunnitella, miten yhteinen aika järjestellään - tavataanko yhdessä sukulaisia ja kavereita. Tällöin aletaan pohtia yhteen muuttamista, lasten hankkimista ja yhteisen elämän kustannusten jakamista. (Kontula 2009, 10–11, 19.)

Rakkausprosessi etenee kulttuuritaustasta huolimatta melko samankaltaisesti. Puolisot kuvittelevat tutustuvansa toisiinsa, vaikka todellisuudessa he tutustuvat ja rakastuvat toisistaan muodostamiinsa käsityksiin. Fantasiavaiheessa rakastettu nähdään kokonaisuudessaan myönteisenä. Lisäksi viriävät varhaislapsuuden hellittelevä puhetapa sekä halu pitää toisesta huolta. Symbioosi alkaa ja pari haluaa viettää kaiken aikansa toisensa seurassa. Tällöin on tyypillistä, että toisen toiveet pyritään tyydyttämään jopa omien tarpeiden kustannuksella. Tämän jälkeen tulee itsenäistymisen vaihe, jolloin puolisoiden omat tunteet ja tarpeet voimistuvat. Tämä voi johtaa keskinäiseen valtaisteluun. Erilaisuuden sietäminen vaatii työtä ja hermoja. Onnistuessaan jatkamaan

suhdettaan parisuhteessa elävät siirtyvät symbioosi- ja itsenäistymisvaiheen kautta kumppanuuden vaiheeseen. Kumppanuusvaiheessa on tilaa erillisyydelle ja erilaisuudelle. Vaatimukset ovat väistyneet ja eletään tasapainoista yhteiselämää, jota sävyttää kahdenkeskinen huumori. (Pukkala 2007, 44–66.) Tässä tutkimuksessa mukana olevat parit elävät selkeästi parisuhteensa alkuvaihetta. Kartoitusta heidän parisuhteensa vaiheesta ei ole tehty, mutta varmaa on, että he eivät vielä elä kumppanuusvaihettaan.

Ihminen saa yhdessä elämisen mallin omasta lapsuuden perheestään. Parisuhteen luominen merkitsee siis kahden eri perhekulttuurin yhteensovittamista. Terapeuttien mukaan suurin osa parisuhteiden ongelmista johtuu lapsuuden käsittelemättömistä asioista, jotka nousevat esiin symbioottisen rakastumisvaiheen jälkeen. Myös lapsuuden vuorovaikutussuhteissa syntyneet kiintymystavat ohjaavat ihmisten odotuksia ja vaikuttavat heidän ihmissuhteisiinsa. (Pukkala 2007, 27–30.)

Eri parisuhdemuotojen suosio vaihtelee jonkin verran sen mukaan monenessako parisuhteessa ihmiset elävät. Pääosa suomalaisten parisuhteista on pitkiä liittoja, ja avoliitoissa päädytään usein myöhemmin avioliittoon. Useimmat ensimmäisestä parisuhteesta eroavat päätyvät myöhemmin uuteen parisuhteeseen. Toisen kerran parisuhteen muodostaessaan pari ei mene niin usein naimisiin kuin ensimmäisen parisuhteen aikana. Toiseen parisuhteeseen ei siis sitouduta yhtä harkitusti kuin ensimmäiseen. (Kontula 2009, 21.) Haastateltavista yksi pari oli jo aiemmin ollut parisuhteessa, jossa asuttiin yhdessä. Muiden seitsemän parin kohdalla kyseessä oli ensimmäinen yhteiselosuhte.

Ihmiset haaveilevat onnellisesta ja kestävästä parisuhteesta. Parisuhde kehittyy ja etenee intohimosta toveruuteen ja kumppanuuteen. Tyytyväisyys parisuhteessa parantaa hyvinvoinnin edellytyksiä. (Määttä 2000, 14–19.) Parisuhteen kesto vaikuttaa siihen, kuinka onnelliseksi suhde koetaan. Vanhemmilla pariskunnilla on ollut aikaa viettää toistensa kanssa pidempään kuin nuorilla ja näin heidän parisuhteensa ovat kestäneet ymmärrettävästi pidempään kuin nuorilla. Nuorilla alle 25-vuotiailla parisuhde oli kestänyt keskimäärin kolme vuotta. (Kontula 2009, 34–35.)

Parisuhteessa puolisolta odotetaan ystävyyttä, seksuaalista kumppanuutta, kotitöiden ja taloudellisen vastuun sekä vanhemmuuden jakamista. Avioliitossa toteutuu puolisoloiden juridinen yhdenvertaisuus. Avioliittolain mukaan heidän tulisi myös toimia yhteisesti perheen hyväksi ja osoittaa luottamusta toisiaan kohtaan. Avioliitossa sitoutuminen toiseen tapahtuu yksityisesti. Avioliitto on helpompi purkaa, mutta se ei toi-

saalta takaa puolisolle samoja oikeuksia kuin avioliiton purkautumisen tapahtuessa. (Pukkala 2007, 9, 12; Kontula 2009, 22, 27, 28.)

Ihmisillä on tarve pitkään parisuhteeseen, mutta nykyään yksilöllisyyden korostuminen heikentää parisuhteeseen sitoutumista. Ilman sitoutumista on kuitenkin vaikea luoda pitkäaikaista parisuhdetta. Avioliiton kautta tehty ”virallinen” sitoutuminen toisiinsa auttaa ihmisiä pysymään yhdessä myös silloin, kun parisuhteessa on ristiriitaitilanteita. (Pukkala 2007, 45–46.)

Parisuhdekumppanin löytäminen koetaan onnea elämään tuovaksi asiaksi. Kumppanin kanssa voi jakaa niin hyvät kuin huonotkin hetket. EU-tutkimuksen mukaan parisuhteessa elävät ihmiset ovat tyytyväisempiä kuin yksineläjät. Parisuhde on entistä enemmän ja korostetummin seksuaalisuhde. Seksuaalisuus on nykyisen pariutumisen keskeisin motiivi. Parisuhdeonni on yhä enemmän riippuvainen suhteen seksuaalisesta toimivuudesta. Intiimiin suhteeseen sisältyy sellaista huolenpitoa ja läheisyyttä, joka puuttuu kaikista muista suhteista. Näitä kokemuksia ovat intensiivinen tunteiden jakaminen, huolenpito, vahvistus ja tuki sekä halu ja seksuaalinen tyydytys. Nämä kokemukset ovat parisuhteessa erityisiä niiden turvallisuuden vuoksi. Nämä kokemukset antavat elämälle erityisen merkityksen ja ovat tärkeitä identiteetin kehittymisen kannalta. (Kontula 2009, 8-9, 12.)

Seksuaalisuhteen korostumisen myötä on nähty, että länsimaiset parisuhteet olisivat siirtyneet yhä enemmän tunnesuhteiksi. Tunteista on tullut lähes ainoa suhdetta ylläpitävä voima aiempien toimeentuloa, lisääntymisen ja suvun kunniallisuuteen liittyvien pakotteiden sijaan. Tämä on lisännyt suhteiden yksilöllisiä vaatimuksia ja haavoittumisen mahdollisuutta. Kyselyn mukaan rakkaus on suhteen perusta ja onnellisuuden välttämätön ehto. Parisuhdetta ei perusteta ilman rakkautta ja se ei pysy koossa ilman rakkautta – jopa yksipuolinen rakkaus riittää pitämään suhteen yllä. (Kontula 2009, 12, 42.)

Onnellisesti parisuhteessa eläviä yhdistävät usein samansuuntaiset arvot ja asenteet. Yhdistäviä tekijöitä ovat myös elämänhistoria, koulutus, älykkyys, sosiaalinen tausta ja ulkonäkö. (Määttä 2000, 22–23.) Yhteiseen elämään liittyy paljon ennustamattomia asioita. Erilaiset kriisit kuten sairaudet, työttömyys, konkurssit ja uskottomuus saattavat horjuttaa parisuhdetta (Pukkala 2007, 52–55). Suhtautuminen näihin arjen eteen tuomiin yllätyksiin on ratkaisevaa parisuhteen jatkumisen kannalta. Parisuhteessa tarvitaan joustavuutta, yhteistyöhalua ja omasta itsekkyydestä luopumista. Toisaalta riitelemisen osoittaa luottamusta toiseen. Parisuhteessa on tärkeää hyväksyä omat ja toi-

sen viat, puutteet ja heikkoudet. Yhteiselämään kuuluvat kompromissit ja molemminpuolinen omasta hyvästä tai omista toiveista tinkiminen. Yhdessä eläminen ja yhteisen maailman luominen on pitkä prosessi. Siihen tarvitaan yhteistä aikaa, puhumista, läheisyyttä, arjen sietämistä, yhteisiä harrastuksia ja arkista seikkailua. (Määttä 2000, 24–30, 34–39.)

Suomalaiset parisuhteet ovat tyypillisesti melko onnellisia. Nuorten parisuhteet ovat kuitenkin heidän oman arvionsa mukaan onnellisimpia suomalaisia parisuhteita. Kyse-lyssä nuorten naisten ryhmässä useimmat olivat valinneet ”hyvin onnellinen” ”melko onnellisen” sijaan. Myös nuorten miesten ryhmässä ”hyvin onnellinen” valintoja oli enemmän kuin keski-ikäisten ryhmässä. Heillä ”hyvin onnellisia” oli miltei yhtä paljon kuin ”melko onnellisia”. Suomessa avo- ja avioliittojen onnellisuudella ei ole paljonkaan eroa. Ainoa varsinainen ero on, että avoliitossa olevat vanhemmat naiset kokivat parisuhteensa harvemmin onnelliseksi kuin avioliitossa olevat ikätoverinsa. (Kontula 2009, 45–46, 49.)

Luottamus kumppaniin ja uskollisuus koetaan parisuhteen tärkeänä laadun ja onnellisuuden kriteerinä. Seksuaalinen uskollisuus on 1970-luvulta lähtien tullut yhä tärkeämmäksi asiaksi suomalaisten parisuhteissa. Uskollisuus on tullut kaikkein voimakkaimmin nuoren naissukupolven kriteeriksi hyvälle suhteelle. Se todistaa kumppanin rakkauden. Tutkimuksen mukaan suomalaisten parisuhteet ovat 2000-luvulla muuttuneet entistä uskollisemmiksi. Sen sijaan ihmiset solmivat nykyisin entistä enemmän peräkkäisiä suhteita. Suhteet ovat uskollisia, mutta melko lyhyitä. Nuori sukupolvi näyttää siirtyneen ns. peräkkäiseen monogamiaan. (Kontula 2009, 54–55.)

Parisuhdeonni on yksi yleisemmän onnen tai onnen puutteen ilmentymä. Erilaisilla onnellisuuteen liittyvillä asioilla on taipumus kasautua. Muutoin onnelliset ihmiset tuntuvat usein löytävän sellaisen suhteen, joka tukee ja lisää heidän onneaan. Yksi merkittävä syy tälle on näiden ihmisten vahva itsetunto, joka mahdollistaa onnistuneen parinvalinnan ja paremman vuorovaikutuksen kumppanin kanssa. Maailmalla onkin todettu, että hyvä itsetunto, ekstrovertti eli ulospäin kääntynyt luonne, hyvä taloudellinen asema sekä fyysinen ja psyykkinen terveys ovat parisuhteisiin valikoitumisen taustalla. (Kontula 2009, 58, 63–64.)

Saksalaistutkimuksen mukaan tyytyväisyys elämään oli tutkituilla suurimmillaan juuri ennen avioliiton solmintaa ja jatkui tämän jälkeen noin puolentoista vuoden ajan.

Merkittävää kuitenkin oli, että tämän kuherruskuukausivaikutuksen loputtua naimisis-
sa olleiden tyytyväisyys asettui merkittävästi korkeammalle tasolle kuin se oli ollut
ennen parisuhteen solmintaa. Näin on nähtävissä, että ihmiset eivät sopeutuneet avio-
liittoonsa. Elämäntyytyväisyyden lisääntymisen syy oli sopivan kumppanin löytymi-
nen. (Kontula 2009, 68–69.)

Parin osapuolten samankaltaisuuden on todettu olevan parisuhdeonnen avain muuta-
man eri näkökulman osalta. Puolisoiden pienet koulutuserot näyttäytyivät erityisesti
nuorten naisten parisuhdeonnen takaajana. Saman koulutustason ajatellaan takaavan
helpommin yhteisten mielenkiinnonkohteiden löytymisen kuin hyvin toisistaan poik-
keavan koulutuksen. Samoin koulutustaustan samankaltaisuus tuottaa helpommin sa-
mankaltaisen arvomaailman ja antaa yhteisiä keskustelun aiheita. Lisäksi arkinen vuo-
rovaikutus näyttää olevan hyvän parisuhdeonnen takaaja. Kaikilla näillä tasoilla nuor-
ten hyvin koulutettujen naisten ryhmä näyttää onnistuvan parhaiten. He myös pystyvät
säilyttämään parisuhteensa vielä vanhemmalle iälle tultaessa. (Kontula 2009, 71–77.)

Taloudellisten tekijöiden ei ole todettu olevan yhteydessä parisuhteiden onnellisuu-
teen. (Kontula 2009, 77.) Varallisuuden nousun ei ole myöskään ihmisten yleisen
elämäntyytyväisyyden tutkimuksissa todettu nostavan yksilöiden kokeman yleisen
elämäntyytyväisyyden tasoa. (Martikainen 2006, 28.) On kuitenkin todettu, että mate-
rialistiset ihmiset ovat usein tyytymättömiä elämäänsä. He eivät useinkaan tavoittele
onnea sosiaalisten suhteiden kautta, vaan kohdistavat ajatuksensa ja toimintansa omai-
suusasioihin. Myös suomalaistutkimuksessa todettiin, että tuloilla ei näytä olevan yh-
teyttä onnellisuuteen. Parisuhteeseen toki pääsi parempituloisena miehenä helpommin
kuin vähemmän varakkaana miehenä, mutta parempituloisten miesten parisuhteet ei-
vät vaikuttaneet merkittävästi onnellisemmilta kuin vähemmän varakkaiden miesten
parisuhteet. (Kontula 2009, 77–80.)

Lasten tulo parisuhteeseen vaikuttaa suhteen onnellisuuteen – etupäässä sitä vähentä-
västi. Tässä tutkimuksessa huomioin ainoastaan nuoria pareja koskevan tiedon, jonka
mukaan ilman lasta elävät (ei lapsettomuudesta kärsivät) olivat muita onnellisempia
parisuhteessaan. Naisilla tämä tarkoitti alle 35-vuoden ja miehillä 30–39 –vuoden
ikää. Nuoret avo- ja avioparit olivat varautuneet panostamaan parisuhteeseensa. He
halusivat jakaa mahdollisimman paljon aikaa toistensa kanssa. Tässä vaiheessa halut-
tiin nauttia yhteisistä harrastuksista ja yhdessäolosta. (Kontula 2009, 81–83.)

Parisuhteen myönteisiä vaikutuksia onneen selitetään usein sosiaalisella tuella. Sosiaalinen tuki on sosiaalisista suhteista saatava voimavara, johon kuuluu esimerkiksi tietotuki, aineellinen tuki, arvostus ja henkinen tuki eli halukkuus auttaa, empaattisuus, luottamus, kuunteleminen ja rohkaiseminen. (Kontula 2009, 100–101.) Nuorilla aikuisilla riittävä sosiaalisen tuen määrä on selvästi yhteydessä elämän onnellisuuteen ja tyytyväisyyteen. Tunne- ja tietotuen saannissa ystäväpiiri näyttää olevan tärkein tuen antaja. Vanhemmilta saatu tuki on lähinnä aineellista tukea. Iän karttuessa puolisoista tulee suurin sosiaalisen tuen antaja. (Martikainen 2006, 35.) Kontulan tutkimuksessa ei ole selkeästi eritelty nuoria pareja sosiaalisen tuen saamisen näkökulmasta. Yleisesti pariskuntien elämässä näyttää siltä, että myös suomalaisilla parin toisiltaan saama sosiaalinen tuki on merkittävä erityisesti, jos kummalla tahansa puolisoista on omia ongelmia tai pariskunnalla on yhteinen ongelma. Sosiaalinen tuki lisää yhteyttä ja toisiinsa liittyneisyyden tunnetta. (Kontula 2009, 100–102.)

Parisuhteen laatua edistävät rakkaus kumppaniin ja erityisesti eroottinen ja intohimoinen rakkaus. Seksuaalinen rakkaus turvaa merkittävästi parisuhteen pysyvyyttä. Seksuaalinen aktiivisuus luo tyytyväisyyttä, sillä tämän runsas määrä lisää ihmisten kokemusta puolison läheisyydestä. Merkittävää seksuaalisen tyytyväisyyden kannalta on puolisoitten avoimuus toisiaan kohtaan. Avoimuus ja sisimpänsä paljastaminen lisää tunneintimiteettiä. On nähty, että nuorten naisten kohdalla näiden avoimuus edistää merkittävästi puolisoitten seksuaalista tyytyväisyyttä. Miehen on helpompi ymmärtää naisensa tarpeita ja toimia tätä tyydyttävällä tavalla juuri avoimuuden vuoksi. Kontulan tutkimuksen perusteella hän toteaa, että parisuhteen onnen avaimet ovat siinä, että tajuaa kuinka houkutteleva puoliso on. (Kontula 2009, 85–94.)

10 NUORTEN AIKUISTEN ELÄMÄNTYYVÄISYYS

Liisa Martikainen teki vuonna 2006 tutkimuksen Suomalaisten nuorten elämään tyytyväisyyden monet kasvot. Tutkimuksen tarkoituksena oli ymmärtää, millaisten tekijöiden varaan yhden suomalaisen juuri aikuisuuteen ehtineen sukupolven elämän tyytyväisyys rakentuu. Tutkittavat olivat aineiston keruun aikana 32–33-vuotiaita. Siinä tarkasteltiin yleistä elämän tyytyväisyyttä, tyytyväisyyttä parisuhteeseen, sosiaalisiin suhteisiin, työhön ja vapaa-aikaan. Tutkimuksessa pohdittiin myös koulutaustan, työhistorian sekä elämäntapojen ja arvojen yhteyttä elämän tyytyväisyyteen. Tyytyväisyyttä lähestyttiin yleisen hyvinvoinnin määritelmän kautta, jolloin tyytyväisyys mää-

riteltiin yhtenevästi koetun hyvinvoinnin kanssa. Martikainen (2006) käytti tutkimuksessaan samaa Allardtin jakoa having, loving ja being – luokkiin kuin tämän tutkimuksen perustana oleva kehys. (Martikainen 2006, 12, 30.) Martikaisen nuoret aikuisen ovat hieman tämän tutkimuksen haastateltavia vanhempia. En kuitenkaan usko muutaman vuoden muuttavan tilannetta merkittävästi. Ajattelen Martikaisen tulosten olevan myös tämän tutkimuksen haastateltavien tarinoiden kannalta oleellista materiaalia. Martikaisen (2006) tutkimuksessa 90 % nuorista aikuisista koki olevansa elämänsä enimmäkseen tyytyväisiä. Tämä tulos on lähes identtinen eri vuosikymmenten aikana tehtyjen tyytyväisyyden tasoa sekä Suomessa että maailmalla mitattavien tulosten kanssa. Yhteiskunnan tapahtumilla ei näytä olleen vaikutusta ihmisten onnellisuuden tasoon. Psykologisten teorioiden mukaan tämä voisi johtua ihmisten luontaisesta sopeutumiskyvystä. Lisäksi yhteiskunnalliset teoriat voivat selittää tätä sillä, että 1990-luvun lama ei vaarantanut suomalaisten perustoimeentuloa yhteiskunnallisten tukitoimien ansiosta. Tämä on merkityksellistä siksi, että yleisen tyytyväisyyden on nähty olevan riippuvainen elämän perustarpeiden tyydyttämisen kanssa. Perustarpeiden tyydyttämiseen riittää kohtuullinen vuosiansio. (Martikainen 2006, 94–95.)

Voimakkaimpia nuorten aikuisten tyytyväisyyteen liittyviä tekijöitä olivat parisuhteeseen liittyvät asiat. Martikainen (2006) kysyy tekstissään onko suomalaisille kuitenkin individualistisemmaksi muuttuneessa maailmassa ihmissuhteet tärkeämpiä kuin yleisesti maailmalla otaksutaan. Toiseksi merkittävin tyytyväisyyden tekijä oli työtilanne. Työpaikassa viihtymisen kannalta tärkeinä asioina nähtiin työn mielekkyys, työyhteisön toimivuus, työasema, työn vaihtelevuus ja työn merkityksellisyys. (Martikainen 2006, 94–96.)

Elämäntavat näyttivät tutkimuksen perusteella olevan merkittävä tyytyväisyyden tuojia. Epäterveesti (päihteet ja tupakka) elävät olivat tyytymättömämpiä elämänsä kuin raittiit ja tupakoimattomat. Martikainen (2006) näkee tämän elämäntapajärjestyksenä. Päihteet toimivat stressin poistajina ja selviytymisstrategiana vaikeissa elämäntilanteissa. Ne eivät kuitenkaan poista tunnetason ongelmia eivätkä näin tuota yleistä elämäntyytyväisyyttä. (Martikainen 2006, 96.)

Tärkein tyytyväisyyden vaihtelun selittäjä Martikaisen (2006) tutkimuksessa on tulevaisuuden kokeminen. Tyytyväisyyden kokemisen tällä hetkellä ja tulevaisuudessa on todettu olevan hyvin yhtenäisiä. Tällä hetkellä elämänsä tyytyväisen on helpompi kokea tulevaisuutensa positiivisena mahdollisuutena. (Martikainen 2006, 96.)

Myös vapaa-ajan aktiivisuudella, tyytyväisyydellä sosiaalisiin suhteisiin sekä lasten olemassaololla oli merkitystä nuorten aikuisten tyytyväisyydelle. Naisten ja miesten eroina nähtiin, että naisille lapset näyttivät olevan merkittävä tyytyväisyyden tuoja ja miehille puolestaan työ ja vapaa-ajan aktiivisuus tuottivat naisia enemmän tyytyväisyyttä. Lasten saanti ei kuitenkaan tutkimuksen valossa näytä yleisesti kovin merkittävältä tyytyväisyyden kannalta. Lasten saannin siirtyminen myöhempään elämään vaikuttaa varmasti siihen, että nuoret parit eivät vielä koe lapsia elämänsä tyytyväisyyden tuojina. (Martikainen 2006, 94–96.)

11 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

11.1 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuskysymykset valikoituivat Voi hyvin nuori -hankkeen lähtökohtien ja tavoitteiden sekä teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä tutkimuksessa on *Mitkä ovat keskeiset voimavaratekijät ja niiden puutteet hyvinvoinnin näkökulmasta nuorten aikuisten elämäntyyliissä ja -tavassa?* Tutkimuskysymykseen haetaan vastauksia seuraavien teemojen avulla:

Lapsuudenkodin sekä lapsuuden ja nuoruuden tärkeimpien tapahtumien merkitys yksilön kokemaan hyvinvointiin tai pahoinvointiin pohjataan teoretietoon siitä, että lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteilla ja psykososiaalisella kehityksellä on tärkeä merkitys myöhemmälle yksilön kehitykselle ja terveydelle. Myös nuoruudessa tehdyt koulutus- ja elämäntapavalinnat vaikuttavat pitkälti aikuisiän terveyteen ja sosiaaliseen asemaan. (Huurre & Aro 2007.) Lisäksi teoreettisena viitekehyksenä teemalle toimii luku 8 Lapsuus ja nuoruus.

Teemat *elintaso, kulutustottumukset, asuminen, sosiaaliset suhteet, työ ja koulutus* sekä *vapaa-ajan vietto ja mielekäs tekeminen* ja niiden käyttö hyvinvoinnin indikaattoreina pohjataan Erik Allardtin sosiologiseen hyvinvointimalliin sekä muuhun hyvinvoinnin ja onnellisuuden teoreettiseen viitekehykseen tämän opinnäytetyön luvussa 5 Hyvinvointi ja onnellisuus. Teemat voidaan luokitella Erik Allardtin sosiologisen hyvinvointimallin mukaisesti elintason (Having), yhteisyyssuhteiden (Loving) sekä itsensä toteuttamisen (Being) tarpeiksi. Elintason tarpeiden hyvinvointia tuottavaa vaikutusta tarkastellaan teemojen *elintaso, kulutustottumukset* sekä *asuminen* kautta. Yhteisyyssuhteiden tarpeita ja niiden hyvinvointia tuottavaa vaikutusta tarkastellaan vas-

taavasti teeman *sosiaaliset suhteet* avulla. Itsensä toteuttamisen tarpeisiin teemoistamme lukeutuvat *vapaa-ajan vietto, mielekäs tekeminen* sekä *työ ja koulutus*. Näiden teemojen kautta tarkastellaan itsensä toteuttamisen tarpeiden hyvinvointia tuottavaa vaikutusta. Teemoilla *työ ja koulutus* sekä *sosiaaliset suhteet*, etenkin perheen perustamiseen liittyvät, pyritään tutkimaan myös nuoren integroitumista yhteiskuntaan.

Teemalla *omat voimavarat* pyritään selvittämään haastateltavan näkemyksiä omista positiivisista puolistaan sekä vahvuuksistaan ja voimavaroistaan. Pohjana teemalle on Ojasen (2009, 32) teoretieto siitä, että positiivinen omakuva on yhteydessä yksilön onnellisuuteen. *Uskonnon ja elämäkatsomuksen* vaikutus yksilön hyvinvointiin on perusteltu Markku Ojasen Hyvinvoinnin käsikirjan (2009) pohjalta. Teemoilla *elämän ilot ja elämän vaikeudet* pyritään selvittämään haastateltavan omaa näkemystä elämänsä keskeisimmistä voimavareteijöistä ja niiden puutteista hyvinvoinnin näkökulmasta.

Toisena tutkimuskysymyksenä tutkimuksessa on *Minkä tekijöiden kohderyhmä kokee vaikuttavan hyvinvointiinsa tulevaisuudessa?* Tutkimuskysymykseen haetaan vastauksia seuraavien teemojen avulla: teemalla *tulevaisuudenkuva* pyritään selvittämään haastateltavan uskoa omaan tulevaisuuteensa ja sitä, millaisten asioiden hän kokee vaikuttavan hyvinvointiinsa tulevaisuudessa. Teema pohjataan Ojasen Hyvinvoinnin käsikirjaan (2009). Pohjana teemalle toimii etenkin ajatus siitä, että positiivisella minäkuvalla sekä optimismilla ja toiveikkoudella on yhteys yksilön hyvinvointiin ja onnellisuuteen. Teemalla *yhteiskunta* pyritään selvittämään, miten haastateltava on integroinut yhteiskuntaan ja sitä, kokeeko hän yhteiskunnan vaikuttavan hyvinvointiinsa tulevaisuudessa. Teoriapohjana teemalle on teoria nuoren integraatiosta yhteiskuntaan tämän tutkimuksen luvussa 8.3 sekä Erik Allardtin määritelmä itsensä toteuttamisen tarpeesta. Teemalla *sosiaaliset suhteet* pyritään havainnoimaan haastateltavan sosiaalisten suhteiden merkitystä hänen hyvinvoinnilleen tulevaisuudessa. Sosiaalisia suhteita ja niiden merkitystä yksilölle on käsitelty luvussa 5.1 Eräitä hyvinvoinnin teoreettisia kuvauksia. Teemalla *omat voimavarat* pyritään tutkimaan haastateltavan näkemystä omien voimavarojensa yhteydestä tulevaisuuden hyvinvointiinsa. Hyvinvointiin ja onnellisuuteen liittyvä teoreettinen viitekehys on esitelty tässä tutkimuksessa luvussa 5 Hyvinvointi ja onnellisuus.

11.2 Tutkimusmenetelmä

11.2.1 Aineistonkeruumenetelmä

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen avulla saadaan tietoa ilmiöstä, jota ei ole juuri tutkittu. Se on toimiva tutkimustapa silloin, kun halutaan saavuttaa tutkittavien oma näkemys asiasta ja saada tietoa ilmiöstä, jota ei ole juuri tutkittu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164.) Tutkimaamme ilmiötä voidaan parhaiten tarkastella laadullisella tutkimuksella, jonka aineiston hankinnanmenetelmänä käytämme teema-haastattelua ja analyysimenetelmänä teemoittelua.

Teemahaastattelu on melko avoin ja vastaaja pääsee siinä halutessaan puhumaan varsin vapaamuotoisesti. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit on etukäteen määriteltä, mutta menetelmästä kuitenkin puuttuu strukturoidulle haastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja järjestys. Haastattelijalla ei ole varsinaisia kysymyksiä, vaan tukisanalista, jonka avulla hän voi varmistaa, että kaikki ennalta suunnitellut teema-alueet käydään läpi. (Eskola & Suoranta 1999, 86–87.)

Teemahaastattelurunko (Liite 1) apukysymyksineen tehtiin yhdessä ryhmän jäsenten kanssa. Sen toimivuutta testattiin ja kysymyksiä muokattiin. Kuitenkin huomasin haastatteluja tehdessä monia asioita, jotka saattoivat vaikuttaa tulokseen. Esimerkiksi kokemus ja varmuus haastattelijana kasvoivat koko ajan. Ensimmäisen ja viimeisen haastattelun ero oli huomattava. Haastattelun tekemiseen vaikutti myös oma ja toisaalta haastateltavien juuri sen hetkinen ”päivän kunto”.

Tutkimuksen haastateltavat löytyivät eri tavoin. Kaksi paria ilmoitti itse halukkuutensa osallistua tutkimukseen kuultuaan siitä. Kaksi paria löytyi tutun nuorisotyöntekijän verkostojen kautta. Neljä paria pyysin haastatteluun omien verkostojeni kautta. Haastattelusta sovittiin, kun olin kertonut mahdollisimman tarkasti, mistä tutkimuksessa on kysymys. Kerroin myös, että tutkimuksessa ei tule ilmi mitään, mistä haastateltavat voitaisiin tunnistaa. Lopuksi kerroin, että haastateltavilla on oikeus olla vastaamatta esittämiini kysymyksiin, jos he eivät halua vastata niihin. Kysyin myös lupaa saada nauhoittaa keskustelut litterointia varten. Haastateltavien määrä (kahdeksan paria) määräytyi hankkeen ohjauksen myötä.

Kaikki haastateltavat osallistuivat vapaaehtoisesti haastatteluun. Haastattelupaikan jokainen pari sai päättää itse. Neljä paria kutsui minut kotiinsa, kaksi paria haastattelin kodissani, yhden haastattelun tein kahvilassa ja yksi haastattelu toteutettiin puhelimitse, koska haastattelun ajankohta siirtyi aikaan, jolloin haastattelemani pariskunta oli lähtenyt opiskelemaan toiselle paikkakunnalle.

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelu oli tähän tutkimukseen mielestäni sopiva. Se antoi sopivasti vapautta siihen, että haastattelusta useimmiten tuli rentoa keskustelua sisältävä tilanne ei vain suhteessa minuun, vaan erityisesti parien välillä. Haastattelijana pystyin tekemään lisäkysymyksiä tarvittaessa. Vastaukset toki vaihtelivat paljonkin. Toisten vastaukset olivat hyvin lyhyitä, toiset taas kertoivat pitkiä tarinoita. Neljä paria totesi haastattelun olleen mielenkiintoinen ja sen sisältäneen kysymyksiä, joita harvoin tulee mietittyä. Tietynlaista jännitystä haastatteluun toi selvästi nauhurin päällä oleminen. Nauhurin sammuttamisen ja haastattelun virallisen lopetuksen jälkeen tuli usein sellaista asiaa, jonka olisin halunnut saada nauhalle.

11.2.2. Analyysitapa

Teemoittelu on yksi kvalitatiivisista analyysitavoista ja muistuttaa luokittelua. Nämä kaksi analyysitapaa eroavat toisistaan siten, että teemoittelussa lukumäärien sijasta korostuu teeman sisältö. Aineiston sisällöstä etsitään asioita, joita teemasta on sanottu tai joita siihen mahdollisesti sisältyy. Teemoittelussa tarkastellaan aineiston analyysivaiheessa sellaisia aiheita, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Aiheet pohjautuvat usein teemahaastattelun teemoihin ja periaatteena on, että ainakin lähtökohtateemat nousevat esiin. Lisäksi aineistosta saattaa nousta esiin muitakin teemoja, joita voi olla hyödyllistä tarkastella. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 173.)

Ennen varsinaista teemojen etsimistä aineisto voidaan ryhmitellä esimerkiksi esittäjän tai alkuperän mukaan. Tämän ryhmittelyn jälkeen aineistosta ryhdytään etsimään varsinaisia teemoja. Tarkoituksena on löytää aineistosta tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. Aineistoa järjesteltäessä teemoittain, kunkin teeman alle kootaan kustakin haastattelusta ne kohdat, joissa puhutaan kyseessä olevasta teemasta. Kyse on siis aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten aihepiirien mukaan. Tämä mahdollistaa vertailun tiettyjen teemojen esiintymisestä aineistossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

Haastattelujen litteroinnin jälkeen voidaan esimerkiksi tietokoneen etsi-komennolla hakea käytössä olevia teemoja ja sitten järjestellä kaikkien haastateltavien teemat yhdeksi tiedostoksi. Tällöin niitä on helppo tarkastella yhdessä. Jokaiseen otteeseen on syytä silloin lisätä tunnistetieto, jotta myöhemmin voidaan tarkastella, mistä haastattelusta oli kyse. Toinen tapa, jolla voidaan teemoitella, on tallentaa kunkin henkilön tiedot yhteen tiedostoon, mutta käyttää siinä kuitenkin kullekin temalle eri sivuja. Jatkossa yksittäiset sivut, jotka koskettelevat samaa teemaa (eri haastateltavilta) liitetään yhteen. Tällöin menetetään kuitenkin haastattelun ajallinen eteneminen. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 141–142.)

Kuuntelin nauhoitetun haastattelun heti haastattelun jälkeen. Litteroin haastattelut sanatarkasti. Jätin kuitenkin litteroimatta nauhoitetusta sellaiset osuudet, joiden jo siinä vaiheessa huomasin olevan toisarvoista. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä 50 sivua. Seuraavaksi tulostin tekstit ja luin haastattelut useamman kerran. Lukiessani merkitsin numeroin niitä teemoja, joita haastattelusta löytyi. Lopulta kävin haastateltavien vastaukset läpi teemoittain.

12 TUTKIMUSPROSESSI

Tutkimusprosessi lähti käyntiin joulukuussa 2009 tapaamisella, johon osallistuivat minun lisäksi kuusi muuta Voi hyvin nuori - hankkeelle opinnäytetyötä tekevää sosionomiopiskelijaa sekä osa opinnäytetöitämme ohjaavista opettajista. Päätimme pitää suunnitelmaseminaarin seuraavan vuoden helmikuussa. Tapaamisen jälkeen aloimme kukin tahoillamme etsiä tietoa elämäntyyli-käsitteestä.

Seuraavan kerran ryhmämme kokoontui tammikuussa 2010, jolloin kävimme läpi elämäntyylistä selvittämämme asiat. Päätimme myös, mitä meidän on tehtävä ennen helmikuista suunnitelmaseminaaria. Helmikuussa tapasimme vielä kerran ennen suunnitelmaseminaaria, jolloin viimeistelimme opinnäytetyön suunnitelman. Suunnitelmaseminaarissa saimme opponijilta ja ohjaavilta opettajilta kehittävää palautetta muun muassa teoriaan ja teemahaastatteluun liittyen. Seminaarin jälkeen aloimme perehtyä teoriaan ja miettiä niiden pohjalta teemoja teemahaastatteluun.

Maaliskuussa kokoonnuimme jälleen ja kävimme läpi jo valmista teoriaa sekä sovimme, mistä vielä on otettava selvää. Maaliskuussa tapasimme vielä toisen kerran, jolloin lähinnä jaoin, mitä teoriaosuuksia kukin tekee. Maalis-toukokuussa tein omaa

osuuttani teoriaosuuteen ja toisaalta tutustuin muiden tekemään. Tässä vaiheessa perehdyin erityisesti Lapsuus ja nuoruus teemaan.

Seuraava tapaamisemme oli huhtikuussa 2010, jolloin hioimme siihen mennessä valmistunutta tuotosta sekä teimme teemahaastattelurungon. Sovimme myös, että kukin tekee koehaastattelun teemahaastattelurungon toimivuuden tarkistamiseksi.

Tapasimme ryhmän kanssa vielä prosessointimielessä kesäkuussa 2010. Lopulta elokuussa kokoonnuimme ryhmän kanssa viimeistelemään opinnäytetyömme yhteistä osuutta ja samalla kävimme läpi epäselviä asioita. Syyskuussa oli opinnäytetyöryhmällä vielä yksi tapaamiskerta, jossa mukana olivat myös lehtori Tuomo Paakkonen sekä Voi hyvin nuori -hankeen KyAMK:n Projektipäällikkö Valdemar Kallunki. Heilittä saimme rakentavia lisäys- ja muutosehdotuksia. Tästä tapaamiskerrasta olin valitettavasti itse poissa.

Haastatteluista ensimmäisen tein toukokuussa 2010 ja viimeisen syyskuun alussa. Alustavan analysoimisen aloitin oikeastaan jo ensimmäisen haastattelun jälkeen. Lokakuun alussa ryhdyin analysoimaan tuloksia ja tein johtopäätöksiä ja pohdintaa. Oman kohderyhmäni teoriaosuutta parisuhteesta tein loka-marraskuussa. Työkiireiden vuoksi varsinainen loppupuristus jäi kuitenkin vuoden 2011 tammikuulle.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat nuoret parit, joilla ei ole lapsia. Kohderyhmän lapsettomuudella ei tarkoiteta lapsettomuudesta johtuvaa lapsen puutetta, vaan elämäntilannetta, parisuhdetta ennen lasten saamista. Haastateltavat ovat iältään 19–28-vuotiaita. Pareista kuusi eli avioliitossa ja kaksi avoliitossa. Kuusi heistä asui Pohjois-Kymenlaaksossa, yksi Etelä-Kymenlaaksossa ja yksi keskellä Kymenlaaksoa. Lapsuutensa Kymenlaaksossa viettäneitä oli 13. Kolme oli siis tullut muualta Suomesta. Haastatteluhetkellä näistä yhteensä kuudestatoista haastateltavasta opiskelijoita oli kuusi, joista kaksi teki opintojensa ohella säännöllisesti töitä. Yksi haastateltavista ei ollut lukion jälkeen kouluttautunut, mutta hänellä oli vakituinen työpaikka. Vakituinen työpaikka kouluttautuneista haastateltavista oli yhdeksällä. Työssä olevista korkeakoulututkinto oli yhdellä, ammattikorkeakoulututkinto kahdella, opistotasoinen kuudella, yhdellä ei ollut koulutusta. Seitsemän haastateltavaa työskenteli sosiaali- ja terveysalalla, yksi siivousalalla, yksi rakennusalalla, kaksi maa- ja metsätaloudessa ja yksi myyntialalla.

13 NUOREN AIKUISEN ELÄMÄNTYYLI JA SIIHEN LIITTYVÄT VOIMAVARATEKIJÄT

13.1 Lapsuus elämän perustana

Haastattemieni kahdeksan pariskunnan vastauksista kysymyksiin lapsuuden perheestä ja vanhemmista kuvastuu pääosin tyytyväisyys ja kiitollisuus. Täydellistä lapsuus ei ollut ollut, mutta haastateltavat ajattelivat vanhempien tehneen parhaansa. Perheessä saatua kasvatusta arvostettiin, mutta toisaalta omia lapsia ei haluttu kasvattaa samalla tavalla. Vastauksissa päällimmäisenä nousee esiin ajatus kahden haastateltavan vastaus:

”Ihan tavallisen lapsuuden olen elänyt ydinperheessä” (Nainen, 27)

”Perusvarma perhe” (Mies, 22).

Kasvu ympäristön vaikutusta pidettiin elämässä hyvinvointiin positiivisesti vaikuttavana tekijänä. Haastateltavat olivat kaikki lähtöisin omasta mielestään ”melko pieniltä” paikkakunnilta. Suurin osa oli asunut lapsena omakotitalossa. Kolme haastateltavaa kertoi asuneensa kerrostalossa tai rivitalossa. Oma piha ja rauhallinen ympäristö olivat lapsuuden kodin hyviä muistoja. Maaseudulla asuneet muistivat erityisesti lapsuutensa hyvänä muistona sisarusten kanssa tehdyt yhteiset asiat – kavereita lähipiirissä ei ollut ja sisarussuhteet tiivistyivät.

Lapsuuden kodista oli jäänyt mieleen tärkeimpinä tapahtumina perheen yhteiset hetket, etelänmatkat, mökkeilyt, automatkat ja harrastusten tukeminen. Niitä haastateltavat muistelivat lapsuutensa tärkeimpänä antina. Yksi haastatelluista kertoi äitinsä olleen kotona hänen lapsuutensa ja koulunkäyntinsä ajan.

...meiän äiti oli aina kotona. Sit oli jotenkin tosi kiva tulla koulusta kotia. Ja muutenkin kun äiti oli siellä vastassa ja laittamassa ruokaa, kyselemässä kuulumisia. Oli aktiivisesti mukana meiän harrastuksissa ja et äitillä ja isällä oli aina aikaa meille lapsille. (Nainen, 23)

Eräs haastatettavista muisteli lapsuutensa yhteisiä hetkiä vanhempien työn kautta. Hänen vanhempansa olivat maanviljelijöitä, joiden työ oli koko ajan läsnä lapsen arjessa. Hän koki saaneensa viettää paljon kahdenkeskistä aikaa vanhempiensa kanssa siitä huolimatta, että tämä aika oli yleensä ollut samalla vanhempien työaikaa. Yhteiset lehmien paimentamiset laitumelle ja leivonnat olivat olleet hänen elämänsä arvokkaita kokemuksia. Toisaalta haastateltava näki, ettei tämä aika ollut suoraan häneen suun-

nattua aikaa, mutta toisaalta hän koki olleensa huomion kohteena. Pohdinnan lopputuloksena hän totesi mukana olon olleen tärkeintä: ”*Ettei ole ite jäänyt ulkopuolelle, vaan aina on otettu siihen mukaan.*” (Nainen, 23.)

Haastateltavat kokivat vanhempien tuen tärkeänä harrastuksissaan. Jokaisella haastateltavalla oli lapsena ollut harrastuksia. Vanhempien tuen tärkein muoto oli harrastuksen mahdollistaminen kyydin antamisen tai kimppakyyditysten sopimisten kautta. Viidellä haastateltavalla oli ollut yhteinen harrastus toisen vanhempansa kanssa. Tämä yhteinen mielenkiinnon kohde koettiin hyvin merkittävänä yhteyttä lisäävänä tekijänä.

Huonoina asioina lapsuuden kodista mainittiin vanhempien työkiireet, väsymys ja ajanpuute, rahahuolet sekä vanhempien ero. Eräs isän tytöksi itseään kutsuva haastateltava koki kärsineensä isän pitkistä työn vuoksi tapahtuneista poissaoloista. Hän muisti aina sairastuneensa, kun isä lähti. Eräs haastateltava koki äitinsä panostaneen omaan työhönsä hänen ollessaan lapsi. Työ vei äidin henkisesti. Haastateltava koki vieraantuneensa äidistään liian aikaisessa vaiheessa. Sen sijaan isänsä kanssa hän vietti paljon aikaa ollen mukana isän työssä. Kaksi haastateltavaa muisti vanhempien olleen huolissaan perheen rahojen riittävydestä. Tämä huoli oli siirtynyt lapselle pieneksi lapsuutta varjostavaksi tekijäksi.

Haastateltavien pariin vanhemmista kahdet olivat eronneet. Eräs eron kokenut piti tapahtumaa huonoimpana asiana lapsuudessaan: ”*Huonoo tietysti päällimmäisenä, et ukko lähti kävelee sieltä*” (Mies, 22). Perheen äiti ei isän lähdön jälkeen pystynyt haastateltavan mukaan pitämään kuria: ”*Kasvatuksessa harmittaa se, että kuri puuttu sen jälkeen, kun isä lähti ... Äiti koetti kasvattaa lahjomalla... Isällä oli ihan mielettömän kova kuri siin kasvatuksessa. Et niiku mitään kultaista keskitietä ei ollut.*” (Mies, 22.)

Liiallista alkoholin käyttöä, riitelyä ja väkivaltaa perheessään mainitsi kokeneensa yksi haastateltavista. Hän näki lapsuutensa tilanteen toisaalta harmittavana, toisaalta kohtalonaan: ”*Et sillee vähän harmittaa kasvatustoisalta. Tietyst sitä mieltä mie kyl oon, et jokaiselle jaetaan elämäs omat kortit ja sun on pelattava niillä. Sie et pääse niit vaihtelee, jokainen lähtee omist lähtökuopista.*” (Mies, 22.)

13.2 Elintaso (having) leivän tuojana

Kaikki haastatellut kahdeksan pariskuntaa kokivat olevansa tyytyväisiä elintasoonsa. Tosin kaikki parit myös mainitsivat sen, että rahaa voisi olla enemmänkin. Sen hetkiin elintasaan oli kuitenkin sopeuduttu hyvin.

Mut kyllähän myö yksi vuosi ollaa eletty ihan pelkillä opintotuilla. Kyl sillä niinku pystyy toimeen tulemaan. (Mies, 20)

Opiskelijat pohtivat selvästi enemmän mitä syövät ja mitä peruselintarvikkeet maksavat. Toisaalta työssä käyvät olivat tyytyväisiä siihen, että ei tarvinnut aina miettiä, mitä ruoka maksaa.

Kulutustottumukset olivat kaikilla samansuuntaiset. Nuoret parit olivat hyvin tietoisia kuinka paljon rahaa tulee ja mihin se menee. Yksikään pariskunta ei kertonut elävänsä yli varojensa. Pikemminkin haastatteluissa ilmeni keskustelua, jossa jonkun muun rahankäyttö nähtiin liian huolettomana samanaikaisesti, kun oma rahankäyttö tuntui olevan hallussa.

Kaksi pariskunnista mainitsi, että heillä on lähtökohtaisesti yhteiset rahat – muiden kanssa asian ei tullut puheeksi. Pariskunnilla on kaksi eri tiliä, mutta niitä käytetään yhdessä. Toinen pariskunnista on keskustellut yhteisen ja yhden ainoan tilin avaamisesta häidensä jälkeen ja aie tuntui olevan jo pitkällä. Vain toteuttaminen puuttui. Toinen pariskunnista pystyi käyttämään toistensa tilejä nettipankin kautta.

Rahaa kului vuokraan tai lainan maksuun, ruokaan, auton kuluihin ja muihin laskuihin. Myös matkusteluun ja vaatteiden ostoon kului rahaa. Kysyttäessä, mitä raha merkitsee, vastauksista ilmeni kaksi puolta. Toisaalta sen sanottiin olevan välttämätön paha, mistä ei niin välitetty. Toisaalta todettiin sen olevan välttämätöntä elämisen ja toimeentulon kannalta.

”Mä sanon et se on välttämätön paha” (Mies, 23).

”Kyllähän se raha on niinku siinä mielessä tärkeä, et kyllä sitä pitää olla niinku riittävästi kohtuulliseen toimeentuloon” (Mies, 28).

Eräs pariskunnista vastasi rahan olevan valtaa ja vapautta. He näkivät kaiken maksavan niin, ettei tekemistä löydy jollei ole rahaa. Nuoret parit uskoivat käyttävänsä rahaa järkevästi ja pystyvänsä maksamaan esimerkiksi asuntolainansa. Asuntolainaa oli kolmella, opintolainaa viidellä pariskunnalla. Haastateltavista pareista kahdella oli

kaksi autoa ja viidellä yksi ja yhdellä parilla ei ollut autoa. Julkista liikennettä ei juuri muut olleet käyttäneet kuin autoton pari. Useimmiten syyksi mainittiin julkisen liikenteen vähyys ja huonot yhteydet.

Yksikään pareista ei maininnut rahan olevan riidan aiheuttaja. Yksi vaimoista totesi olevan epäreilua, kun mies saa vähemmällä työajalla saman verran palkkaa kuin hän kokopäivätyöstään.

Haastateltavista nuorista pareista kolme asui omassa omakotitalossa. Kaksi oli sen itse rakentanut ja yksi ostanut. Kaksi paria asui vuokratussa rivitaloasunnossa ja kolme asui kerrostalossa vuokralla. Omakotitalossa asuvat olivat pääasiassa tyytyväisiä taloonsa. Talonsa ostanut pari haluaisi tehdä vielä joitakin muutoksia, jotta kaikki miellyttäisi ja olisi oman näköistä. Omaa saunaa pidettiin hyvin tärkeänä kriteerinä myös vuokra-asunnoissa.

Yleisesti asuminen nähtiin tärkeänä elämän tyytyväisyyden tuottajana. Eräs pariskunnista sanoi haluavansa tietoisesti satsata opiskeluista riippumatta asumiseen kohtuullisen korkean vuokra-asunnon muodossa. Näin he saivat asua haluamassaan ympäristössä ja haluamansa tasoisessa asunnossa. He kokivat asumisen merkittävänä onnen ja viihtyvyyden tuottajana.

Kymenlaaksoa asuinpaikkana kuvattiin rauhallisena ja turvallisena. Maaseutua ja luonnon rauhaa arvostettiin. Maalla asuvien näkökulmasta (noin puoli tuntia keskustaan) palvelut ovat vuosien myötä siirtyneet koko ajan kauemmas. Tätä pidettiin huonona kehityksenä. Toisaalta hyvänä pidettiin yhteyksiä Kymenlaaksosta Helsinkiin ja lyhyitä työmatkoja Kymenlaakson sisällä. Kymenlaakso koettiin myös paikkana, jossa voisi turvallisesti kasvatella lapsiaan – tällöin lapset eivät joutuisi esimerkiksi Helsingin keskustan tyyppisten ongelmien äärelle. Yleisesti ottaen Kymenlaakson palvelutasoon oltiin tyytyväisiä, vaikka uuden Kouvolan myötä koettiin asioiden menneen jonkin verran huonompaan suuntaan.

Sekä työssä käyvät että opiskelevat pariskunnat totesivat, ettei heillä ole varaa mihinkään ylimääräiseen. Kuitenkin kolme paria sanoi käyvän ulkona syömässä useamman kerran viikossa. Ravintolaruokailu koettiin näin näiden nuorten parien elämässä perusasiana – ei elämän luksuksena. Opiskelijapariskunta sen sijaan totesi, että ravintolassa syöminen olisi yksi niistä asioista, joita haluaisi tehdä, mikäli rahaa olisi enemmän.

13.3 Yhteisyyssuhteet (loving) elämän keskipisteenä

Kaikille nuorille pareille puoliso oli elämän tärkein sosiaalinen suhde. Tätä kuvattiin parhaana ystävänä ja elämän tärkeimpänä löytönä – jopa elämän suunnan antajana.

Lapsuuden koti ja vanhemmat nähtiin useimpien kohdalla voimavarana ja yhteydenpito aikuisenakin oli melko tiivistä. Nuorten parien yhteydenpito vähintään toisen vanhempaan oli aktiivista. Naiset olivat kuitenkin selvästi enemmän yhteydessä vanhempiinsa. Vanhempia tavattiin mahdollisuuksien mukaan ja puhelimesta juteltiin jopa päivittäin. Naisista kolme sanoi puhuvansa puhelimesta äitinsä kanssa päivittäin, ja yksi naisista kertoi puhuvansa isänsä kanssa päivittäin. Yksi pari kertoi pitävänsä yhteyttä vanhempiinsa myös Facebookin välityksellä. Vanhemmat olivat tukeneet nuorta paria niin taloudellisesti kuin konkreettisesti auttaen esimerkiksi talon rakentamisessa tai muissa remonteissa. Pareilla oli luottamus siihen, että jos tarvitaan apua, sitä voi saada vanhemmilta.

Sisaruksiin pidetty yhteydenpito oli vaihtelevaa. Vaihtelu johtui osin siitä, että fyysinen välimatka sisaruksiin oli kasvanut tiiviin yhteydenpidon estäviin mittoihin. Oli myös tilanteita, joissa haastateltavat kertoivat yhteydenpidon vain jääneen. Mitään selkeää syytä tai riitaa haastateltavat eivät osanneet mainita. Elämät vain olivat kulkeet eri suuntiin. Suurimmaksi yhteydenpidon muodoksi sisaruksiin mainittiin puhelinkeskustelut. Neljä haastateltavaa kertoi pitävänsä yhteyttä ainakin yhteen sisaruksesta hyvin aktiivisesti, jopa päivittäin ainakin puhelimitse.

Sukulaisiin kertoi ainakin jollain tavalla pitävänsä yhteyttä kaikki. Tosin aika rajoitti tapaamiset monilla pelkästään sukujuhlisiin, joita kuitenkin pidettiin tärkeinä. Kaksi mainitsi tapaavansa isovanhempaansa useammin. Toisen isovanhemman luona käytiin muutaman kerran kuukaudessa ja toisen luona viikoittain. Silloin myös autettiin koti töissä ja käytiin kaupassa.

Vaikka kaikki mainitsivat, että heillä on kavereita ja he ovat tärkeitä, useimpien kohdalla tuli esille, että heitä tavataan kuitenkin melko harvoin. Yhteyttä pidettiin Facebookissa, puhelimesta ja harvemmin kyläilemällä. Aikapula oli syynä tiiviimmän tapaamisen estymiseen. Kavereita tavattiin myös koulussa (opiskelijat) ja erilaisissa harrastuksissa sekä työporukan järjestämässä tilaisuuksissa.

Naapurustoon yhteydenpito ja tutustuminen olivat vähäisiä. Vain yksi pari ilmoitti tuntevansa ja pitävänsä yhteyttä naapureihinsa lähes päivittäin. Nämä haastateltavat asuivat maalla. Muiden kohdalla naapureita tervehdittiin ja joskus vaihdettiin muutama sana, mutta muuten yhteydenpito oli vähäistä. Kuitenkin pidettiin mahdollisena, että jonain päivänä tutustutaan naapureihin paremmin - viimeistään sitten, kun on lapsia.

Mie olen muutaman sanan vaihtanu näitten lähempien kanssa (Mies, 25).

13.4 Itsensä toteuttaminen (being) työssä ja vapaa-ajalla

Koulutusta arvostettiin. Ammatin saamista pidettiin hyvänä asiana. Opiskelut haluttiin hoitaa hyvin loppuun asti. Tosin muutama jo ammatissa oleva ajatteli, että koulutuksesta oli ollut vain vähän hyötyä. Työ oli viimekädessä opittu työpaikalla. Toisaalta muutama mainitsi oppineensa paljon työharjoittelussa eli osana koulunkäyntiä.

Tota mie olen kyl suurimman oppini saanu tuolla töissä (Nainen, 27).

Ja sit tota työharjoittelut. Mie olin jo kauppiksessa ollessa harjoittelemassa tolla alalla. Mie koen et se koulutus antaa lähtökohdat siihen. et voi alkaa harjoittelee tot työtä. (Mies, 25.)

Joo kyllä mie näen tekeväni koulutusta vastaavaa työtä, että koen että koulutus ja ammatti on hyvin tasapainossa (Nainen, 27).

Työn tekemiseen liittyi haastateltavien mielestä yksi yhtenäinen näkökulma. Työn pitää olla kiinnostava. Kiinnostavuuden uskottiin takaavan työn mielekkyyden - sen, että työtä jaksaa tehdä. Työhön siirtymiseen liittyi haastateltavien mukaan yllätyksiä. Eri-tyisesti maksetun veron suuri määrä sekä työn rankkuus olivat yllättäneet haastateltavat. Työelämä oli tuonut kiireen elämään. Vapaa-ajasta suurin osa kului työstä palautumiseen.

Se on ehkä ollut vähän yllättävääkin, että kuinka rankkaa se voi olla (Mies, 28).

Kaikilla haastateltavilla oli luottamus, että työtä riittää. Työssä käyvät kokivat olevansa ammattitaitoisia ja työnsä osaavia, yhtä lukuun ottamatta, joka epäili onko hänellä riittävä ammattitaito työssään. ”Olenko minä tarpeeksi hyvä työlle?” (Mies, 28.)

Työtä tehtiin, jotta saisi rahaa elämiseen. Työkavereita pidettiin voimavarana ja useimpien työpaikalla oli hyvä ilmapiiri työntekijöiden kesken. Työnjohtoa ja päättäjiä arvosteltiin melko rajusti:

Mietin et työntekijän näkökulmasta noi isot herrat pääsee aina kaikille virkistymismatkoille ja sitte meille virkistymiset ja työhyvinvoinnit ei ole niin tärkeitä. Että kunhan isot herrat voi hyvin niin koko kaupunki voi hyvin, mut eihän se silleen mene. (Nainen, 23.)

Sellanen kuva tullu et kaikista korkeimmalla tasolla ei hallita sitä hommaa kuin ehkä pitäisi (Mies, 28).

Mennää koko ajan vajaalla, pitää säästää joka asiassa ja ihan niinku vedetään loppuun meiat... Uusi pomo oli sanonut, et katotaa miten ne jaksaa. (Nainen, 24.)

Haastateltavat kokivat, että yhteiskunta toivoo heiltä vain työn tuottavuutta sekä panostaa vain työn tuottavuuteen. Yhteiskunnan näkökulmasta nähtiin, että työntekijöiden pitäisi suuntautua vain uran luomiseen ja työn tekemiseen. Työnantajan toivottiin panostavan työhyvinvointiin. Lisäksi toivottiin mahdollisuutta osa-aikatyön tekemiseen ja vapaaseen ilman, että siitä tarvitsee kokea huonoa omaatuntoa. Tutkimuksen nuorten parien haastatteluista nousi esille huoli, miten vanhemmat jaksavat lastensa kanssa työpäivän jälkeen. Työstä saatuun palkkaan oltiin toisaalta tyytyväisiä, mutta yleinen ajatus oli myös se, että voisihan sitä ansaita enemmänkin:

Mulla kun työ on ihan älyttömän raskasta on niinku vähän käyny mielesä et pitäiskö tästä saada vähän niinku lisää vielä (Mies, 28).

Kotitöiden jakaminen vaikutti pääosin melko tasapuoliselta. Kolmen parin haastattelussa ilmeni pientä erimielisyyttä töiden jakamisen suhteen. Näistä pariskunnista nainen koki tekevänsä enemmän kotitöitä.

Vapaa-ajan vietosta keskusteltaessa yhtä paria lukuun ottamatta tuli ensimmäisenä esille, että työn tai opiskelun jälkeen ei paljon jää vapaa-aikaa. Pariskunnat kokivat, että harrastaminen jää siis melko vähälle. Kuitenkin keskustelun edetessä erilaisia vapaa-ajanviettotapoja löytyi runsaasti. Suosituin harrastus oli matkustelu. Sen mainitsi viisi paria. Tosin kaikki eivät sitä suoraan sanoneet harrastukseksi. Yhden parin yhtei-

senä harrastuksena oli valokuvaus, ja toisen parin yhteinen harrastus oli seurakunnan vapaaehtoistyö. Kaksi paria mainitsi lautapelit vapaa-ajanviettomahdollisuutenaan. Jonkinlaisena harrastuksena kolmella parilla oli osallistuminen seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin. Liikuntaa harrastettiin jonkin verran, mutta ei kuitenkaan kovin paljon, vaikka lapsena ja nuorena useimmat haastatelluista olivat harrastaneet liikuntaa aktiivisesti. Kaksi naista sanoi käyvänsä jumpalla säännöllisesti. Miehistä yksi mainitsi pelaavansa salibandyä säännöllisesti ja toinen harrasti akrobatiaa kaksi kertaa viikossa. Yksi pari kävi lähes päivittäin lenkillä. Auton korjailu ja laittaminen oli yhden miehen harrastus. Hevosharrastus oli kahden naisen vapaa-ajan harrastus. Puutarhan hoito oli oman omakotitalon saaneiden naisten harrastus. Tästä saatiin paljon iloa. Myös puolisoille oman pihan valmistuminen oli tärkeää. Miehen tehtävänä oli tehdä raskaimmat työt.

Television katselu kuului vapaa-aikaan neljällä parilla. Televisiota kuitenkin katsottiin haastateltavien oman arvion mukaan kohtuullisesti. Kahdella parilla ei ollut televisiota haastatteluhetkellä. Ruoan laitto mainittiin myös harrastuksena. Useimmat parit teki-vätkin ruokaa usein yhdessä. Tietokoneella istuminenkin tuntui pysyvän nuorilla pareilla hallinnassa. Useimmiten netissä käymisen syyksi mainittiin uutisten lukeminen, facebookissa käyminen ja pankkiasioiden hoitaminen. Pari haastateltavaa kirjoitti omaa blogia netissä. Tietokoneella tai muilla pelikonsoleilla pelaaminen oli vähäistä. Kaksi miestä sanoi joskus pelaavansa jonkun verran. Yöelämän viettäminen ja baareissa käyminen oli haastatelluilla vähäistä.

”Ei tuu enää viikonloppusin baareis juostuu” (Nainen, 27).

Nuorten parien kohdalla korostui yhdessä tekeminen ja halu panostaa parisuhteeseen. Kaksi pareista oli käynyt avioliittokursseilla hoitamassa parisuhdettaan.

13.5 Elämäkatsomus ja arvot elämän pohjavireenä

Kaikki nuoret parit pitivät yhteistä arvomaailmaa tärkeänä elämänsä perustana. Tärkeinä arvoina mainittiin elämäkatsomuksen lisäksi ystävät, perhe, terveys, itsenäisyys, turvallisuus ja työpaikka. Henkilökohtainen koskemattomuus nousi esille eräässä keskustelussa. Asenne maahanmuuttajia kohtaan oli erityisesti kolmella parilla kielteinen.

:

”Koskemattomuus. Et jokaisella meillä on niinku oikeus ja kaikilla muillakin on oikeus tehdä päätöksiä omasta elämästä. (Nainen, 24.)

Maahanmuuttajiin mulla on sellainen asenne, et hyö on tänne hyvin tervetulleita, jos hyö on valmiita tekemään töitä (Nainen, 22).

Ympäristösuojelun tai ympäristön huomioon ottamisen mainitsi kolme paria. He olivat myös valmiita tekemään asian eteen konkreettisia tekoja.

Uskontoon suhtauduttiin hyvin myönteisesti. Neljä paria uskoi Jumalaan niin kuin kirkko opettaa. Näillä pariskunnilla kristilliset arvot olivat tärkeässä asemassa. Nämä kaikki osallistuvat säännöllisesti seurakunnan toimintaan. Kolmen muun parin suhde Jumalaan oli enemmän myönteistä kuin kielteistä. Nämä parit eivät kuitenkaan olleet aivan varmoja, mitä tai mihin uskoisivat. Yhden parin kanssa uskonasiat eivät tulleet keskustelussa esille.

Mie en myönnä et mie uskon, mut mie en kiellä et vois olla jotain muuta-kin. Aika pitkälti tolee. On se mulle isompi asia kuin keskimääräisesti. (Mies, 22.)

Vahva usko elämän suuntaan oli kuitenkin olemassa. Eräs haastatelluista ilmaisi asian näin: *”Siihen uskon, et asiat on ennalta kirjoitettu johonkin ja ne menee niin kuin ne on tarkoitettu menevän.” (Nainen, 27.)*

13.6 Elämän ilot ja vaikeudet

Elämän iloista puhuttaessa päällimmäiseksi nousi parisuhde. Toisen tapaaminen, seurustelun aloittaminen, yhteen muuttaminen ja häät olivat olleet elämän merkittäviä asioita. Eräs pariskunta totesi, että olisi voinut mennä naimisiin jo 18-vuotiaana. He halusivat kuitenkin antaa aikaa kummallekin puolisolalle omien kavereiden kanssa elämiselle ja nuoruuteen kuuluville asioille. Ennen häitä pari myönsi pohtineensa, että olisi harmittavaa, jos juuri ennen häitä olisi käynyt jotain. Tällöin avioliiton tuomat edut puolisolalle olisivat jääneet saamatta, vaikka he olivat jo päättäneet mennä naimisiin.

Puolison huomioiminen tuntui olevan yksi elämän iloista. Lahjojen ei tarvinnut olla kalliita tai ihmeellisiä, kun ne rakkaan antamina toivat iloa ja muistivat mieleen pitkään.

...tai kun sie kävit lenkillä sie syksyn ensimmäisen oranssin lehden mulle toit” (Nainen, 23).

Nuorten parien haastatteluissa tuli esille hyvin voimakkaasti, että parisuhteen uskottiin kestävän koko elämän. Naimisiin pareista oli mennyt kuusi. Kaksi eli avoliitossa. Tulevaisuuden pelkona neljän parin kohdalla tuli esille pelko, että puolisolle tapahtuu jokin vakava.

Nuoret parit iloitsivat myös muiden läheisten ihmisten olemassa olost. Materiaalisista iloista omakotitalon omistaminen oli nuorille pareille suuri juttu. Eräälle pariskunnalle asuminen kohtuullisen kalliissa, mutta mukavassa asunnossa oli elämään iloa tuova seikka. Materiaalisista iloista mainittakoon vielä, että yksi miehistä kertoi puolison, ystävien ja perheen lisäksi auton olevan hänen elämänsä nautinto. Hän nimenomaan halusi korostaa sanaa nautinto. Auto on nautinto – ei vain elämän ilo. Nuoret parit arvostivat selvästi vapautta ja omaa rauhaa sekä oman elämän tilan saamista:

”Sitten sellainen tietynlainen vapaus nykyään, kun asuu omillaan, niin oma rauha” (Nainen, 23).

Eräs pariskunnista koki rippileirin olleen elämänsä käännekohta ja kohokohta, josta oli seurannut paljon hyvää. Isoskoulutuksen kautta oli saatu hyviä muistoja ja ystäviä. Isoskoulutus oli ollut heidän yhteisen taipaleensa alkupuolella, joten parisuhteen löytymisen merkitystä isosuuden tuoman ilon rinnalla ei voida ottaa pois.

Elämän vaikeuksista puhuttaessa esille nousi monien kohdalla rahan riittäminen. Eri-tyisesti opiskelijoiden kohdalla huoli rahasta oli suuri. Vaikka kaikki uskoivat selviytävänsä rahahuolista, isot, ”yllättävät” laskut ja sairauslomat koettiin pelottavina.

Yksi pariskunnista kertoi toisen puolison työn raskauden vaikuttavan pariskunnan jokapäiväiseen elämään. Pikkutarkka työ oli aiheuttanut syvää pohdintaa elämän merkityksestä. Pariskunta oli pohtinut arvojaan tarkasti, jotta kumpikin voisi elää elämisen arvoista elämää, jossa työ ei veisi kaikkia voimavaroja. Tämä pohdinta oli johtanut käytännön toimiin, joiden pohjalta työaika oli saatu lyhennettyä.

Erään pariskunnan elämän vaikeus oli toisen puolison uniongelmat. Unihäiriö rajoitti pariskunnan elämää työajan jälkeen, sillä ruoka- ja lenkkiajat oli suunniteltava tarkasti unirytmien mukaileviksi. Toistaiseksi pariskunta oli pystynyt suunnittelemaan elämän-

sä uniongelman mukaan, mutta on selvää, että vaivan hoito vaati kummaltakin selvästi pohdintaa ja ponnistelua.

Haave lapsesta eli pariskuntien mielissä. Yhdelle pariskunnista aihe oli jo kääntynyt vaikeuden puolelle. Pariskunta oli kokenut keskenmenon vuosi sitten ja oli nyt lähtenyt mukaan lapsettomuushoitoihin. Aihe oli vaikea, mutta avoin. Pariskunta oli keskustellut lapsettomuudestaan perheidensä ja ystäviensä kanssa paljon. Lapsen saamisen haave ja toisaalta pelko, ettei omaa lasta tulisi, eli vahvana pariskunnan elämässä. Nainen oli jo pohtinut, että jolleivät he saisi omaa biologista lasta, he toivoisivat saavansa sijaislapsen.

14 NUORTEN AIKUISTEN HYVINVOINTI TULEVAISUUDESSA

14.1 Tulevaisuudenkuva positiivisin silmin

Tulevaisuudenkuva nuorilla parilla oli melko yhtenäinen. Kaikki parit suunnittelivat saavansa tulevaisuudessa lapsen tai lapsia. Lapsia haluttiin kasvattaa paremmin kuin itse oli tullut kasvatetuksi. Lapselle haluttiin myös valita hyvä kasvupaikka. Tässä Kymenlaakso nähtiin hyvänä ja lapsen elämää tukevana paikkana. Lapsen saantia ei kuitenkaan missään keskustelussa pidetty itsestäänselvyytenä.

Nii voishan se olla et meillä olisi lapsi, jos luoja sois (Nainen, 23).

Kolmen pariskunnan haaveissa oli saada hoitaa lapsia kotona. Ajatuksena oli, että äiti jäisi lasten kanssa kotiin, mikäli isän palkka riittäisi takaamaan perheelle kohtuullisen toimeentulon. Lapsia ei haluttu laittaa pieninä hoitoon kodin ulkopuolelle, vaan kotihoito nähtiin sekä lapsen että koko perheen kannalta merkityksellisenä. Lisäksi keskusteluissa ilmeni toive saada asua kohtuullisen lähellä isovanhempia. Lapsen toivottiin saavan läheinen kontakti isovanhempiinsa ja ”*tietysti se ois myös isovanhemmille iso juttu*” (Nainen, 24). Isovanhemmat nähtiin myös turvaverkkona ja mahdollisuutena saada lastenhoitoapua perheiden arkeen.

Ne viisi paria, joilla ei vielä ollut omaa asuntoa, haaveilivat joko rakentavansa tai ostavansa omakotitalon. Talon paikaksi neljä paria haaveili Kymenlaaksoa, mikäli työt sen sallivat. Yksi pari uskoi tulevaisuudessa asuvansa jossain muualla kuin Kymenlaaksossa.

...mahdollisesti täällä Kymenlaaksossa... Tietysti se riippuu kaikista töistä ja tollasesta et mihin niinku sit ajautuu. (Nainen, 20.)

Opiskelijoiden suunnitelmiin kuului valmistuminen ja vakituisen työpaikan löytäminen. Tulevaisuuden toimeentulon kannalta opiskelu nähtiin hyvin tärkeänä. Eräs haastateltava totesi:

”Emmä pidä sitä välttämättä huonona, vaikkei niin pitkälle opiskeliskaan. Pääasia, et on joku ammatti, mitä pystyy tekemään ja mikä itteään edes vähä kiinnostaa, et sitä jaksaa tehdä. En mie välttämättä koe, et on mikään itseisarvo opiskella hirveen korkealle.” (Mies, 22.)

Tällä hetkellä työssä käyvistä kaksi arveli, että saattaisi opiskella lähitulevaisuudessa. Työpaikan vaihtoa suunnitteli kaksi, mutta näilläkään vaihtoprosessi ei ollut akuutisti liikkeellä.

Taloudellisesti toiveena oli kohtuullinen toimeentulo, ja että saisi velat maksettua. Lisäksi rahaa toivottiin jäävän vielä hieman ylimääräiseenkin.

Kyllä sitä pitää olla niinku riittävästi kohtuulliseen toimeentuloon (Mies, 28).

Tulevaisuus nähtiin pääosin valoisana. Joukossa oli kuitenkin myös niitä, joita tulevaisuus pelotti. Erityisesti naiset pohtivat jopa pelko-sanana kautta, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Maanviljelijänä toimiva pariskunta toisaalta suunnitteli tulevaa, toisaalta jännitti, miten maaseudulle käy tulevaisuudessa. Mies kuitenkin totesi:

”Pakko ihmisten on syödä kumminkin” (Mies, 24).

14.2 Yhteiskunta hyvinvoinnin ja pakottavuuden tuottajana

Yhteiskunnallisista asioista keskusteltaessa esiin nousi vähintään kahden parin taholta seuraavat asiat: lasten- ja nuorten pahoinvointi, työssä jaksaminen, maahanmuuttajat ja ympäristönsuojelu. Nämä keskustelunaiheet nousivat heti, kun haastattelijana kysyin asiasta. Selvästi nämä seikat siis huolettivat haastateltuja. Haastateltavat alkoivat antaa esimerkkejä huonosti voivista lapsista esimerkiksi pääkaupungin keskustan liepeiltä.

Lasten- ja nuorten pahoinvoinnin nähtiin johtuvan vanhempien ajankäytöstä. Liiallisen työn teon arveltiin olevan syynä tähän ajanpuutteeseen. Työn tekemisen määrä ei kuitenkaan haastateltavien mielestä ollut vain työntekijän oma päätös. Työnantajan liiallinen vaatimus keskittyä uran luomiseen ja tuottavuuteen vie haastateltavien mukaan vanhempien voimavarat.

Työssä jaksamisen huomioimiseen toivottiin työnantajan ja myös yhteiskunnan apuja. Toivottiin parempia mahdollisuuksia osa-aikatyöhön ja kotona olemiseen.

Asenne maahanmuuttajia kohtaan oli kahtalainen. Toisaalta heidät hyväksyttiin, ja joillakin pareilla oli ystäväpiirissä maahanmuuttajia. Toisaalta maahanmuuttajien tekemät rikokset ja yhteiskunnan varoilla eläminen nähtiin hyvin kielteisessä valossa. Lisäksi maahanmuuttajien tuoma uhka suomalaisen kulttuurin piiriin koettiin uhkana:

Maahanmuuttajiin mulla on sellainen asenne, et hyö on tänne hyvin tervetulleita, jos hyö on valmiita tekemään töitä (Nainen, 22).

”Tietysti se on hurjaa, et noita ukkoja tulee ulkomailta ja ne saa yhteiskunta elättää ja tekee rikoksia ja kaikkia hirveitä raiskauksia. Se on tietysti ihan hirveitä.” (Nainen, 27.)

”Sit just se tuntuu hurjalta, et jos koulussa on kaksi muslimia, ni sit lopetetaan suvivirret ja joulunaikaa kaikki kristillinen kasvatus. Ni se tuntuu kohtuuttomalle. Et sit ruvetaankin elämään niitten vähemmistöjen ehdoilla.” (Nainen, 27.)

Ympäristösuojelun tai ympäristön huomioon ottamisen mainitsi kolme paria. Konkreettisia tekoja oltiin valmiita tekemään kierrätyksen ja lämmitysvalintojen suhteen sekä autoilun vähentämisessä. Autoilun vähentämisessä toivottiin yhteiskunnan toimenpiteitä kuten joukkoliikenteen kehittämistä.

Yhteiskunnan palveluista kaikki pariskunnat kertoivat käyttäneensä terveystalvija ja Kansaneläkelaitoksen palveluja. Erityisesti opintotukea ja äitiyspäivärahaa pidettiin hyvinä tukimuotoina. Kirjaston palvelut mainitsi yksi pareista. Yhteiskunnan apua haastateltavista suurin osa oli käyttänyt melko vähän. Opiskelijapariskunta kuitenkin totesi eläneensä koko vuoden pelkillä opintotuilla. He kokivat olevan mahdollista jäädä kokonaan yhteiskunnan tuen varaan ja tehdä yhteiskunnalle vastapalvelukseksi

opintoja tiiviiseen tahtiin. Tällä tyylillä he elävät köyhyysrajan alapuolella, mutta työssä käyminen pidentäisi valmistumisaikoja. Pariskunta pohti myös opintotukien korottamisen monia puolia. Korottaminen aiheuttaisi heidän mukaansa helposti tilanteen, jossa jotkut käyttäisivät saamansa suuremman korvauksen juhlimiseen ja matkoihin. He pohtivat, pitäisikö opintotuki sitoa opintomenestykseen tai opintosuorituksiin.

Yhteiskunnan tukijärjestelmään luotettiin niin, että jos itse tarvitsee apua niin silloin sitä saa yhteiskunnalta. Tuen määrään oltiin tyytyväisiä:

Kyl mä kans et yhteiskunta sinänsä on siis varsinkin suomalainen tai pohjoismaalainen hyvinvointiyhteiskunta. Se on tosi jees. Kyllä mä mielelläni maksan kaksinkertaisen veron verrattuna joihinkin muihin maihin siitä, että on semmonen tavallaan se turvaverkko. Myös niine huonoine puolinee,n et sit löytyy järjestelmässä sellaisia luovia tyyppejä, jotka ei tavallaan anna siihen mitään. Mut et sen tietää, et jos itelle käy jotain ni sit niinku on jotain. (Mies, 23.)

Eräs opiskeleva mies pohti itse nyt toki käyttävänsä yhteiskunnan tukimuotoja, mutta arveli olevansa itse tulevaisuudessa yhteiskunnassa pikemminkin maksaja kuin saaja. Valmistumisen jälkeen: ”me ollaan sitä massaa, joka pitää yllä toimivaa yhteiskuntaa elikkä niinku työvoimaa” (Mies, 23). Keskustelu eteni vaimon puheenvuoroon, jossa hän totesi: ”Nuorella aikuisella on ihan hyvä lähtökohta yhteiskunnan tuella rakentaa elämää” (Nainen 24).

Työtä uskottiin kaikissa haastatteluissa riittävän kaikille niille, jotka ovat sitä valmiit tekemään. Yhteisistä asioista päättäminen esimerkiksi kunnallispolitiikassa ei kiinnostanut nuoria pareja.

14.3 Sosiaaliset suhteet tulevaisuudessa

Sosiaalisissa suhteista tulevaisuudessa tärkeimpänä nähtiin suhde puolisoon. Sitä pidettiin tärkeimpänä asiana elämässä. Sen eteen oltiin valmiita tekemään työtä. Tämän suhteen uskottiin myös olevan elinikäinen suhde, jonka ei uskottu katkeavan.

Tulevaisuutta ajatellen nähtiin tärkeänä yhteydenpito omiin vanhempiin. Ystävien ja sukulaisiin haluttiin pitää yhteyttä mahdollisuuksien mukaan. Naapurustoon tutustumisen ja yhteydenpidon uskottiin lisääntyvän siinä vaiheessa, kun parit saavat lapsia.

Työpaikan hyvä ilmapiiri ja siellä solmitut ystävyysuhteet koettiin tärkeiksi nyt ja tulevaisuudessa. Yhdeksän haastateltavaa mainitsi pitävänsä yhteyttä työkavereihinsa työajan ulkopuolellakin.

14.4 Omat voimavarat ja vahvuudet tulevaisuuden pohjana

Omiin voimavaroihin, vahvuuksiin ja kykyihin luotettiin, vaikka aluksi kysymys tuntui useimmille hankalalta: *Suomalaisten on niin vaikea kehua itseään muutenkin (Mies, 23).*

Erityisen suurena voimavarana mainittiin parisuhde. Siihen haluttiin panostaa. Puoliso koettiin parhaana ystävänä, jonka kanssa saa jakaa koko elämänsä. Kaksi pareista oli käynyt avioliittokurssilla:

Myö sijoitetaan rahaa myös parisuhteeseen. Myö oltiin avioliittoleirillä nytten kesällä ja tuota ei sekään nyt mikään ilmainen ollut, muttei kyllä pakettina mikään kalliskaan. Mut ei musta tuntunu pahalta laittaa, sijoittaa siihen ja nyt me lähetään lomareissulle ja sitten tämmöisiä hyviä, mukavia yhteisiä muistoja sillä tavalla kerätään. (Mies, 28.)

Usea pari pohti työn tekemistä jaksamisen näkökulmasta. Yksi pari olikin konkreettisesti pyrkinyt tekemään osa-aikatyötä.

Miehistä seitsemän ilmaisi jollain tavalla olevansa huolettomia ja luottavaisia sekä stressaavansa melko vähän asioiden kanssa. Tähänkin mennessä asiat olivat järjestyneet, joten varmasti ne järjestyisivät myös jatkossa. Naiset puolestaan kantoivat huolta asioista samassa suhteessa. Yksi pareista totesikin:

”Ehkä se on sit meidän vahvuus, et ollaa erilaisia” (Nainen, 23).

Lisäksi haastatteluissa vahvuutena mainittiin ahkeruus, rauhallisuus, positiivisuus, halu oppia uusia asioita, kärsivällisyys, hyvät kuuntelijan taidot, halu auttaa ihmisiä,

empaattisuus ja itsevarmuus. Myös perheen ja muiden ihmisten arvostaminen nähtiin vahvuutena. Voimavarana ja vahvuutena nähtiin myös omaan työhön liittyvät taidot esimerkiksi matemaattisuus, johtamistaidot ja sosiaalisuus.

15 POHDINTA

15.1 Tutkimusten päätulosten tarkastelua

15.1.1 Nuorten elämäntyylit

Tutkimuksessa olleiden nuorten parien elämäntyylin voisi sijoittaa Kansallisen nuorisotutkimuksen mukaan perinteisiin (Elämäntyyliryhmät 2010; Mikola 2010). Haastateltavien elämäntavat ja -tyylit olivat hyvin samansuuntaisia tuon määritelmän mukaan. Kotia pidettiin tärkeänä turvapaikkana. Onnellisuus tuli siitä, että lähipiirissä ja erityisesti parisuhteessa olivat asiat hyvin. Kuluttaminen oli kohtuullista ja haastatellut uskoivat omiin kykyihinsä sekä pärjäämiseensä elämässä. Rahankäyttö oli järkevää ja maltillista.

Haastateltavien elämäntavoissa ja -tyyleissä oli paljon samankaltaisuutta. Haastateltujen parien mielestä heillä oli vähän harrastuksia. Voisi ajatella, että kun asutaan kahdestaan eikä vielä ole lapsia niin, silloin olisi aikaa mennä ja harrastaa. Toisaalta valittiin kiirettä ja ajanpuutetta. Työn ja opiskelun nähtiin olevan syynä kiireeseen. Tutkimus kuitenkin osoitti parien tekevän asioita paljon yhdessä: matkustelu, lenkit, ruoan laitto, autoilu, valokuvaaminen ja television katselu. Kaikkia näitä tehtiin yhdessä ja vietettiin siis yhteistä aikaa, vaikka niitä ei aina mielletty harrastuksiksi. Voisi epäillä myös, että harrastuselämän muuttuminen lapsuuden harrastuselämästä aikuiseen suuntaan aiheutti sen, että haastateltavat eivät itse mieltäneet tekemisiään harrastusnimikkeellä. Pariskunnilta löytyi kuitenkin puolisoiden omia sekä yhteisiä harrasteita.

Kontula (2009) toteaa tutkimuksessaan, että yleinen elämäntyytyväisyyden syy on sopivan kumppanin löytyminen. Myös tässä tutkimuksessa yleisesti sosiaalisten suhteiden keskiössä oli puoliso. Vaikka muita ihmisiä saatettiin tavata harvoin, heidät kuitenkin nähtiin tärkeinä. Erityisen huomattavaa on vanhempien suuri merkitys nuorille pareille sekä se, että kavereiden merkitys tuntui näissä haastattelussa jäävän vähemmälle kuin yleisesti nuorten aikuisten elämässä ajatellaan tapahtuvan.

15.1.2 Nuoren aikuisen elämäntyyliin ja -tapaan liittyvät voimavariatekijät ja niiden puutteet

Tämän tutkimuksen ensimmäinen tutkimuskysymys oli *Mitkä ovat keskeiset voimavariatekijät ja niiden puutteet hyvinvoinnin näkökulmasta nuorten aikuisten elämäntyyliissä ja -tavassa?*

Tämä tutkimus vahvistaa Turusen ym. (2010) ilmestyneen pääkaupunkiseudun asukkaiden hyvinvointia selvittäneen tutkimuksen näkökulmaa. Turusen ja muiden tutkimuksen mukaan voimavaroja elämään ammennetaan ihmissuhteista, kiireettömyydestä ja viihtyisästä asumisesta. Lisäksi erityisellä painoarvolla Turusen tutkimus toi esille, että ihmissuhteet olivat pääkaupunkiseudulla suurin hyvinvoinnin erillinen tekijä.

Näin myös tässä tutkimuksessa näkyy, että nuorten, vielä lapsettomien pariin voimavarana ja hyvinvointiin erityisesti vaikuttavana tekijänä näkyi onnellinen parisuhde. Parisuhteen eteen oltiin valmiita tekemään työtä. Puoliso koettiin parhaana ystävänä ja iloa tuottavana elämän asiana. Parisuhteen kestävyys uskottiin vahvasti. Toisenlaisen näkökulman antaa Martikaisen (2006) tekemä tutkimus, jossa todetaan, että nykyisin parisuhde ei usein merkitse elinikäistä sitoutumista toiseen. Tässä elämänvaiheessa olleet haastateltavani kuitenkin vielä näkivät parisuhteensa selvästi syvänä sitoumuksena. Useat puhuivat elinikäisestä suhteesta.

Nuorten pariin elämäntyyliissä korostuu yhdessä tekeminen ja oleminen. Puolisot tekivät yhdessä arjen askareita ja puhuivat asioistaan. Puolisoiden yhteinen keskustelu ei jäänyt vain arjen asioiden tasolle, vaan yhdessä voitiin puida elämäntutkimukseen ja arvoihin liittyviä syvempiä kysymyksiä. Yksimielisyys juuri näissä asioissa tuntui olevan puolisoille tärkeää.

Opiskelulle ja koulutuksen kautta hankitulle ammatille annettiin paljon arvoa. Mahdollisuutta tehdä työtä ja ansaita sitä kautta pidettiin lähes itsestään selvänä asiana. Riittävän toimeentulon saanti vaikutti olevan jonkinlainen hyvinvoinnin edellytys. Toisaalta hyvinvointiin liittyvänä tärkeänä asiana nousi haastatteluissa esille työssä jaksaminen.

Lapsuuden koti ja vanhemmat nähtiin useimpien kohdalla voimavarana, ja yhteydenpito aikuisenakin oli melko tiivistä. Tutkimus vahvistaa näkemystä, että sosiaaliset suhteet vanhempiin, yhdessä vietetty aika ja läheisyyden kokemus ovat tärkeimmät

lapsen elämää ja hyvinvointia eteenpäin vievät tekijät. Monien haastateltavien vanhemmat olivat auttaneet tai auttoivat edelleen sekä taloudellisesti että käytännön asioiden järjestelyssä. Yksikään pariskunta ei maininnut vanhempien tunkeutuvan liikaa nuoren parin asioihin. Joissakin tilanteissa koin haastattelijana, että tämän tyyppinen problematiikka saattaa vielä olla edessäpäin. Nuoren parin oman tilan raivaaminen ei ehkä vielä ollut tullut ajankohtaiseksi.

Voimavaratekijöiden puutteeksi hyvinvoinnin näkökulmasta voisi nähdä joidenkin kohdalla itseensä ja omiin kykyihin luottamisen ongelman. Tämä kuitenkin ilmeni oikeastaan vain kolmen haastateltavan kohdalla, eikä silloinkaan vahvasti. Vakava sairastuminen tai lapsettomuus saattaisi olla tilanne, missä elämän arvoja pitäisi uudelleen järjestellä.

Haastatteluissa ilmeni harrastusten ja ystävyysuhteiden vähentyneen parisuhteen myötä. Pukkala kertoo kirjassaan myös Luigi Boscolon huomanneen tämän verratesaan Italiaa ja Suomea. Lapsen syntymän myötä vanhemmuus nousee tärkeimmäksi asiaksi ja puolisoitten välinen suhde jää taka-alalle. (Pukkala 2007, 71–72.)

Nuorten parien elämässä työ ja opiskelu veivät aikaa. Otaksun, että heidän harrastuselämänsä oli muutaman viime vuoden aikana muuttunut. Lapsuuden kodissa koulu ja harrastukset olivat olleet keskiössä. Uudessa elämänvaiheessa oli hankala harrastaa totutulla tavalla. Tutkijan silmin harrasteita näytti olevan paljon, mutta haastateltaville itselleen tämä määrä oli todennäköisesti vähäisempi, kuin mitä se oli lapsuudessa ollut. Yhteinen elämän jakaminen puolison kanssa kuitenkin antoi elämälle uudenlaista sisältöä. Harrastuksia ei tässä tilanteessa tarvittu entistä määrää.

15.1.3 Nuoren aikuisen hyvinvointi tulevaisuudessa

Toisena tutkimuskysymyksenä tutkimuksessa oli *Minkä tekijöiden kohderyhmä kokee vaikuttavan hyvinvointiinsa tulevaisuudessa?* Voi hyvin nuori -hankkeella selvitettiin nuorten integroitumista yhteiskuntaan. Siihen vastauksena sopii yhden haastateltavan toteamus, jota voisi pitää koko joukon yhteisenä mielipiteenä

”Nuorella aikuisella on ihan hyvä lähtökohta yhteiskunnan tuella rakentaa elämää” (Nainen 24).

Nuoret kokivat suomalaisen yhteiskunnan tarjoavan toisaalta hyvän mahdollisuuden rakentaa elämäänsä. Nuorten aikuisten maailmassa oli selkeä yhteiskuntasuuntautuneisuus. Haluttiin samoja asioita, joita sukupolvet ennen heitä olivat tehneet. Työ, asunto ja lapset olivat heidän tulevaisuuden näkyminään se suunta, johon haluttiin ponnistella. Lisäksi yhteiskunta koettiin tukena kun tukea tarvittiin ja niille ihmisille, jotka sitä tarvitsevat. Haastateltu nuori pari näki itsensä selvästi vahvana osana yhteiskuntaa, jossa he elävät. Heidän tehtävänsä olisi pitää järjestelmää ja hyvinvointia yllä – tähän päämäärään he pääsivät yhteiskunnan avulla ja tuella.

Toisaalta haastateltavat näkivät yhteiskunnan tuottavan pakottavuutta esimerkiksi työelämään. Työ vaatii ihmisiltä valtavaa sitoutumista ja tuottavuutta. Kuitenkin haastattelussa oli nähtävissä, että tuottavuuden ja talouden saati aseman sijaan vielä opiskeleville työssä merkittävintä oli kiinnostavuus. Työ näkyi jaksamisen kautta. Työtä tulisi jaksaa tehdä pitkälle tulevaisuuteen.

Aikuisten työnteon nähtiin olevan yhteydessä lasten pahoinvointiin. Toisaalta haastateltavat näkivät yhteiskunnan tukevan heitä heidän elämässään erityisesti opiskelu-, sairaus- ja äitiystukien muodossa. Toisaalta he näkivät ihmisten ja erityisesti lasten pahoinvoinnin laajempaa yhteiskunnallisenä kysymyksenä – ei vain yksilöiden elämänhallintaan liittyvänä kysymyksenä.

Haastattelemani nuoret parit ajattelivat hyvin realistisesti sen hetkisestä tilanteestaan. He ymmärsivät sen hetkisen tilanteen tuomat hyvät ja huonot puolet. Haastateltavien parien kohdalla ei ilmennyt ”kaikki heti mulle” -asennetta. Tulevaisuuden haaveet olivat realistiset ja toteuttamiskelpoiset. He myös tiedostivat elämän yllätyksellisyyden monissa elämänkäänteissä.

Tietyst sitä mieltä mie kyl oon et jokaiselle jaetaan elämäs omat kortit ja sun on pelattava niillä. Sie et pääse niit vaihtelee, jokainen lähtee omista lähtökuopista. (Mies, 22)

Tutkimusjoukossa korostui kristillisten arvojen esillä oleminen. Usko Jumalaan nähtiin positiivisena voimavarana. Se voisi olla selittämässä ainakin sitä, että kuusi kahdeksasta parista eli avioliitossa:

”Meiän mielestä se (avioliitto) tuo vakautta siihen. Koska tavallaan sen jälkeen kun sie olet naimisissa ni se on lakisääteisesti sovittu et asiat siten on näin. Me ollaan sitä mieltä et me ollaan yhdessä kunnes kuolema erottaa.” (Mies, 23.)

Nuoret parit arvostivat omakotitalossa tai muuten mukavasti asumista. Jonkinlaisena tavoitteena ja voimavarana voisi nähdä juuri asumismuodon. Kaikki parit asuivat tai vähintään haaveilivat omistavansa jossain vaiheessa omakotitalon. Tähän uskottiin päästävän opiskelujen ja sen kautta saatavan työn seurauksena. Työn toivottiin tuovan riittävän toimeentulon. Enemmän kuin palkasta, työhyvinvoinnin kuitenkin nähtiin olevan riippuvainen hyvästä työilmapiiristä. Myös mahdollisuus tehdä osa-aikatyötä koettiin merkittävänä tulevaisuuden hyvinvointia tuovana tekijänä. Nuorten parien huoli lasten kanssa työssä selviämisestä siis sai ratkaisukseen työn vähentämisen – ei lasten saannin lykkäystä tai lasten unohtamista kokonaan.

Hyvinvointiin tulevaisuudessa nähtiin tärkeänä vaikuttajana se miten parisuhteessa voidaan. Parisuhteeseen oltiin valmiita panostamaan. Parisuhteen ei nähty olevan valmis sellaisenaan, vaan parien haastattelussa ilmeni halu saada lapsia. Sitä haavetta tai odotusta voisi pitää jonkinlaisena voimavarana nuorten parien elämässä. Lapsen saaminen tuntui olevan haastateltavien mielestä luonnollinen jatke parisuhteen kehityksessä. Yksi pareista oli jo kohdannut lapsettomuuden kanssa elämisen haasteen. Hekin olivat luoneet strategian tulevaisuudelleen. Mikäli biologista lasta ei alkaisi kuulua, he olisivat valmiita ottamaan perheeseensä sijaislapsen.

Elämä nähtiin nyt ennen lapsia jollain tapaa erilaisena kuin lapsiperheen elämän uskottiin tulevan sitten joskus olemaan. Tämä näkyi erityisesti siinä, että nuoret parit ajattelivat tutustuvansa naapurustoon sitten, kun saisivat lapsia. Lasten myötä nuoret parit uskoivat erilaisten ihmisten tulevan mukaan elämänpiiriin. Lasten myötä myös yhteyden isovanhempiin nähtiin tulevan entistä tärkeämmäksi voimavaraksi.

Haastateltavat olivat huolissaan lasten kasvatukseen liittyvistä asioista ja siitä, miten vanhemmat jaksavat lastensa kanssa. Siitä huolimatta omiin kykyihin tässä asiassa

luotettiin. Omat taidot nähtiin erilaisena kuin niiden taidot, joiden lapset olivat jollain tavalla syrjäytymässä. Myös asuinpaikka haluttiin valita lasten hyvän kasvualustan mukaan. Tässä asiassa Kymenlaakso nähtiin hyvänä vaihtoehtona. Erityisesti parit mainitsivat halunsa hoitaa lapsiaan kotona. Tämä näkemys poikkeaa Pirskaisen (2007) tutkimuksen tuloksista, joissa esimerkiksi päiväkotia nähtiin nyky-yhteiskunnassa suurena lapsen sosiaalistajana. Nämä parit eivät olleet ainakaan tässä vaiheessa antamassa yhteiskunnalle niin vahvaa sosiaalistajan asemaan kuin Pirskanen toteaa.

Hyvinvoinnin kannalta tärkeänä nähtiin myös mahdollisuus matkustamiseen ja erilaisiin harrastuksiin. Sisustaminen ja oman pihan laittaminen koettiin myös tärkeinä asioina.

15.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusprosessiin liittyy monia eettisiä kysymyksiä. Eettisten perusteiden tunteminen ja niiden mukaan toimiminen on jokaisen tutkijan omalla vastuulla. Eettisesti hyvä tutkimus edellyttää hyvän tieteellisen käytännön noudattamista. Lähtökohtana tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen. Jokaisen on itse saatava päättää osallistumisestaan tutkimukseen. (Hirsjärvi ym 2007, 23, 25.)

Haastateltavat lupautuivat mukaan kerrottuani heille, mistä tutkimuksessa oli kysymys. He saivat tietää, että heidän henkilöllisyytensä ei ilmenisi millään tavoin tutkimuksessa. Heillä oli myös lupa olla vastaamatta kysymyksiin, joihin he eivät haluaisi vastata. Itse en pakottanut haastateltavia mukaan enkä saanut tietää kenenkään puolisonkaan pakottaneen toista mukaan haastatteluun.

Haastatteluun liittyy monia virhelähteitä, jotka voivat aiheutua haastattelijasta, haastateltavasta tai itse haastattelutilanteesta. Luotettavuutta saattaa heikentää se, että haastateltava antaa helposti sosiaalisesti suotavia vastauksia. Työnlaatua voidaan parantaa tekemällä etukäteen hyvä haastattelurunko ja kouluttautumalla haastattelun tekemiseen. Haastattelun aikana on huolehdittava, että tekninen välineistö on kunnossa. Haastattelun laatua parantaa myös se, että litterointi suoritetaan mahdollisimman nopeasti. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 184–185; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 201–202.)

Haastattelurunko tehtiin yhdessä koko ryhmän kanssa. Jokainen ryhmän jäsen teki koehaastattelun, jonka jälkeen haastattelurunkoa muokattiin. Varsinaisen haastattelun tekemiseen olisi ollut hyvä kouluttautua paremmin. Sen myötä olisin varmasti onnistunut saamaan parempaa tietoa haastateltavien elämästä. Joiltakin teema-alueilta vastaukset jäivät melko suppeiksi. Haastattelijana olin itse ensimmäisten haastattelujen aikaan hyvin tuore. Takanani oli vain tutkimusta varten tehty esihaastattelu. Huomasin kehittyväni haastattelujen kuluessa huomattavasti. Näin ensimmäisten ja viimeisten haastattelujen ero oman kehittymiseni vuoksi saattaa olla merkittävä.

Hankin haastatteluja varten uuden sanelulaitteen, joka toimi erinomaisesti kaikissa haastatteluissa. Haastattelut kestivät puolesta tunnista tuntiin ja viiteentoista minuuttiin. Haastattelun litteroinnin tein itse pian haastattelun jälkeen.

Haastateltavat valikoituivat tutkimukseen eri tavoin. Koska sain osan haastateltavista tuntemani nuorisotyönohjaajan kautta, saattaa tämä yhteys olla valikoinut joukkoani. Lisäksi haastattelupaikka saattoi vaikuttaa annettuihin vastauksiin. Mielestäni haastateltavien kotona tehdyt haastattelut olivat rennoimpia ja haastateltavat uskalsivat luottaa minuun parhaiten. Kahvilassa tehtyyn haastatteluun liittyi tietysti hälinää ja ehkä pelkoa siitä, että joku kuulee mistä täällä puhutaan. Puhelimessa tehty haastattelu tuotti selvästi lyhyempiä vastauksia. Haastateltavien vastaukset olisivat saattaneet muuttua myös, jos haastattelut olisi tehty henkilökohtaisesti. Nyt parit haastateltiin yhtä aikaa. Usein vastaukseksi tuli: ”Olen samaa mieltä”.

Aineiston suuruuden päättäminen kvalitatiivisessa tutkimuksessa on ongelmallinen. Tavoitteena on pyrkiä ymmärtämään tutkimuskohdetta. Aineisto voidaan pitää riittävänä silloin kun samat asiat alkavat kertautua haastattelussa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 177.) Vastauksista löytyi paljon samankaltaisuutta eli voisi sanoa haastateltavien määrän olleen riittävä. Toisaalta haastateltavien parien joukossa kristilliset arvot olivat melko näkyvästi esillä. Haastateltaviksi olisi varmasti pitänyt löytää enemmän myös niitä, joita kristilliset arvot eivät kiinnostaneet.

Tämä tutkimus vahvistaa mielestäni aikaisempien nuorten parien hyvinvoinnista tehtyjen tutkimusten tuloksia. Kuten monet tutkijat (esim. Kontula 2009 ja Pirkainen 2007) ovat ilmaisseet, parisuhde on heidän tutkimuksissaan sekä myös tässä tutkimuksessa merkittävä ihmisen hyvinvoinnin tekijä. Tästä näkökulmasta tutkimus näyt-

täytyy luotettavana tiedon lähteenä. Myös kymenlaaksolaiset nuoret parit, joilla ei vielä ole lapsia, kokevat parisuhteensa hyvinvointinsa tärkeimpänä tekijänä.

16. Jatkotutkimuskysymykset

Tutkijana jän jännityksellä pohtimaan haastattelemini parien tulevaisuutta. Mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisi selvittää, mitä heidän parisuhteelleen tapahtuu lasten saannin jälkeen. Mitä lapsi muuttaa heidän omasta mielestään? Tätä aihetta voisi myös laajentaa pohdintaan siitä, mitä eletyt vuodet ja niiden mukanaan tuoma elämäkokemus tuovat tullessaan. Koko parisuhteen kehitys kun ei varmasti ole kiinni vain lapsen parisuhdetta muovaavassa tekijässä.

Lisäksi olisi mielenkiintoista vertailla aivan uuden tutkimuksen perusteella nuorten lapsettomien parien ja parien, joilla on lapsia, elämäntyyliä. Muuttuuko elämäntyyliä jotakin olennaista lapsen saamisen myötä? Muuttuuko elämä parempaan vai huonompaan suuntaan haastateltavien mielestä? Millä tavalla elämä muuttuu ja voisiko siihen muutokseen jotenkin varautua?

Nämä jatkotutkimukset voisivat olla johdattamassa toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Olisi mielenkiintoista järjestää esimerkiksi nuorten parien parisuhdekurssi, joka alkaisi pariskuntien tilanteen selvittäväällä haastattelulla ja päättyisi pariskuntien haastatteluihin. Kurssin, joka voisi olla lyhytkurssin omainen tai pidemmällä aikavälillä koostuva ryhmä, aikana pidettäisiin parisuhdeluentoja, ryhmäkohtaisia tapaamisia sekä pariskunnille annettaisiin tilanteita, jolloin heidän tulee pohtia kurssimateriaalin mukaisia aihealueita. Tämän mahdollisen jatkotutkimuksen tarkoituksena olisi samanaikaisesti parantaa juuri näiden nuorten parien hyvinvointia ja samalla kehittää menetelmiä myös muiden nuorten parien kanssa tehtävään työhön.

LÄHTEET

Aalto-Kallio, M. 2004. Nuorten kokema yksinäisyys ja sen yhteys tulevaisuusorientaatioon. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20071067>. [viitattu 15.9.2010].

Ala-Kiiskilä, A. 2007. Summan tehdas suljetaan. Artikkel. Kymen Sanomat. Saatavissa: http://www.kymensanomat.fi/page.php?page_id=5&news_id=200734256563. [viitattu 23.8.2010].

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Arki, arvot, elämä, eettisyys. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. 2005. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Helsinki: Ammattieettinen lautakunta.

Aro, J. & Jokivuori, P. 2010. Klassinen sosiologia ja moderni maailma. Helsinki: WSOYpro Oy.

Bergström S. & Leppänen A. 2005. Yrityksen asiakasmarkkinointi. Helsinki: Edita.

Ekamin koulutustarjonta. 2010. Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto. Saatavissa: <http://www.ekami.fi/index.asp?link=37>. [viitattu 23.8.2010].

Elämäntyyliyhdytys. 15/30-kerhon internetsivut. Saatavissa: <http://1530kerho.fi>. [24.9.2010].

Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3. painos. Jyväskylä: Gummerus.

Helve, H. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11. painos. Helsinki: Tammi.

Huurre, T. & Aro, H. 2007. Nuoruusiän hyvinvoinnin erot vaikuttavat aikuisikään saakka. Kansanterveys-lehti. Artikkelit. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Saatavissa: http://www.ktl.fi/portal/suomi/julkaisut/kansanterveyslehti/lehdet_2007/nro_1_2007/nuoruusiän_hyvinvoinnin_erot_vaikuttavat_aikuisikaan_saakka. [viitattu 2.10.2010].

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1999. Murrosikäisen ja nuoren maailma. Jyväskylä: Gummerus Kustannus.

Joronen, K. 2005: Adolescents' subjective well-being in their social contexts. Tampereen yliopisto. Saatavissa: <http://www.deakin.edu.au/research/acqol/publications/resources/thesis-joronen-k.pdf>. [viitattu 29.9.2010].

Kantola, I. Koskinen, & K. Räsänen, P (toim.). 2004. Sosiologisia karttalehtiä. 3. täysin uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus.

Karisto, A. & Konttinen, R. 2004. Kotiruokaa, kotikatua ja kaukomatkailua. Tutkimus ikääntyvien elämäntyylyistä. Helsinki: Palmenia-kustannus Oy.

Karisto, A., Takala, P. & Haapola, I. 2003. Matkalla nykyaikaan. Elintason, elämäntavan ja sosiaalipolitiikan muutos Suomessa. 3. Painos. Helsinki: WSOY.

Kontula, O. 2009. Parisuhdeonnen avaimet ja esteet. Helsinki: Painosalama Oy.

Konu, A. 2002. Oppilaiden hyvinvointi koulussa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Saatavissa: <http://acta.uta.fi/pdf/951-44-5445-6.pdf>. [viitattu 5.2.2010].

Koskenvuo, K., Hämäläinen, U. (toim.) & Kangas, O. (toim.) 2010. Perhepiirissä. Lapsuudentapahtumat, terveys ja elämäntyytyväisyys. Helsinki: Kela.

Kotkan nuorisobarometri 2008. Nupit Kaakkoon! 2007–2011 -projekti. Saatavissa:
http://www.kotka.fi/alltypes.asp?menu_id=1474&menupath=512,596,1474. [viitattu 14.9.2010].

Koulutus. 2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa:
<http://www.kyamk.fi/Koulutus>. [viitattu 23.8.2010].

Koulutustarjonta. 2010. KSAO. Kouvolan seudun ammattiopisto. Saatavissa:
<http://www.ksao.fi/koulutustarjonta/>. [viitattu 23.8.2010].

Kouvolan nuorisokysely 2009. Nupit Kaakkoon 2007–2010 -projekti. Saatavissa:
http://www.kotka.fi/alltypes.asp?menu_id=1474&menupath=512,596,1474. [viitattu 14.9.2010].

Kymenlaakso nuorten asialla. 2010. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun media-tiedote. Saatavissa:
http://www.kyamk.fi/Ajankohtaista/Mediatiedotteet/?news_id=486 [viitattu 23.9.2010].

Kymenlaakson maakuntaohjelma 2007–2010. Maakuntavaltuusto. Kymenlaakson liitto. Saatavissa:
<http://services.kymenlaakso.fi/www/DimDocumentDownload?action=show&id=291&fileId=470>. [viitattu 23.8.2010].

Kymi kutsuu. 2010. Kymenlaakson kunnat. Seitsemän kunnan Kymenlaakso. Saatavissa:
http://www.kymi.fi/index.php?option=com_prodview&task=City&Itemid=22. [viitattu 23.8.2010].

Lamminmäki, L. 2008. Kouvola 2009 Kymijoen kaupunki. Lehdistötiedote. Saatavissa:
http://www.kouvola.fi/material/attachments/5w2DNI4U1/5A0Ndmkkk/Files/CurrentFile/Kouvola2009_Lehdistotiedote_120808.pdf. [viitattu 23.8.2010].

Lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys 2010–2013. Suomen Akatemia. Saatavissa: <http://www.aka.fi/Tiedostot/Tiedostot/LAPSET/LASTEN%20JA%20NUORTEN%20HYVINVOINTI%20JA%20TERVEYS.pdf>. [viitattu 23.8.2010].

Lehtinen, E. Kuusinen, J. & Vauras, M. 2007. Kasvatuspsykologia. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Luopa, P., Pietikäinen, M., Puusniekka, R., Jokela, J. & Sinkkonen, A. 2006. Nuorten hyvinvointi Kymenlaaksossa 2002–2006. Stakes. Saatavissa http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/840BCEF2-7D0C-4DB8-BAF6-FCA8DC6050CD/0/klaakso_raportti2006.pdfJa. [viitattu 1.9.2010].

Marski, J. 1996. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia 1995: uhat, mahdollisuudet ja uudet haasteet. Helsinki : Kansaneläkelaitos, tutkimus- ja kehitysyksikkö.

Martikainen, L. 2006. Suomalaisen nuorten aikuisten elämään tyytyväisyyden monet kasvot. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13390/9513925749.pdf;jsessionid=C0052306B96D8F3C80985C105553D6C7?sequence=1>. [viitattu 14.9.2010].

Martikainen, L. 2009. Kaaosta vai hallintaa. Nuoren aikuisen elämän haasteet. Kuopio: Unipress.

Mikola, M. 2010. Informaatiolukutaito ja uusi sukupolvi kohtaamispisteessä. Saatavissa: <http://pro.tsv.fi/stks/signum/200801/4.pdf>. [viitattu: 9.3.2010].

Määttä, K.2000. Kestävä parisuhde. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö..

Niemi, K. 2006. UPM:n remontti vähentää 3600 henkilöä. Artikkel. Tekniikka & Talous. Saatavissa: <http://www.tekniikkatalous.fi/metsa/article42717.ece>. [viitattu 23.8.2010].

Nuorisolaki 27.1.2006/72.

Nuoruudesta aikuisuuteen. 2009. Nyyti.fi-internetsivut. Saatavissa: <http://www.nyyti.fi/tietoa/nuoruudesta-aikuisuuteen/>. [viitattu 15.10.2010].

Nupit Kaakkoon! Hanke. 2010. Kotka merikaupunki. Saatavissa:

http://www.kotka.fi/alltypes.asp?menu_id=1474&menupath=512,596,1474. [viitattu 14.9.2010].

Nurmi, J., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppala, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.

Ojanen, M. 2009. Hyvinvoinnin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Pirkainen, H. 2007. Sosialisatio ja yksilön kehitys. Teoksessa Kuusela, P. (toim.) Sosiaalipsykologia. Yksilöstä yhteiskuntaan. Kuopio: Unipress.

Pohjolainen, P. (toim.) & Syrén, I. (toim.) 2005. Ikääntyvien elämäntyyli. Saatavissa: http://www.ikainst.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=96. [viitattu 22.9.2010].

Pukkala, T. 2007. Pitkän parisuhteen salaisuus. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy

Puuronen, V. 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.

Raatikainen, L. 2008. Asiakas, tuote ja markkinat: Helsinki. Edita Publishing Oy.

Roos, J.P. & Rahkonen, K. (toim.) 1985. Elämäntapaa etsimässä. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Ruohomaa, M. 2010. Työvoiman palvelukeskukset. Kunnat.net. Kuntatiedon keskus. Saatavissa: http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;121;1440;59651. [viitattu 27.9.2010].

Saarinen, J. 2009. Kymenlaakso metsäteollisuuden suurin häviöjä. HS.fi Uutiset.

Saatavissa:

<http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Kymenlaakso+mets%C3%A4teollisuuden+suurin+h%C3%A4vi%C3%A4j%C3%A4/1135250261897>. [viitattu 23.8.2010].

Sosiaaliturvan suunta 2005–2006. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:1.

Saatavissa:

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4072.pdf. [viitattu 29.8.2010].

Sulkunen, P. 1999. Johdatus sosiologiaan: käsitteitä ja näkökulmia. Juva: WSOY.

Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet. 2010. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu>. [viitattu 23.8.2010].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turunen, K.E. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Uudistettu ja laajennettu painos teoksesta Elämänkaari ja kriisit. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy

Turunen, S., Hoppania, H-K., Luhtamäki, M., Nenonen, T. & Tuomaala, V. 2010. Ihmisiä ja kaupunkiluontoa. Tutkimus pääkaupunkiseudun asukkaiden hyvinvoinnista. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. SOCCA. Saatavissa: http://www.socca.fi/aineistot/Ihmisia_ja_kaupunkiluontoa_tutkimus_paakaupunkiseudun_asukkaiden_hyvinvointi. [viitattu 3.8.2010].

Watson, J. & Platt, S. 2000. Researching Health Promotion. Saatavissa: <http://site.ebrary.com/xhalax-ng.kyamk.fi:2048/lib/kyam/docDetail.action?docID=10054177>. [viitattu 23.9.2010].

Voi hyvin nuori -hanke etsii malleja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen. 2009. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Mediatiedote. Saatavissa: http://www.kyamk.fi/Ajankohtaista/Mediatiedotteet/?news_id=418. [viitattu 12.12.2009].

Vuorinen, R. 1997. Minän synty ja kehitys. Ihmisen psyykinen kehitys yli elämänkaaren. Porvoo: WSOY.

Väestö. 2010. Kymenlaakson liitto. Saatavissa:

http://www.kymenlaakso.fi/suunnittelu_ja_kehittaminen/Yhdyskuntarakenne/vaesto.jsp. [viitattu 14.9.2010].

Välinoro, T. 2004. Kymenlaakso tänään. Finnica Kymenlaakso. Saatavissa:

<http://www.finnicakymenlaakso.fi/kolumni.php>. [viitattu 23.8.2010].

Yliopistot ja yhteistyöverkostot 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavissa:

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/yliopistokoulutus/yliopistot/>. [viitattu 19.10.2010].

Zetterberg, H. 1977. Arbete, livsstil och motivation. Saatavissa:

http://zetterberg.org/Books/b77_Livs/b1977_dir/b1977_70.htm. [viitattu 10.9.2010].

Teemahaastattelurunko

Taustatekijät: ikä, sukupuoli

1. Kerro nykyisestä elämäntilanteestasi mahdollisimman tarkkaan

Sosiaaliset suhteet

- perhesuhteet

- Kerrotko perheestäsi?
- Oletteko läheisiä?
- Oletko avo/avioliitossa
- Onko sinulla lapsia?

Onko perheesi sinulle tärkeä?

- ystävät ja tuttavapiiri

- Millainen on ystävä- ja tuttavapiirisi?

Ovatko ystävät sinulle tärkeitä?

- suhteet sukulaisiin

- Millainen suhde sinulla on sukulaisiisi?

Oletteko läheisiä?

- elintaso

- Millainen elintasosi on?
- Mihin rahasi riittävät?

- kulutustottumukset

- Mitä raha merkitsee sinulle?
- Miten kulutat rahaa?

- Mitä hyviä puolia rahaan liittyy?
- Mitä huonoja puolia rahaan liittyy?
- työ ja koulutus
 - Kerrotko työstäsi?
 - Onko työsi sinulle mielekäs ja tärkeä?
 - Millaisia töitä olet tehnyt?
 - Mitä kouluja olet käynyt?
 - Kerrotko koulunkäynnistäsi?
- elämän ilot
 - Mitkä asiat koet olevan elämäsi iloja?
- elämän vaikeudet
 - Onko elämässäsi vaikeuksia tai hankaloittavia tekijöitä?
- asuminen
 - Kerrotko asumisestasi?
 - Mitkä näet asumisesi tai asuinympäristösi hyvin puolina?
 - Mikä kotikaupungissasi on hyvää?
 - Näetkö Kymenlaaksossa asumisessa jotakin erityisen hyvää verrattuna muualla asumiseen?
 - Onko asumisessasi ja asuinympäristössäsi huonoja puolia?
- vapaa-ajan vietto/mielekäs tekeminen
 - Miten vietät vapaa-aikaasi?
 - Mitä tykkäät tehdä?
- elämänkatsomus, uskonto
 - Millainen suhde sinulla on uskontoon?
 - Onko sinulla jotakin muuta elämänkatsomusta?
 - Onko sinulla elämän mottoa?

2. Kerro tähänastisesta elämästäsi ja elämäsi taustasta

- lapsuudenkoti
 - Kerrotko lapsuudenkodistasi?
 - Mitä vanhempasi tekivät/tekevät työkseen?
 - Millainen kodin ilmapiiri oli?
 - Onko sinulla sisaruksia? Kerrotko heistä?
 - Millaisen kasvatuksen koet saaneesi?

- Millainen lapsuudenkotisi talous oli?
- lapsuuden/nuoruuden tärkeimmät tapahtumat
 - Mitkä koet olleen lapsuutesi ja nuoruutesi tärkeimmät tapahtumat?

3. Hyvinvointi tulevaisuudessa

- Tulevaisuuden kuva
 - Minkälainen elämäsi on 5 vuoden kuluttua?
 - Uneksitko paremmasta elämästä?
- yhteiskunta
 - tukimuodot
 - työllistyminen
 - opiskelumahdollisuudet
 - aluekehitys
- sosiaaliset suhteet
 - haaveiletko avo/avioliitosta?
 - haluatko tulevaisuudessa lapsia?
- omat voimavarat
 - vahvuudet
 - hyvät puolet
 - Missä koet olevasi hyvä?
 - Mitä tykkäät tehdä?